

24851

2465

50.

R
C
Ma
vfo

CA
gni
C

A

2

ANNALES *ab alijs v. Adelmo*
REGVM FRAN. *v. Ademaro*
v. Eginhardo
 CORVM, PIPINI, CAROLI
 Magni & Lodouici: ab Anno 741.
 vsq; ad annum 829. Aut. quidem in-
 certo, sed docto, Benedictinæ
 Religionis Monacho.

ITEM,
 CAROLI COGNOMENTO MA-
 gni, Imperatoris Occidentalis Primi vita
 & gesta. Autore Eginharto Germa-
 no, ipsius Caroli Alumno.

COLONIAE
 Apud Ioannem Birckmannum,
 Anno 1561.

13907

3

INVICTIS-
SIMO ET CLEMEN-
TISSIMO ROMAN. IMPE-
ratori Carolo Austrico, eius nominis
V. Hispaniarum, Pannoniæ, Dalma-
tiæ, Siciliaeq; regi longè potentiissi-
mo, HERMANNVS à Nue-
nare sacri Imperij Germa-
nici Comes, perpe-
tuam foelici-
tatem.

Vùm nostro quo
rei literariæ stu-
diosi homines in
genij foelicitate
& dicendi copia
pollentes, quicquid ad philo-
sophiæ cumulum siue diuinæ
siue humanę facere potuit, abũ-
A dè per-

dè persecuti fuerint, visum est
mihi aliquando prudentissimū
illud Pythagoræ consilium am-
plectendum esse, quo suis disci-
pulis silentij septennalis ratio-
nem proponebat: Idque adeò
semper apud me obtinuit, ut
per annos aliquot in angulum
abditissimum recipere me sta-
tuerim, vbi cum Abderita De-
mocrito, quantum mihi per
fortunā liceret incognitus de-
litescerem, sic futurum ratus,
vt vel ipsa diuturna meditatio
vitæ moderationi cōiuncta, fru-
ctum aliquem mihi reponeret:
Quid enim in tam celebri homi-
nū frequentia, quibus hæc ætas
& hæc natio nunc referta cer-
nitur, nostræ industriæ relictū
putabimus? Omnia sunt iam di-
cta

DEDICATORIA. 5

cta (vt poeta ait) nihilque præ- Vergilius.
 termissum, vnde vel augeri vel
 ornari Respublica possit: Iádu-
 dum siquidē per Germaniam Germa-
 pullulantibus passim ingenijs, nia no-
 mira vbertate res literaria pro- stro tépo-
 pagari cœpit, ita vt non absur- re inge-
 dē Horatianum illud Germani nijs viget.
 de se iactare possint.

Venimus ad summum fortune, pingi- Horatius.

mus, aliquis
 Psallimus, & luctamur Achivis do-
 ctius unctis.

Hæc mihi subinde animo
 versanti, non potuit non place-
 re taciturnitatis ratio, præfer-
 tim quæ hoc tempore non mo-
 dō non conducens, sed propē
 necessaria videt̃, Quippe cū
 multos obloquendi libertatem
 fauiens vindictæ procella per-
 dere

M. Cicero,

dere conetur, & quod magis dolendum sit, in libera Germania liberas esse linguas nō permittitur, quod in qualibet libera ciuitate permittendū M. Cicero iudicabat. Verū ex altera parte mecum dissidēs, cogitauī nec sic quidē decorum me seruaturum. Nam faustum illud Imperij tui exordium, quo totus ad alacritatem mundus excitatur, omnem socordiā metumq; reprimat, ac veluti reluctantem cogit in tam publico orbis spectaculo frōtem deponere, institutoq; Aristippi blandū quoddam & ciuile viuendi genus amplecti: Repentē igitur exemplo Cynici illius Diogenis dolium meū voluere aggrediar, ne in cōmuni omniū occupatiōe intem-

Dolium
Diogenis.

DEDICATORA 7

tempestiuus otari videar . Ut
tamen aliquam audaciæ meæ a-
pologiam prætexam, duo sunt
inuietissime Cæsar, quæ mihi
fiduciam suggerunt tecum per
litteras loquendi, amor tui, & pa-
triæ gloria, quorum alterum
mihi cum optimo quoque com-
mune iudico, ita ut id veniam
mereri ab omnibus putem,
quod nemo non studet facere
nisi pessimus: alterum, ut excu-
satione non egeat, tua innata
clementia facile præstabit, quæ
procul dubio tantò vincit cæ-
teras virtutes, quantò tu omni-
b⁹ maior es. Habes itaq; summā
excusationis meæ, qua fretus
hoc rude & incultū historiarū
opus, tibi qua possum honoris
tui præfatione nuncupo, quod

Conradus
Peutinger.
ger.

quidem non quasi nostro ingenio partum sit, æstimare debes, cum idipsum è Germanicæ vetustatis penu deprompserim, quale quiddā ante nos ornatissimus vir Conradus Peutinger approbantibus doctissimis hominibus præstitit: Quare mihi Francorū Regū, PIPINI videlicet, CAROLI MAGNI atque LUDOVICI res gestas velut postliminio reuertētes in Germaniam reducere sub tui nominis auspicio liceat: quorum potissimū ope vltra omnes totius Europæ prouincias nostra Germania & aucta & ornata legitur, vt nō minùs Frācis debeat ipsa, quā Romanis olim Italia, & suis docta Græcia Athenis. Hęc est enim illa inter omnes

DEDICATORIA. 9

nes Germaniæ gentes clarissi-
ma, meritoque nominis immor-
talitate celebranda, quæ Ger-
maniam Germaniæ restituit,
cùm illa prius tot intestinis cla-
dibus dilaniata, vix sibi ipsi con-
staret, hinc Gothis, Vuandalis,
Hunis, Langobardis, illinc He-
rulis, Thurcilingis, Saxonibus,
Anglis, Nordmannis, Quadis,
Burgundionibus, Alemannis,
in suam parentem sæuientibus:

Hæc Galliam tripartitam toties *Franci*
à nostris maioribus oppugna- *Galliā tri-*
tam, tandem omni parte per- *partitā sub-*
domuit, ipsiusque non modi- *egerunt.*
cam partem in banc nationem
transplantauit, vt ab alpibus
unde Rhenus effunditur usque
ad Occiduum oceanum Ger-
manici iuris sit, quod Gallia

A s prius

Gallia Cel-
tica mu-
tato noīe
Frācia ap-
pellata,

Frāci Ro-
Imperium
expugnā-
runt.

prius Belgica dicebatur: Reli-
quum autem Galliæ de suo no-
mine Franciā appellari etiā hoc
tempore videmus, vnde cōstat
Gallorū non tā victores quā
extinctores fuisse. Hęc denique
Rom. Imperium tāto tempore
toti terrarum orbi non formi-
dabile solū, sed etiam onero-
sum, breui tempore contriuit,
ipsamq; Italiam victorē quon-
dam gentium, victoris ferre iu-
gum compulit. Sic Germano-
rum virtuti cedere coacti sunt
Romani, quos neq; ferocia An-
nibalis cum tota Africa, neque
potentia Antiochi cum sua A-
sia, nec Pyrrhus quāuis Græciæ
esset imperator frangere potue-
runt. Quæ res fortissimum virū
non latuit, Fredericum I. co-
gnomen-

DEDICATORIA. II

gnomēto Barbarossam (quem- Frederi-
admodum de illo memorię tra- ci Barba-
diderūt Otho Frisingeñ. Epi- rossę testi-
scopus & Guntherus Liguri- monium.
nus poēta) Nam hunc ad lega-
tos Rom. sibi in aditu vrbs ob-
uiā factos verē Germanico quo-
dam vultu dixisse ferūt. Ro. Im-
perium maiorum meorū Fran-
corum sanguine emptum, eisdē
quibus accepi manibus tueri
conabor: quo suo eulogiō va-
nam Italarū contudit arrogan-
tiam, qui ad Germanos venisse
Imperium Stephani Papę dona- Italarum
tione asserunt, vt precariō nos cōmentū
accepiisse fingāt, qnōd belli iu- de transla-
re possidemus: Qui si verum to impe-
dicere vellent, faterentur vti- rio,
que CAROLVM MAGNV M Italiae,
à qua per Langobardos eiectus

erat, restituisse Stephanum papam, nec agnoscere donū, quo carebat is, quem fingunt donatore. Faterentur per hūc in Italia regnare Pontificem Romanum, non Constantinum, cuius successores vsq; ad Thederici regis Gothorum tempora & ipsam Romam, & Italiam totam tenuerunt: Faterētur hexarchatum Rauennæ cum Pice-
no non fuisse vnquam sub potestate Romanæ Ecclesiæ, nisi postquam Stephano Papæ fuit per PIPINVM collatus. Sed Italorum hæc commenta relin-

Frāci Saxones ad religionē Christianā cōuerterunt,

quamus, & ad Francos reuertamur: Hi sunt enim, qui Saxonū gentem bellicosissimam, & Romanis viribus insuperabilem, diuturno bello domuerunt, victamq; Christi

DEDICATORIA. 13

Christi sacratissimam religionem profiteri compulerunt: Hi Hispaniam prius occupatâ Sa-
 racenis, Pannonias Hunis, Sar-
 matiam Sclauis, totum Baleari-
 cum mare vexatum Mauris, tã
 breui tempore subegerunt, vt
 nescire possis, maiôr ne foelici-
 tas eorum in consequendis ac
 retinendis, quàm fortitudo in
 expugnâdis prouincijs fuerit.
 Ex hac nimirum gente tanquã
 ex equo Troiano totius Ger-
 manix nobilitas profilijt: neq;
 enim altiùs suos auos numerat
 vlla insignis familia, cùm pri-
 mum ad Ansgisum maiorem do-
 mus vêtum est, ibi velut ad an-
 choram sacram hæretur: Nec
 nos mouet quorundã stultitia
 suam originem ad Romanos

Franci Hi
 spaniam,
 Pannoniã
 & Sarma-
 tiã debelo-
 lârunt.

Omnis to-
 tius Ger-
 manix no-
 bilitas à
 Francis.

Stultitia
 Germa-
 norũ, qui
 à Rom. suã
 nobilita-
 tem meti-
 untur.

referentium: qui si scirent nullam in Italia nobilitatem esse, quam nō Germani eò aduexerint, non haurirent aquam è riuulis ipso fonte contempto.

Austriæ, **Burgūdiæ,** **Brabātia,** **Hollādiæ,** **que principes à Francis,** **Iam satis constat maiores tuos Austriæ, Burgundiæ, Brabantia Hollandiæque principes, è Frācorum sanguine fuisse propagatos: neq; hoc augustum nomen tuū fortuitò obuenisse tibi putaueris, quandoquidem hæreditaria quadā successione id in te deriuatū scire debes. Sed ne multis te detineā Inuictis. Cæsar, hoc breuiter dixisse satis sit, vix vllū reperiri tā in Germania q̃ Gallia cœnobiū, qd' illorū munificentia nō fuerit vel exstructum vel ornatū. Huius itaq; gentis in nostram nationē præclara**

DEDICATORIA. IS

præclara & immortalia beneficia si per obliuionem premi patiamur, quis ab ingratitude criminis nos absolvere poterit?

Dicere solebat magnus vir Eu- Aemiliu
menes, satiùs esse perire, quàm Probus,

ingratum viuere, & nos profectò ingratitude nota non carebimus, si quod in priuatos homines admittere nefas putatur, in patriam commiserimus.

Accipe igitur iucunda fronte munus exiguum tuo dedicatū nomini, quod etiam si te dignū minimè sciam, nō ideo tamen à nobis offerendum non fuit: nam si ad materiam spectes, vix vlla gaza, vix regum atque tyrannorum opes satisfuerint: rectè enim magnus Aristoteles definiuit amicitia id exposcere, quod

Aristoteles
V II I.
Ethicorū.

quod quis præstare possit,
non quod pro dignitate sit: Et
te quidem inter omnes virtu-
tes, quibus præditū esse cogno-
uimus, nulla æquè decet ac illa
admirabilis animi tui lenitas,
quæ potest vel grauiter delin-
quenti ignoscere: oportet e-
nim te non minùs boni paren-
tis quàm optimi principis spe-
cimen exhibere, quemadmo-
dum apud Xenophontem Chri-
santa quidam testatur, Οπάρχων
ἀγαθὸς οὐδὲν ἀγαθὸν τῷ
πατρὸς ἀγαθῷ, hoc est, quòd
bonus princeps nihil differt à
bono parente: Hæc enim una
est in principe laus, qua nō po-
test ulla dari præstantior, ideo-
quæ ueniat locum, apud te mihi
certò polliceor, quā si ego non
mereor

Chrisan-
ta.

DEDICATORIA. 17

mercor, ille tamen facilè im-
 trabit CAROLVS MAGNVS,
 cuius in gratiam hoc qualecun-
 que studium nostrum defudat,
 dignus ille, qui pro me interce-
 dat, dignus, cuius tu vitam &
 mores imiteris, quod si feceris,
 nunquam sanè te facti poenitu-
 erit: Nam illud præclarū exem-
 plar tuum si non vinctes, saltem
 æquaueris: longè foelicior futu-
 rus C. Cæsare Romanorum po-
 tentissimo, qui sibi velut sco-
 pum quendam Alexandri Ma-
 gni gesta ante oculos constitu-
 isse fertur, flagitiosus homo di-
 gnū suis actibus exemplar con-
 secutus. Tu uero huius viri san-
 ctimoniam imitatus, iure opti-
 mo CAROLVS MAXIMVS
 appellaberis, vt te omnes per
 orbem

18 EPIST. DEDICAT.

orbem terrarum & colant &
admirentur. Interim te mente
& corpore valere opto, Deum-
que maximum precor, vt Impe-
rium tuum fausto omine in-
choatum, optimo foelicissimo-
que fine concludat. Vale glo-
riosissime & clementissi-
me Imperator. Ex
Colonia, Calen.
Februar.

EIVSDEM

E
H

fen
ac
tu
qu
mu
pr
no

19
EIVSDEM

HERMANNI COMI-

TIS NVENARII BRE-

uis narratio, De origine &

sedibus priscorum

Francorum.

E origine & sedi-
bus Francorū pri-
usquā in gallias e-
ruperint, eorum
qui haftenus eius
gentis historiam
scripserunt, nemo satis fideliter
accurateq; tractasse mihi videretur:
Quidam enim antiquiores,
quod seculum illud infelicitissi-
mum esset, ad fabulas plerumq;
prolapsi sunt, quoniam delectū
non habebant, nec sine bonarū
lite-

20 DE ORIG. ET SEDIB.

literarum cognitione de rebus
historiæ exactum poterant pro-
ferre iudicium : Fuerunt enim
inter eos , qui à Troiano exci-
dio Francorū deducerent gen-
tem , idq; tam apertè astruētes,
vt etiam regum nomina ascri-
berent, nescio quid Græcanicæ
proprietas subolentia. His o-
mnibus prior ansam dedit Hu-
nibaldus, quem vixisse putant
non multò post Theodosij Im-
peratoris tempora, licet mi-
hi non multùm fidei faciat au-
tor tam fabulosus & barbarus,
quem cùm multis ex causis tum
vel maximè ob id supposititiū
putauerim, quod Theodosij vel
Gratiani temporibus nondum
adeò degenerauerat in extre-
mam barbariæ Latinus sermo,

vt tam abiectō stylo scribere
potuisset: præterea cūm (sicut
ipse testatur) tam vehemens
tunc Francorum in Romanos
odium vigeret, vt multis in lo-
cis nè vestigia quidem Ro. re-
linquenda putauerint, quo il-
lorū memoriā extirpare è Ger-
mania atq̃ue Gallia possent,
mihi verisimile non videtur,
Hunibaldū ea ipsa lingua gen-
tis suæ historiam tradere volu-
isse, quā tam acriter insectaban-
tur omnes, sed opinor studio-
sum aliquem nonnulla ex Hu-
nibaldo collegisse, eaq̃ue suo
more, sine ordine, sine iudicio
sic in volumē redegisse, quem-
admodum nūc apud quosdam
habentur. Quod si quis omni-
nò contendat, hunc ipsum esse
Huni-

Hunibaldum, non fictitiū sed
 verum, huic libens concedam,
 modò ne me cogat illi fidē face
 re in ijs rebus, quæ solent spe
 ctatæ eruditionis & doctrinæ
 virum expostulare. Non ma
 gnoperè enim me illi oppone
 rem, nisi Troianos meliores pu
 tâsset Germanis, & quos Cor.
 Tacitus atque Strabo, indige
 nas semper fuisse pronunciant,
 eos ipse Asiaticos origine face
 ret, sed quàm hoc sine omni iu
 dicio facere aggressus sit, alij
 mecum iudicent. Nam si Tro
 ianum bellum fuisse aliquando
 (quod pulcherrimis rationibus
 negat Dion Prusensis, sacra Ae
 giptiorum fultus historia) pu
 tandum est, certè non facilè per
 suadebit mihi Hunibaldus, tan
 tum

tum hominum numerum sub
tam famoso dūce furtim abse-
dere potuisse, cuius rei nullus
Græcorum scriptor mentionē
faciendam censuisset. Neque e-
nim tanto hominum numero
in Italiam Aeneas & Antenor
profugisse leguntur, quāto Pri-
amum Iuniorem Hunibaldus
ad Scythiam venisse cōtendit.
Tamen horum fugā Dares non
tacuit, quem nonnulli militasse
eo bello putant, & omnes Græ-
corum historiæ testantur hos
solos expugnatae urbis reliqui-
as fuisse, qui in ipso Græcorum
insultu fuga salutem quæsiue-
rint, postmodumque alter Ve-
netiam, alter Latium inuase-
rint. At Priami illius Iunioris
nullus vnquam veterū memi-
nit,

24 DE ORIG. ET SEDI.

nit, eoq; magis admirari cogor
eos, quibus pro miraculo est
Hunibaldus iste, quasi confin-
gere regum nomina opus sit la-
boriosum, præsertim vbi earum
rerû, quas scribit, præter ipsum
nemo meminerit historicus. Iâ
vide, quam fidē mereatur, quod
ait Francorum populum profu-
gum venisse ad Scythiam, ibiq;
ciuitatem construxisse nomine
Sicambriam. Quis huius vnquâ
ciuitatis autor meminit? An nō
tam facilè nouam urbem con-
fingere sola sua autoritate po-
tuit, quàm ridiculè nouam gē-
tē à Troiano deduxit excidio?
Nam eos parùm admodū curo,
qui ipsum sequuti sunt, nempe
Gregorium Turonensem Epi-
scopum, & Rheginonem atque
Sigi-

Sigibertum Gallum. Mihi non probatur aliam esse Sicambriam, quàm illam celebrem Germaniæ prouinciam inter Bufacteros paruos & Bructeros Langobardosque, autoribus Ptolemæo, Cornelioque Tacito constitutam, vbi etiam Abbas Spanheimensis putat habitasse Francos, & idipsum mihi à ratione non videtur alienum: primò, quòd vicini fuerint Gallis, cum illis enim perpetuò bella gessisse traduntur, quemadmodum & ipsorum testantur annales: At quí poterant semper bella gerere nisi cum vicinis, vt pote quos tantùm Rhenus fluuius separaret, ab altera enim parte vel Bataui, vel Eburones, vel Menapij, vel Vbij

B

erant,

26 DE ORIG. ET SEDI.
erant, quos omnes vicisse Frá-
cos constat, priusquam in Cel-
ticam & Lugdunensem moue-
rent. Iam de Sicambris constat,
quáto in Gallos odio flagraue-
rit semper ea gēs, adeò vt Octa-
uianus claudere Iani portas nō
posset, nisi prius traductis in ci-
teriolem Rhēni ripam aliquot
Sicambrorum millibus, autor
est Suetonius Tranquillus. Ta-
ceo nunc, quod de Francis Hu-
nibaldus scripsit, coma vsos, ca-
pillitijque magnam habuisse cu-
ram, ideoque deuictis Gallis in
signum seruitutis comam to-
tondisse, vt victores à victis eò
facilius dinoscerentur. Hæc eti-
am Sicambris optimè quadrāt,
de quibus initio Epigramma-
tum Martialis, Crinibus in no-
dum

dum tortis venere Sicambri:
 & calamistro ad ornandam co-
 mam vsos nonnulli Romani
 scriptores tradiderunt: nullæ
enim aliæ Germaniæ gentes sic
à coma predicantur, vt Sueui
& Sicambri. Porro quod postea
 nomen mutauerint, id aliquo
 euentu factum esse potest, vt
 quotidie fieri videmus. Qui
 enim nunc Leodenses, olim E-
 burones fuerunt, Colonienfes
 Vbij: Sic Austria nunc appel-
 latur, quæ olim Pannoniæ pars
 erat: sic Alsatia dicitur, quæ o-
 lim Alemania, sic occidenta-
 le vulgò Lotharijque regnum
 dicitur, nobilis illa Belgicæ pars
 ab Argentorato vsque ad Tre-
 uiros protensa, idque tantum-
 mò ob partitum Francorum in tres

28 DE ORIG. ET SEDI.

partes regnum, quarum postrema atque minor Lothario Cæsari obuenerat: Vuestfalia nunc dicitur, quæ Saxonia olim fuit: quæ breuiter in medium attulisse sufficiat, vt nulli mirum uideatur, si mutato nomine qui antè Sicambri dicebantur, postea Franci appellari potuerint. Siue enim Franci à rege eorum Francone (vt autor est Hunibaldus) siue à libertate, quod Gregorius Turonensis & Sigibertus putant, non multùm ad rem nostram facit. Ex historijs hoc nomẽ sub Antonini & Probi Impp. tempora agnitum reperio. Trebellius Pollio in uita Probi Cæsaris, testes, inquit, sunt Franci in inuijs siti paludibus: & sæpe cùm Germanorum

enume-

enumerat gentes, interserit & Francos. Paludes autem esse nemini ambiguum est ea in parte Germaniæ, quam nos Sicābriam olim dictam credimus, videlicet, vbi nunc Zutphania urbs sita est, & non longè ab Asciburgo, quam Embricam quidam vocari putant, ingens & famosa palus versus Vuestfalos protenditur. Præterea vbi Frisij occidentales, hodie Monasterienses & Traiectenses Geldriensibus & Hollandis contermini sunt, solum ipsum natura paludosum cernitur. Sic etiam intelligi poterit, quid de Francorum sedibus i. libro Gothorum bellorum Procopius scribit, cuius verba, quia planè in Germania Francos ponunt, eò

libentiùs subscribam, quòd sci-
am quosdam hoc pessimè habi-
turum, qui nostræ gloriæ sem-
per inuiderunt: Describens e-
nim uero situm locorum, ybi
Rhenus in Oceanum Germani-
cū præcipitatur, Hisce, inquit,
locis paludes sunt non modicæ,
vbi primitùs Germani habita-
bant, gens barbara, nec magni
tunc momenti viri, qui nūc ap-
pellantur Franci, ijs finitimi Ar-
borici erant: hæc Procopius.
Sed quātum ad loci descriptio-
nē, quæ χωρογραφία dicitur, at-
tinet, condonandum aliquid
est illis, qui de rebus incogni-
tis atq; remotissimis scripse-
rūt. Fuit enim Procopius vir e-
questris ordinis, qui apud Iusti-
nianū Cēsarē in Græcia milita-
bat.

bat. Verissimū est illud Plinij II. Naturalis historiæ libro dictū, locorū situs diligentissimè explanari ab ijs, qui inde prodissent. Porro non multū distant Sicambri ab ostijs Rheni, vt homo Græcus facilè hallucinari potuerit: vel certè præter Sicābriam, Batauiam atq; Hollandiam quoq; inhabitauerūt. De Arboricis autem quid sibi velit nō satis intelligo, nisi quod insulæ Arboricæ adiacere dicūtur illi prouinciæ, quæ nunc Hollādia vocat̃. Idē auctor libro III. scribit Germanos Galliā debellasse, pmissuq; Iustiniani Cæsaris possidendā accepisse, unde, inqt, & Arelatæ nūc habitāt. Sed de alia Germanorū gēte credi hoc nō potest, cū Francos eo

32 DE ORIG. ET SEDI-
tēpore tota Gallia potitos con-
stet. Primus enim Francorum
Clodoueus vniuersam Galliam
eiectis Romanis obtinuisse tra-
ditur. Is vero Martiani Impera-
toris tēporibus regnauit, post
quem Iustinianus imperauit c.
ampliūs annorum interuallo, &
à Clodoueo vsque ad CARO-
LVM MAGNUM res Franco-
rū incrementa semper sumpse-
rūt, donec totius ferè Europæ
tenerent imperium. Hos igitur
inclytos Germanos Procopius
notauit, à quibus etiā hoc tem-
pore Imperator Arelatensis re-
gni titulum retinet. Quos in Si-
cambria olim sedes habuisse, &
vera origine Germanos fuisse
indigenas, non Troianos (vt fa-
bulantur quidam) mea fert opi-
nio

nio, quā non parūm promouet,
 quod Abbas Spāheimēsis ait ha-
 beri apud Remos in sculpta hec
verba, quibus B. Remigius Clo-
doueū baptisandū allocut' fue-
 rit: Mitis depone colla Sicāber.
Neg; Hunibaldus inficiatur, hāc
Frācos inhabitāsse prouinciam,
postquā ē Scythia digressi sunt,
annis ante Christū natū nō mī-
nus CCCC. Quare miror ma-
 gis eorū Regū nomina, quæ re-
 cēset, post aduētū eorū in Ger-
 maniā nō reperiri apud Ro. scri-
 ptōres, inter quos Strabo Augu-
 sti tēpore tres nominat Sicam-
brorū reges, quorū nullus est
 in catalogo Hunibaldi. Si quis
 aliter sentiat, illi non obnitar,
 liberū cuiq; suum esto iudiciū.
 Hoc tamē pro mea interim sen-

24 DE ORI. ET SEDI. FRAN.
tentia adducā, gloriæ cupiditate multos olim fuisse inductos, vt antiquissimam originem suā facere conarentur. Qui enim alijs meliores videri volunt, hoc potissimū student, vt cū alijs nihil habeāt cōmune. Hinc etiā Saxones, qui semper inter Germanos præcipuum locū habuerunt, origine se Macedonas gloriabantur, hac in re non minūs ridiculi, quā Frāci. Eamq; ob causam res strenuè gestas nequaquā cōmuni vocabulo Germaniæ tribuebant, sic suam gloriam vilescere rati: hoc enim & Gothi & Vandali factitauerunt, vnde paulatim à vulgo creditū est, eos extra Germaniam fuisse. Sed hæc breuiter attigisse sufficiat.

Restat

EX SVIS LEGIBVS TESTI- 35
monia, Francos fuisse Germanos.

R Estat, aliqua ex ipforum
Francorū monumētis af-
ferre testimonia, idq; tanta bre-
uitate aggrediemur, vt tœdiū
legentibus nullū afferamus, di-
ligentibus reliqua committen-
tes. Duas Francos habuisse leges
ipforū autores testantur, Salicā
atq; Ripuariam, quibus nullus
regum ante CAROLVM MA-
GNUM adijcere quicquam ten-
tauit. Eæ cū apud ipsos pluri-
mi semper momēti habitæ sint,
ac in Latinam linguam poste-
rioribus seculis translatae repe-
riantur, eò maiorem aduersa-
rijs autoritatē prestabunt: Ipsa-
rum quoq; penes me exemplar
fuit, ipsius Caroli Magni tēpo-
ribus conscriptū, in quo passim

36 FRANCOS OLIM.

gentis vocabula quæ Latinis
verbis reddi non potuerūt, ver-
nacula Germanorum lingua ex-
primuntur, quam rem ex ipsa-
rum legum capitulis probatur
sumus, vt liquidò appareat, no-
stræ Germaniæ non paruum in-
fligi contumeliam, cū illi sua
eripitur gloria, Francorum o-
lim egregijs virtutibus parata.
Legis Ripuariæ capitulo XV,
vbi loquitur de ijs, qui interfe-
ctum hominem cœlāt vel in pu-
teum deijciunt, exponit sese
hoc modo, quod dicitur *emorden*
det/Erorden enim interficere
hominem sonat, eo modo quo
solent latrones, & est conuitij
verbum.

Item passim pro pecunia, qua
quis multam soluit aut redimit,
Vuer-

FVISSE GERMANOS. 37

V uergelta ponitur, gelt enim pecunia est Germanis, & weren defendere.

Cap. XXXVIII. ybi enumerat quædam instrumenta armorum: Spathâ inquit cum cogilo pro capulo, & ~~Helium~~ pro galea, & Beinbergas, pro armis. quibus teguntur crura, Bein enim crus appellamus.

Item Fredum appellat compositionem, qua quis pacem à principe impetrat, ~~Fridt~~ pax.

Cap. LXXXIX. hominem forbannitum. i. exilio damnatum, forbannen enim est in exilium mittere.

Cap. XC. Grauiorem comitem, qui etiam hodie grauen dicuntur.

Multa insuper quæ enumerare

B 7

rare

38 FRANCOS OLIM.

rare opus non puto, de reliquis
lector cōiecturam faciat. Quod
si quis dicere velit, Ripuariam
legem solis Ripuarijs fuisse pro-
mulgatam, quæ Francorū qui-
dem socij non de eadem gente
erāt, opponam illi Salicam, quæ
proculdubio antiquissima fuit,
secundum quam iudicare sole-
bant Franci.

Cap. primo docet, quomodo
sit maniendus, vbi *manire* pro
citare.

Cap. vj. canem *Seusium*, id
est, porcarium, vel doctum ad
inuestigandos apros, quod nos
ein Seufshundt/vel *Schwynhündt*.

Cap. vij. Sparuarium pro aue,
quem hodie quoque *Sperwer*
dicimus.

Scuriā pro horreo. *ein Schür.*

Cap.

FVISSE GERMANOS. 39

Cap. xxiiij. Slusam de farina-
rio, pro clausura.

Cap. xxviiij. Schellam de ca-
ballo, pro instrumento, quod
vulgo campanellam vocât siue
tintinabulum, quo vtûtur equi
onerarij, et in schelle.

Reffare segetem, pro vellere.

Cap. liij. Rachinburgij dicû-
tur cômiffarij ad componendas
lites instituti. *Rachten* enim cõ-
ponere, *Burgen* fideiussores.

Cap. lxj. Durpilum exponit
liminare domus. *Durpel*.

Item ex Constitutionibus
CAROLI MAGNI ad Sa-
licam legem adiectis, teste quo-
que EGINHARTO.

Cap. iiij. Feidosum appellat,
qui hostis est publicus, *Seed* e-
nim bellum significat.

Her-

40. FRAN. OLIM FVIS. GER.

Herbānus, multa, quæ Domi
no, hoc est, principi debetur.

Scaram pro turma. *Schâr.*

Herbergam pro hospitio.

CLXX. sic scribitur, Qui-
cunque absque licentia prin-
cipis de hoste reuersus fuerit,
quod factum Franci Herescit
dicunt, volumus, vt antiqua
constitutio. i. capitalis sententia
erga illum puniendum custo-
diatur, ab exercitu, quem *Here*
vocamus.

Cætera (quæ multa sunt) par-
tim iam vsu abolita, sed adhuc
Germanicam originem testan-
tia, quædam etiam adhuc vul-
gari consuetudine recepta, con-
sultò præterire statui, ne lecto-
rem ad alia iam properantem
detinuisse videar.

ANNALES

ANNALES 4te

REGVM FRANCORVM,
 PIPINI, CAROLI, LV-
 douici, ab anno post Christū natum
 DCCXLI. vsque ad ~~LXXXVIII.~~
 collecti, Per quendam Benedictinæ
 religionis Monachum, qui ipsas res
 gestas diligenter accurateq; scriptis
 commendauit. At illius nomen quia
 haftenus nobis exploratum nō fuit,
 Lectorem ad Historiæ veritatem re-
 mittendum duximus, quæ au-
 tori vel incognito fidem
 facile impetrabit.

DCCXLI.

O C anno Carolus Maiores.
 Maiordomus diē o- domus
 biſt, tres filios hæ- q & quare
 redes relinquēs, Ca- ſic dicti,
 rolomannū ſcilicet, hartum in
 Pipinum, atq; Griſonem: quorū Gri- principio
 ſo, qui cæteris minor natu erat, matrē Vitæ Ca-
 habuit roli.

DCCXLI
 828
 = Adelmum
 = Ademarum
 = Eginhardum

42 ANNAL. GESTOR.

habuit nomine Suanibildæ, neptim
Odilonis ducis Baioariorum: Hæc il-
lum adeò ad spem totius regni con-
citauit, ut sine dilatione Laudu-
num ciuitatem occuparet, ac bellum
fratribus indiceret. Qui celeriter ex-
ercitu collecto Laudunum obsidētes,
fratrem in deditionē accipiunt, adq;
ea, quæ post mortem patris à Franco-
rum societate descuerant recipien-
da, animos intendunt: et ut in exter-
na profecturi omnia domi tuta dimit-
terent, Carolomannus Grisonem su-
mens, in nouo castello, quod iuxta Ar-
duennam situm est, custodiri fecit: in
qua custodia usq; ad tempus quo idem
Carolomannus, profectus est, dicitur
permanfisse.

D CCXLII.

Carolo-
mānus &
Pipin9 re-

Carolomannus & Pipinus re-
gno Francorum potiti, primò
Aqui-

Aquitanam recipere uolentes, contra ^{gnū Fran-}
 Hunoldum ipsius prouinciae ducem ^{corū diuī}
 cum exercitu eandem Aquitanam ^{dunt,}
 ingrediuntur, & capto quodam ca-
 stello, cui Lucas nomē est, priusquam
 ex prouincia secederent, regnum
 quod communiter administrabant,
 in loco, qui Vetus Pictauium dicitur
 inter se diuiserūt: eodemq; anno post-
 quam domum regressi sunt, Carolo-
 mannus Alemaniam, quae ipsa à Frā ^{Carolo-}
 mannis Alemanniā ^{mannus}
 eorum societate defecerat, cum ex- ^{Alemaniam}
 exercitu ingressus, ferro & igne uas- ^{tauit.}
 tavit.

DCCXLIII.

CAROLOmannus & Pipinus ^{Baioario-}
 iunctis copijs contra Odilo ^{rum exer-}
 nem ducem Baioariorū profecti sunt: ^{citus cadi-}
 praelioque commisso exercitum eius ^{tur.}
 fuderūt: Et postquā inde reuersi sunt,
 Carolomannus solus in Saxoniā pro-
 fectus

44 ANNAL. GESTOR.
fectus est: & castrum quod dicitur
Hochsiburg, & in eo Thederichum
Saxonem illius loci Primarium in de-
ditionem accepit.

DCCXLIII.

Idem fratres Carolomannus et Pi-
pinus iuncta manu Saxoniam in-
gressi sunt: prædictumq; Thederichū
in deditionem acceperunt.

DCCXLV.

HOC anno Carolomannus id,
quod dudum secum præme-
ditatus est, patefecit fratri suo Pipi-
no, secularem conuersationem se uel-
le dimittere, & habitu monastico
Deo seruire: Propter hoc dimisit ex-
peditionem anni præsentis, ad uota
Carolomanni perficienda, & iter il-
lius disponendum: Nam Romam pro-
ficisci statuerat: & Pipinus uacabat,
dans operam, ut frater suus honorifi-
cè ac-

cè ac decenter, illò quò desiderabat
perueueniret.

DCCXLVI.

CArolomannus Romam profe- Carolo-
ctus, dimissa seculari gloria mānus se-
habitum mutauit, & in monte Sora- culari glo-
ste monasterium in honorem sancti ria relictā
Syluestri edificauit: ubi quondam tē fit Mona-
pore persecutionis, quæ sub Constan- chus.
tino facta est, Sanctus Syluester latu-
isse fertur: ibiq; aliquādiu commora-
tus, meliori cōsilio hoc loco dimisso,
ad monasterium S. Benedicti in Sam-
nio prouincia iuxta Cassinam arcem
constitutum Deo seruiturus uenit,
ibiq; monasticum habitum suscepit.

DCCXLVII.

FRater Carolomanni & Pipini Grifo ca-
nomine Grifo, Pipino fratri prius fu-
suo subiectus esse nolens, quanquam sit,
sub illo honorificè uiueret, collecta
manu

46 ANNAL. GESTOR.

manu in Saxoniam profugit, colle-
ctoque Saxonum exercitu super flu-
uio Obacro in loco, qui dicitur Hor-
heim, confedit. Pipinus autem, cum
exercitu Francorum per Turingiam
profectus, contra fratris dolos Saxo-
niam ingressus est, confeditq; super
fluvium Missabam, in loco qui uoca-
tur Schaninge: praelium tamen inter
eos non est commissum sed ex placito
discesserunt.

DCCXLVIII.

Grifo Ba-
ioaria in-
uadit.

GRifo Saxonum fidei diffidens,
Baioaria petit, & copijs, que
ad eum de Francia confluebant, ipsum
ducatum in suam redegit potestate.
Tasilonē et Hiltbrudum in deditionē
accepit, Suuithgerum sibi in auxili-
um uenientem suscepit. Hec cum
ad Pipinum perlata fuissent, cum
maximo exercitu in Baioariam pro-
fectus

fectus est, fratremque suum Grifonem, cum omnibus, qui cum eo uel ad ipsum eò uenerant, coepit. Tassilonem in ducatum restituit: domumque reuersus, Grifonem more XII. comitatibus donauit. Sed illi tali beneficio contentus non erat: nam eodem anno ad Vuaifarium ducem Aquitanie profugit.

Grifo à fratre captus iterum fugit.

DCCXLIX.

BVRchartus Vuirzburgensis Episcopus & Folradus presbyter Capellanus missi sunt Romam ad Zachariam Papam, ut consulerent Pontificem de causa regum, qui illo tempore fuerunt in Francia, qui nomen tantum regis, sed nullam potestatem regiam habuerunt. Per quos predictus Pontifex mandauit, melius esse illum regem, apud quem summa potestatis cōsisteret: dataque auctoritate

Legati Pipini ad Papam.

Pipinus à Romano Pont. Rex Francorum constitui.

48 ANNAL. GESTOR.

toritate sua, iussit Pipinum Regem constitui.

DCCL.

HOC anno secundum Roman pontificis sanctionem Pipinus rex Francorum appellatus est: & ad huius dignitatem honoris, unctus sacra unctione manu sancte memorie Bonifacii Archiepiscopi et Martyris, & more Francorum eleuatus in solium regni in ciuitate Sueßiona. Hildericus uero qui falso regis nomine fungebatur, tonsa capite in monasterium missus est.

Hildericus
lolo
noie Fran
coru Rex
in mona
steriu mil
sus.

DCCLIII.

Pipinus
in Saxoes
exercitu
ducit,

HOC anno Pipinus rex cum exercitu magno Saxoniam ingressus est: & quamuis Saxones ei obstina-

obst
men
cum
fluu
expe
scop
qui
regi
mor
uel
dem
Pip
tur
Rom
bus
nit
mon
ut
Pon
hoc
bati

obstinatissimè resisterent, pulsati ta-
men cesserunt: & ipse usque ad lo-
cum qui dicitur Rimi, qui est super
fluvium Vuiseram accessit. In qua
expeditione Hildigarius Archiepi-
scopus interfectus est; in monte, qui
qui dicitur Viburg Reuertenti uerò
regi de Saxonia, nuncium accepit de
morte fratris sui Grifonis, & à quo
uel qualiter fuisset interfectus. Eo-
dem anno Stephanus papa uenit ad
Pipinum Regem, in uilla quæ uoca-
tur Carisiacus, suggerens ei, ut se &
Romanam Ecclesiam ab infestationi-
bus Langobardorum defenderet. Ve-
nit & Carolomānus frater regis iam
monachus factus, iussu Abbatis sui,
ut apud fratrem precibus Romani
Pontificis obsisteret. Inuitus tamen
hoc fecisse putatur: quia nec ille Ab-
batis sui iussa contemnere, nec Abbas

C

illius

50 ANNAL. GESTOR.

illius præceptis regis Langobardorum, qui ei hoc imperauerat, audebat resistere.

DCCLIII.

Stephanus Papa postquam à rege Pipino ecclesiæ Romanæ defensionis firmitatem accepit, ipsum sacra unctione ad regie dignitatis honorem consecrauit, & cum eo duos filios eius Carolum & Carolomanum: mansitque hyberno tempore in Francia Eodem anno Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus in Frisia uerbum dei prædicans, à paganis interfectus, martyrio coronatus est.

DCCLV.

Pipinus Rex inuitante atque suggerente prædicto Romano Pontifice propter erepta Romanæ ecclesiæ per regem Langobardorum dominia Italiam manu ualida ingreditur:

Bonifacius Moguntinus Archiepiscopus martyrio coronatus.

ditur: resistentibus Langobardis & Pipini ex-
 claustra Italiae tuentibus, ad ipsas ^{peditio in}
 montium angustias, quas Clusas uo- ^{Longobar}
 cant, acerrimè pugnatum est: Ce- ^{dos.}
 dentibusque Langobardis, omnes
 copiae Francorum uiam quamuis dif-
 ficilem non magno labore superâ-
 runt. Haistolfus uero rex Langobar-
 dorum manum conferere non ausus,
 in ciuitate Papiâ à rege Pipino
 obsessus est: qui antè obsidionem non
 soluit, quàm firmitatis causa pro re-
 stituendis, quæ Ro. ecclesiæ ablata
 fuerant, obsides XL. recepisset. Da-
 tis uero XL. obsidibus, promissisque
 iureiurando firmatis ipse quidem in
 regnum suum regressus est: & stepha-
 nū Papā cum Folrado presbytero Ca-
 pellāo, et nō minima Francorū manu
 Romā remisit. Carolomāⁿ monach^o
 frater regis, qui cū Bertrada regina

32 ANNAL. GESTOR.

Carolo-
mannus
Pipini Re-
gis frater
moritur.

in Vienna ciuitate remansit, pri-
usquàm rex de Italia reuerteretur, se-
bre correptus diem obiit. Cuius cor-
pus iussu regis ad monasterium S. Be-
nedicti, in quo monasticum habi-
tum susceperat, relatum est.

DCCLVI.

Haistol-
fus fœdi
fragus.

HAistolfus rex Langobardo-
rum, quanquam anno superi-
ore obsides dedisset, & ad reddend-
um ea, quæ Ro. ecclesiæ abstulerat,
tam se quàm optimates suos iureciu-
rando obstrinxisset, nihil promisso-
rorum opere compleuit Propter hoc

Pipinus i-
terum in
Langobar-
dos mouet
exercitū.

Pipinus rex iterum cum exercitu Ita-
liam intrauit, & Haistolfum in Pa-
pia ciuitate se includentem o' sedit,
& obsidione ad impletionem pro-
missorum suorum cōpulit: redditam-
que sibi Rauennam & Pentapolim
& omnem hexarchatum ad Rauennam

nam
tra
reu
sce
mo
qua
ran
equ
ex
tra
cit
bul

C
inte
Con
tunc
tum
Baio

A PIPINO.

33

nam pertinētem, ad sanctum Petrum
tradidit: atq; ijs peractis, in Galliam
reuersus est. Hailstolfus aut post ab-
scessum eius, cum meditaretur, quo-
modo sua promissa non tam impleret
quā dolosē ea, quæ impleta fue-
rant commutaret, in uenatione de
equo suo casu prolapsus est: atque
ex hoc ægitudine contracta, in-
tra paucos dies uiuendi finem fe-
cit. Cui Desiderius, qui comes sta-
buli eius erat, *succēssit in regnum.*

DCCLVII.

Constantinus imperator Pipi- Constanti
no regi multa misit munera, nus Impe-
inter quæ & organa, quæ ad eum in rator Pipi
Compendio uilla peruenerunt, ubi no mittit
tunc populi sui generalem conuen- munera,
tum habuit. Iluc & Tasilo dux
Baioariorum cum primoribus gentis

C 3

sue

54 ANNAL. GESTOR.

sue uenit, & more Frācico in manus
regis inuassati cum manibus suis, se-
metipsum commendauit: fidelita-
tēque tam ipso regi Pipino, quā
filijs eius CAROLO & Carolo-
manno iurciurando super corpus San-
cti Dionysij promisit. Sed non solum
ibi, uerū etiam super corpus Sancti
Martini & sancti Germani, simili sa-
cramento fidem se prædictis dominis
suis, diebus uitæ suæ seruaturum est
pollicitus. Similiter, omnes primo-
res ac maiores natu Baiuarij, qui
cum eo in præsentiam regis peruene-
rant, fidem se regi & filijs eius ser-
uatuos in prædictis uenerabilibus lo-
cis promiserunt.

DCCLVIII.

Pipinus rex cū exercitu Saxonīā
aggressus est: & quamuis Sa-
xonibus ualidissimē resistentibus &
muni

A PIPINO. . 55

munitiones suas tumentibus, pulsus
prælio propugnatoribus per ipsum,
quo patriam defendere conabantur
uallum, intrauit: commissisque pas-
sim prælijs, plurimam ex ipsis multi-
tudinem cecidit: coëgitque, ut pro-
mitterent se omnem uoluntatem eius
facturos: & singulis annis honoris
causa ad generalem conuentum e-
quos CCC. pro munere daturus. His
ita compositis, & more Saxonico ut
rata esse deberet, confirmatis, in Gal-
liam sese cum exercitu suo recepit.

Pipinus
Saxones
vincit,

DCCLIX.

Natus est Pipino regi filius,
quem suo nomine Pipinum
uocari uoluit. Sed puer immatura
morte præuentus, tertio post natiui-
tate suam anno decessit. Hoc anno
celebrauit rex Natalem Domini in
Longlare, & Pascha in Iopia: neque

extra regni sui terminos aliquid iter
fecit.

DCCLX.

Pipinus in **G**uaifariū **G**res, quæ in sua potestate erant,
qui ablata & ad Ecclesias sub manu Pipini re-
Ecclesijs gis constitutas pertinebant, recto-
nō redde-ribus ipsorum uenerabilium locorū
bat, bellū reddere noluiſſet, ipſumque regem,
mouet, de hiſce per legatos ſuos comme-
morantem audire contemneret, con-
tumacia ſua ad ſuſcipiendum con-
gra ſe bellum concitauit. Nam rex
contractis undique copijs Aquita-
am ingreſſus, ſe res Eccleſiarum bel-
lo exacturum pronuntiauit. Cūque
in loco qui Thedoad uocatur poſi-
tis caſtris coſediſſet, Guaifarius bel-
lo certare non auſus, miſſa ad regem
legatione ſpondet ſe imperata factu-
rum, Eccleſijs ſua iura redditurum,
obſides,

obsides, qui imperarentur, daturum.
Dedit etiam duos de primoribus gen-
tis, Adalgarium & Itherium: Et hoc
facto ita contra se commotum regis
animum mitigauit, ut statim bello
desisteret. Nam acceptis obsidibus,
qui ad fidem promissionibus facien-
dam dati sunt, rex bello abstinuit:
domumque reuersus, dimisso exer-
citu, in uilla Carisiaco hyemauit, in
qua & Natalem Domini & Pascha
celebrauit.

DCCLXI.

Guaifarius dux quanquam ob-
sides dedisset, sacramenta
que iurasset, satius tamen ratus de il-
lato sibi anno superiore bello ultio-
nem exigere, exercitum suum qui
Francorum possessiones popularetur,
usque ad Cabillonem ciuitatem fecit
accedere. Quod cum Pipino regi

Guaifari-
us foedifra-
gus.

58 ANNAL. GESTOR.

Pipinus
Aquitani-
am vastat

generalem conuentum agenti in uil-
la Duria fuisset nūtiatum, coactis un-
dique auxilijs, cum magno belli ap-
paratu Aquitaniam ingressus, que-
dam oppida atque castella manu ce-
pit: in quibus præcipua fuere, Burbo-
nis, Cantilla, Claramōtis: quædā se ui-
ctori ultro dederunt: maximeq; Auer-
norum castella, quæ tunc bello pre-
mebantur. Rex tamen cuncta, quæ ex-
tra munitiones inuenit, ferro & igne
deuastans, postquàm ad Limouicam
oppidum uenit, reuersus est, & in
uilla Carisiaco hybernis habitis, Na-
talem Domini ac Pascha celebravit.
In hac expeditione fuit cum rege fi-
lius eius primogenitus CAROLVS,
ad quem post Patris obitum totius Im-
perij summa peruenit.

DCCLXII.

Pipinus

Pipinus rex suscepto à se bello finem imponere cupiens, iterum Aquitanicam prouinciã cum magnis copijs intrat: captisque Bituricã ciuitate & castello Toarcis, reuertitur: hyemauitque in uilla Gentiliacorum: atque in ea Natalem Domini, ac Paschalis festi solennitatem celebravit.

DCCLXIII.

Redcunte anni congruo tempore conuentu in Niuernis habito, & contractis undiq; copijs, rex Pipinus Aquitaniam repetit, & omnia, quæ extramunitiones erant, ferro & igne depopulatus, usque ad Cadurciam oppidum accessit: Inde cum exercitu integro in Franciã se recepiturus, per Limonicam regreditur. De qua expeditione Tassilo Baioaricæ dux, ægritudine & dolũ simulata,

60 ANNAL. GESTOR.

in patriam reuersus est, firmatoque ad defectionem animo, ad regis aspectum se ulterius uenturum abiurauit. Rex dimisso exercitu, in hyberna ad hyemandum in uilla Longlare consedit: atque ibi Natalem Domini ac Pascha celebrauit. Facta est autem hoc tempore tam ualida atque aspera hyems, ut immanitate frigoris nulli præteritorum annorum hyemi uideretur posse conferri.

Hyems as-
perrima.

DCCLXIII.

REx Pipinus distracto in diuerso animo propter duo bella, Aquitanicum scilicet iam olim susceptum et Baioaricum propter Tasilonis ducis defectionem suscipiendum, populi sui generalem conuentum habuit in Vuormatia ciuitate: dilataque in futurum expeditione, illo anno domi se continuit: hyemauique in ulla
Carissi

Carisiaco, atque in ea Natālē Domini & Sanctum Pascha celebrauit. Eodem anno eclypsis solis facta est, Fride non. Iun. hora VI.

DCCLXV.

Hoc anno rex Pipinus domi se continuit, neque propter Aquitanicum bellum, quamuis nondum finitum, regni sui terminos egressus est, sed generalem populi sui conuentū in Attiniaco uilla, hyberna Aquisgrani habuit: ubi & Natalem Domini & Pascha celebrauit.

DCCLXVI.

Pipinus rex propter conficiendum Aquitanicum bellum, conuentu in Aurelianis habito, in Aquitaniam profectus, destructum à Guafario Argentomagum castrum reparat: dispositoque & ibi & in Biturica ciuitate Francorū præsidio regreditur

62 ANNAL. GESTOR.

ditur: Natalemq; Domini Salmoniaci,
Pascha uerò Gentiliaci celebravit.

DCCCLXVII.

Orta que-
stio de S.
Trinitate
& imagi-
nib. Sācto-
rum in Sy-
nodo exa-
minatur.

ORta questione de sancta Tri-
nitate, & de Sanctorum ima-
ginibus, inter Orientalem & Occi-
dentalem Ecclesiam, id est Romanos
& Græcos, rex Pipinus conuentu in
Gentiliaco uilla congregato, Synodū
de ipsa questione habuit: eoq; pera-
cto, ad bellum prædictum conficien-
dum post Natalem Domini in Aqu-
taniā proficisciur: & per Narbo-
nam iter agens. Tolosā aggressus
cepit: Albiensem & Gauuldensem
pagos in deditionem accepit: & Vi-
ennā reuersus postquam ibi & Pa-
chalis festi sacra peregit, & exerci-
tum à labore refecit, iā propè estate
confecta, mense Augusto ad reliqui-
as belli profectus est: & Bituricam
ueniens,

ueniens, conuentum more Francico
 in campo egit: indeq; ad Garonnæ
 fluium accedens, castella multa &
 petras atque speluncas, in quibus se
 hostium manus plurima defendebat,
 capit. Inter quæ præcipua fuere, Sco-
 ralia, Torinna, Petrocia. Reuersusq;
 Bituricam, exercitum in hyberna di-
 misit: ipse ibi moratus Natalem Do-
 mini celebrauit. Eo anno Paulus Pa-
 pa Romanus defunctus est: cuius rei
 nuncius ibi ad regem peruenit.

Pauli Ro.
 Pontificis
 mors,

DCCLXVIII.

REX Pipinus cum primùm ad
 bellum gerendum tempus con-
 grauum esse uideret, euocato undi-
 que exercitu, ad Santonicam ciui-
 tatem contendit: captoque in iti-
 nere Rimistano, cum ad urbem
 prædictam uenisset, mater & soror,
 neptēsque Guaisarij ducis ad con-
 spectum

64 ANNAL. GESTOR.

ſpectum eius adductæ ſunt: Quas cū
piè ſuſceptas ſeruari iuſſiſſet, ad Ga-
ronnam fluuium proficiſcitur: ubi ei
Eberuicus cum alia prædicti ducis
Sorore occurrit in loco, qui Montes
uocatur: ſequæ & illam regi tradi-
dit. Rebus igitur aliquot proſperè
geſtis, rex reuertitur, & in caſtel-
lo quod dicitur Sels Paſcha celebra-
uit. Aſſumptâque ſecum uxore atque
familia ſua, iterum ad urbem Santo-
nicum uenit: dimiſſaq; ibi uxore ac
familia, cum omnibus copijs ad
perſequendum Guaifarium ducem a-
nimum intendit, neque priùs deſti-
tit, quàm & caperet, & rebellan-
tem quoque interficeret. Interfecto
igitur Guaifario duce in territorio
Petragorico, conſectôque ut ſibi ui-
debatur Aquitanico bello, Santo-
nas reuerſus eſt: Cumque ibi aliquan-
tum

Pipinus
Guaifariū
Aquitaniæ
ducem ca-
ptū inter-
ficat.

tun
ne c
ne
fin
Pa
O
pus
tyr
C
con
cre
uio
Sue
CA
flu
mag

F
titi
forte

tum temporis moraretur, aegritudine decubuit: in ipsa tamen ualeitudine Turonas delatus, apud sancti Mar-

fini memoriam orauit. Inde cum ad Parisios uenisset, VIII. CALEN-

OCTOB. diem obiit: cuius corpus in basilica Beati Dionysij martyris humatum est. Filij uero eius

CAROLVS & Carolomannus consensu omnium Francorum reges

creati: & CAROLVS in Nouiomago ciuitate, Carolomannus in

Suessiona insignia regni susceperunt: CAROLVS Aquasgrani profectus, ibi Natalē Domini, & in Rotō-

mago ciuitate Pascha celebrauit.

DCCLXIX.

Postquam hi duo fratres patri succedētes regnū inter se partiti sunt, Aquitania prouincia, quę in sortem maioris natu CAROLI regis

cesserat,

Pipinus

Francorū

rex mortur.

Carolus

Magnus

cū fratre

Carolo-

māno re-

gnum di-

uidit.

66 ANNAL. GESTOR.

cesserat, remanentibus in ea trans-
 acti belli reliquijs, conquiescere non
 potuit: Nam Hunholtus quidam re-
 gnum affectans, provincialium ani-
 mos ad noua molienda concitauit.
 Contra quem ipse, cui eadem pro-
 uincia sorte obuenerat rex CARO-
 LVS cum exercitu profectus est.
 Sed cum fratris auxilium habere non
 posset, qui procerum suorum prauo
 consilio, ne id faceret, impediaba-
 tur, colloquio tantum cum eo habito,
 in loco qui Duasdiues uocatur, fra-
 tre in regnum suum remeante, ille E-
 golisenam Aquitanie ciuitatem pro-
 ficiscitur: & inde undique contra-
 ctis copijs fugientem Hunholtum pro-
 sequitur, paululumq; absuit, quin ca-
 peret: sed ille notitia locorum, in qui-
 bus regis exercitum latere poterat,
 liberatus est: dimissaque Aquitania
 Vasco-

Vasco
 arbi
 Lup
 tus
 quen
 bet
 ditio
 scire
 rum
 qua
 pon
 tus
 cun
 cunq
 pon
 sera
 Dor
 cu
 redu
 regni
 que

Vasconiam petijt, tutum se ibi fore
 arbitratus. Erat tunc Vasconum dux
 Lupus nomine, cuius fidei se Hunhol-
 tus committere non dubitauit. Ad
 quem rex missa ocyus legatione, iu-
 bet sibi perfugam reddi: idq; ea con-
 ditione, ut nisi dicto obediens esset,
 sciret se bello Vasconiam ingressu-
 rum, neque inde prius digressurum,
 quàm illius inobedientiæ finem im-
 poneret Lupus minis regis perterri-
 tus, Hunholtum & uxorem eius, sine
 cunctatione reddidit, se quoque quæ-
 cunque imperarentur, facturum spo-
 pondit. At rex donec legati, quos mi-
 serat, reuerterentur, castellum iuxta
 Dornoniam fluium nomine Franci-
 cū edificat. Reuersis igitur legatis,
 reducto perfuga, edificato castello in
 regnum suum regreditur: celebravit-
 que Natalem Domini in uilla Du-
 ria,

68 ANNAL. GESTOR.

ria, & Pascha apud sanctum Lamber-
tum in uico Leodico.

DCCLXX.

Dominus CAROLVS rex
habuit populi sui generalem
conuentum in Vuormatia ciuitate.
Bertrada uerò mater regum cum Ca-
rolomanno minore filio apud Salusi-
am locuta, pacis causa in Italiam pro-
ficiscitur, peractòque illo, propter
quod profecta erat, negotio, adora-
tis etiam Romæ sanctorum Aposto-
lorum liminibus, ad filios in Galliam
reuertitur. CAROLVS autem
rex Natalem Domini in Mogūtiaco,
Sanctumque Pascha in uilla Hari-
stallio celebravit.

Carolo-
manus Ca-
roli Mag-
ni frater
moritur,

DCCLXXI.

Peracto secundum morem gene-
rali conuentu super fluium
Scal-

dam, in uilla Valentiana, rex CAROLVS ad hyemandum proficiscitur. Cúmque ibi aliquandiu moraretur, Carolomannus frater eius PRIDIE NON. DECEMB. decessit in uilla Salmoniaco. Et rex ad capiendum ex integro regnum animum intendens, Carbonacum uillam uenit: ibi Vuilharium Episcopũ Sedunensem, & Folradum presbyterum, & alios plures sacerdotes, comites atq; primates fratris sui, inter quos uel præcipui fuere Guarinus & Adelhartus, ad se uenientes suscepit. Nam uxor eius & filij cum parte optimatum in Italiam profecti sunt. Rex autem hanc eorum profectiõẽ quasi superuacuã impatienter tulit: Celebrauitq; Natalẽ Domini in Attiniaco, & Pascha in Haristallio.

DCC LXXII.

Romæ

Adrianus
Romanus
pontifex.

Carolus
Saxoniam
bello pre-
mit.

Miraculo
exercitus
suis fedat-
ur.

Rome Stephano Papa defun-
cto, Adrianus in pontificatum
successit. Rex uero CAROLVS
congregato apud Vuormatiam ge-
nerali conuentu, Saxoniam bello ag-
gredi statuit: eamque sine mora in-
gressus, ferro & igne cuncta depopu-
latus, Eresburgum castrum coepit,
idolumque, quod Irminsul à Saxoni-
bus uocabatur, euerit. In cuius de-
structione cum in eodem loco per tri-
duum moraretur, contigit, ut pro-
pter continuam cœli serenitatem ex-
iccatis omnibus illius loci riuis ac
fontibus, aqua ad bibendum inueniri
non posset. Sed ne diutius siti con-
fectus laboraret exercitus, diuinitus fa-
ctum creditur, ut quadam die, cum iuxta
more tempore meridiano cuncti qui-
escerent propè montem, qui castris
erat cōtiguus, tanta uis aquarum in cō-
cauitate

cavitate cuiusdam torrētis eruperit,
ut exercitui cuncto sufficeret. Tunc
rex idolo destructo, ad Vuiseram flu-
uium accessit, ibiq; à Saxonibus XII.
obsides accepit: inde in Franciā reuer-
sus, in uilla Haristallio & Natalē Do-
mini & sanctum Pascha celebrauit.

DCCCLXXIII.

Adrianus Papa cū insolenti- Adrianus
am Desiderij regis & Lon- de insolent
gobardorum ferre non posset, decre- tia Deside
uit legationem ad CAROLVM regē ri & Lan
Francorum mittere, cūque ut sibi gobardo-
atque Romanis aduersus Langobar- ruitur.
dos opē ferret rogare. Et quia id ter-
reno itinere per Italiam fieri non po-
terat, cū quem miserat legatū nomine
Petrum, Romæ nauim conscendere, et
Massiliā usq; p mare ire, atq; inde ter-
reno itinere in Franciā fecit pueni-
re. Qui cū ad regē i Theodonis uilla,
ubi

ubi tunc hyemauerat, peruenisset,
 & ei legationis suæ causam aperu-
 isset, eadem qua uenerat uia Romam
 regressus est. Rex rebus, quæ inter
 Romanos ac Langobardos gereban-
 tur diligenti cura pertractatis bel-
 lum sibi contra Langobardos pro de-
 fensione Ro. Eccles. suscipiendū ratus,
 cū toto Francorū exercitu Gebennā
 Burgundiæ ciuitatem iuxta Rhodā-
 num sitam uenit: ibique de bello su-
 scipiendo deliberans, copias quas se-
 cum adduxerat diuisit, & unam par-
 tem cum Bernhardo patruo suo per
 montem Iouis ire iussit: alteram ipse
 ducens, per montem Ciniſum Italiam
 contendit: superatoq; Alpium iugo,
 Desiderium regem frustra sibi resi-
 stere conantem citra congressum fu-
 gauit, Ticinōque inclusum obsedit,
 & in oppugnatione ciuitatis quia
 difficilis

Caroli ex
 peditio in
 Longobar-
 dos.

diffi-
 ris se
 pfit.

I
 abse-
 tigu-
 & i
 co,
 min.
 mar-
 rent.
 re co-
 pau-
 conf-
 tur
 atqu-
 tu, o-
 tur. I
 erciti

difficilis erat, totum hyberni tempo-
ris spaciū multa moliendo consum-
psit.

DCCLXXIIII.

DUm hæc in Italia geruntur,
Saxones uelut opportunam de
absentia regis nacti occasionem, con-
tiguos sibi Hassorum terminos ferro
& igne populantur: Cumq; in eo lo-
co, qui nūc *Srideflax* ab incolis no-
minatur, basilicam à beato Bonifacio
martyre dedicatam incendere moli-
rentur, atque hoc efficere casso labo-
re conarentur, immisso sibi diuinitus
pauore subitaneo turpi trepidatione
confusi, domum fugiendo reuertun-
tur. At rex dimisso ad obsidionem
atque expugnationem Ticini exerci-
tu, orandi gratia Romam profiscisci-
tur. Et cum peractis uotis inde ad ex-
ercitum fuisset reuersus, fatigatam
D longa

Saxones
Helsiā po-
pulantur;

74 ANNAL. GESTOR.

Carolus
Langobar
diacū Re
ge iploru
subigit,

Adalgisus
Desiderij
filius fu
git Consta
tinopolim

longa obsidione ciuitatem in deditio-
nem compulit: quàm cetera ciuita-
tes secutæ, omnes se regis ac Fran-
corum potestati subdiderunt. At rex
subacta, & pro tempore ordinata
Italia, in Franciam reuertitur, capti-
uum ducēs Desyderium regem. Nam
Adalgisus filius eius, in quo Lango-
bardi multum spei habere uideban-
tur, desperatis patriæ rebus, relicta
Italia in Græciam ad Constantinum
Imperatorem se contulit: ibique in
Patritius ordine atque honore cō-
senuit. Rex autem domum regressus,
priusquàm eum Saxones uenisse sen-
tirent, tripartitum in eorum regio-
nes misit exercitum: qui incendijs ac
direptionibus cuncta deuastans, com-
pluribus etiam Saxonum, qui resiste-
re conati sunt, interfectis, cum ingen-
ti prædare regressus est.

CA.

A CAROLO. 75

CAROLVS ab Italia regre- Trāslatio
diens, dedicationem Ecclesie corporis
sancti NAZARII Martyris, & trans^{S. Nazarii}
lationē corporis ipsius in monasterio^{martyris,}
nostro Lauresheym celebravit. Anno
incarnatiōis Domini. DCCLXXIIII.
CAL. SEP.

DCCLXXV.

CVM rex in uilla Carisiaco hye Carolus
maret, consilium iniit, ut Saxoniā
perfidam ac fœdisfragam Saxonum iterū in-
gentem bello aggredideretur. & eōs- uadit.
que perseueraret dum aut uicti Chri-
stianæ religioni subijcerentur aut o-
minò tollerentur Habitòque apud
Duriam uillam generali conuentu,
Rhenò quoque transmissò, cum totis
regni uiribus Saxoniam petijt: &
primo statim impetu Sigiburgum ar-
cem, in qua Saxonum præsidium e-
rat, pugnando cœpit. Eresbur-

D 2 gum

CA.

76 ANNAL. GESTOR.

gum aliud castrum à Saxonibus de-
 structum munivit, & in eo Francorū
 præsidium posuit. Inde ad Vuisfram
 fluuium ueniens, in eo loco qui Brū-
 nesberg uocatur, congregatam Saxo-
 num multitudinem offendit, quæ eū
 à transitu fluminis arcere conabatur,
 sed frustra: nam in prima congressio-
 ne pulsi fugatique sunt, & magnus
 eorum numerus ibidem interfectus
 est. Et rex amne traiecto cum parte
 exercitus ad Obacrum fluuium con-
 tendit, ubi ei Hesso unus ex primo-
 ribus Saxonum, cum omnibus Ostfa-
 lis occurrens, & obsides quos rex
 imperauerat dedit, & sacramentum
 fidelitatis iurauit. Inde reuersus cum
 in pagum qui Buchi uocatur per-
 uenisset, Angrarij cum suis primori-
 bus ei occurrerunt, & sicut Ostfali
 iuxta quod rex imperauerat obsides
 dederunt,

dederunt, & sacramenta iurauerunt. Interea pars exitus, quam ad Vuisiram dimisit, in loco, qui Hudbeki uocatur, castris positus incaute agens, Saxonum fraude circumuenta atque Saxonum decepta est. Nam cum pabulatores dolus.

Francorum circa nona diei hora reuenter in castra, Saxones eis, quasi et ipsi socij essent eorum, sese miscuerunt, ac sic Francorum castra ingressi sunt: dormientesq; aggressi, non modicam incauta multitudinis caede fecisse dicuntur. Sed uigilantium ac uiriliter resistantium uirtute copulsi, castris excefferunt, & ex pacto, quod inter eos ex tali necessitate fieri poterat, discefferunt. Quod cum regi fuisset allatum, quanta potuit celeritate occurrens, fugientium terga insecutus magnam ex eis multitudinem prostravit: & tum demum Vuestfalorum

78 ANNAL. GESTOR.

obsidibus acceptis, ad hyemandum in Franciam reuertitur.

DCCLXXVI.

REgi domum reuertenti nūciatur Rotgaudum Langobardū, quem Foroiuliēsis ducem dederat, in Italia res nouas moliri & iam complures ad eum ciuitates defecisse. Ad quos motus comprimendos, cum sibi festinandum iudicaret, strenuissimum quēque suorum secum ducens raptim in Italiam proficiscitur: Rotgaudūque qui regnum affectabat interfecto, ciuitatibus quoque, quæ ad eū defecerant, sine dilatione receptis, & in eis Francorum comitibus constitutis, eadem qua uenerat uelocitate reuersus est. Cui uix Alpes transgresso, occurrerunt, qui nunciarent, Eresburgum arcem à Saxonibus expugnatam, ac præsidium Francorū, quod in

Carolus
in Italiam
mouet bel
lum,

ea p
pug
eò q
fuer
que
a te
fest
tion
com
fos
cū
Vuo
statu
ritat
cū p
bus
tion
pie
puli
plic
tē in

ea posuerat, expulsus: Sigiburgū oppugnatum quidem sed non captum: eò quòd ij, qui in ea præsidiij causa fuerāt, facta eruptione, incautos atque oppugnationi intentos Saxones à tergo inuaserunt: et plurimis interfectis, reliquos non solum oppugnationem dimittere, sed etiam fugere compulerunt: palantesq; ac dispersos ad Lippiā usq; persecuti sunt. Hæc cum Regi nūciarentur, cōuentu apud Vuormatiā habito, Saxoniam petere statuit: contractisq; copijs tanta celebritate ad destinatum à se in Saxonia locū peruenit, ut oēs hostiū conat°, quibus ei resistere conabatur, illa festinatione præuerteret. Nā ad fontē Lippiæ ueniēs, immensam illius perfidi populi multitudinē uelut deuotā & supplicē, ac quasi erroris sui ueniā poscētē inuenit: Cui cū & misericorditer

80 ANNAL. GESTOR.

ignouisset, & eos, qui se Christianos fieri uelle affirmabant, baptizari fecisset, datis & acceptis pro fide seruanda fraudulentis eorundem promissionibus, obsidibus quoque quos imperauerat receptis, Eresburgo castrum, quod dirutum erat restaurato, aliisque castello super Lippiam extracto, & in utroque non modico presidio relicto, ipse in Galliam reuersus, in uilla Haristallio hyemauit.

DCCLXXVII.

REx prima ueris aspirante tempe-
rie, Nouiomagum profectus, & post celebratam ibidem Paschalis festi solennitatem, propter fraudulentas Saxonum promissiones, quibus fidem habere non poterat, ad locum qui Paderborna uocatur, generalem populi sui conuentum in

eo habiturus, cum ingenti exercitu
 in Saxoniam profectus est. Eo cum
 uenisset, totum perfidæ gentis Sena-
 tum ac populum, quem ad se uenire
 iusserat, morigerum ac fallaciter si-
 bi deuotum inuenit. Nam cuncti ad
 eum uenerunt, præter Vuidikindum
 unum è primoribus Vuestfalorum,
 qui multorum sibi facinorum con-
 scijs & ob id regem ueritus, ad Sigi-
 fridum Danorum regem profugerat.
 Cæteri, qui uenerant ita se regis po-
 testati submittere, ut ea conditione
 tunc ueniam percipere mererentur:
 si ulterius sua statuta uiolarent, pa-
 tria & libertate priuarentur. Bapti-
 zata est ex eis ibidē maxima multitu-
 do, quæ se quamuis falso Christianā
 fieri uelle promiserat. Venit ipsdē &
 loco & tēpore ad regis præsentia de
 Hispania Saracenus quidā, nomine
 D. 5. Ibina-

Saxones
 sicut bapti-
 zantur.

82 ANNAL. GESTOR.

Ibinalarabi, cum alijs Saracenjs socijs
 suis, dedens se ac ciuitates quibus
 eum rex Saracenorum prafecerat.
 Idcirco rex peracto memorato con-
 uentu in Franciam reuersus, Nata-
 lem Domini in Duciaco uilla, Pascha
 uerò in Aquitania apud Casinogi-
 lum celebrauit.

DCCLXXVIII.

Expeditio
 Caroli in
 Hispaniâ.

Persuasione ergo rex prædi-
 cti Saraceni, spem capienda-
 rum quarundam in Hispania ciuita-
 tum haud frustrâ concipiēs, congre-
 gato exercitu profectus est: supera-
 toquē in regione Vasconum Pyrenei
 iugo primò Pompelonem Nauarro-
 rû oppidû aggressus, in deditionē ac-
 cepit. Inde Iberû amnem uado traijci
 ens, Casaraugustam præcipuam illa-
 rû partium ciuitatem accessit: acce-
 ptisq; quos Abinalarabi et Abithaur,

quos

quosq; alij quidam Saraceni obtulerunt obsidibus, Pompelonem reneritur. Cuius murum ne rebellare posset, ad solum usque destruxit: ac regredi statuens, Pyrenæi saltum ingressus est. In cuius summitate Vascones insidijs collocatis, extremum agmen adorti, totum exercitum perturbabant magno tumultu: Et licet Franci Vascombus tam armis quam animis præstare uideretur: tamen & iniquitate locorum & genere imparis pugnae inferiores effecti sunt. In hoc certamine plerique aulicorum quos rex copijs præfecerat, interfecti sunt: direpta impedimenta: & hostis propter notitiam locorum in diuersa dilapsus est. Cuius uulneris accepti recordatio, magnam partem rerum feliciter in Hispania gestarum in corde regis obnubilauit. Interea Saxones ue-

Pompelon
eueritur,

Exercitus
Caroli
turbatur
à Valconi
bus Prin-
cipibus
quibulda
interfectis

84 ANNAL. GESTOR.

Tuitio di-
cendum vi-
detur. Hec
olim ciui-
tas nunc
pagus, è re-
gione Co-
loniæ A-
grippinæ.

lut occasionem nacti, sumptis armis
ad Rhenum usque profecti sunt: Sed
cùm annem traicere non possent,
quicquid à Duicia ciuitate usque ad
fluenta Mosellæ uicorum uillarum-
que fuit, ferro & igne depopulati
sunt: pari modo sacra profanaq; pes-
fundata, nullum ætatis aut sexus di-
scrimen ita hostis fecerat: ut liquidò
appareret, eos non prædandi, sed ulti-
onis exercendæ gratia, Francorum
terminos introisse. Cuius rei nunci-
um cùm rex apud Antisiodorum ci-
uitatem accepisset, extemplò Fran-
cos Orientales atque Alemannos ad
propulsandum hostem festinare ius-
set: ipse cæteris copijs dimissis, Hari-
stallium uillam, in qua hyemaret, ue-
nit. At Franci atque Alemanni, qui
cōtra Saxones missi erant, magnis iti-
neribus ad eos ire contendunt, si for-
tè in.

tē in finibus suis eos inuenire possent.
 Sed illi iam re peracta reuertebantur
 ad sua Quorum uestigia secuti, qui à
 rege missi fuerant, in pago Hassio-
 rum super fluium Adernam iter a-
 gentes repererunt : eosque statim in
 ipso fluminis uado adorti, tanta stra-
 ge ceciderunt, ut ex ingenti multitu-
 dine ipsorum uix pauci domum fugi-
 endo peruenisse dicantur.

Saxones.
 perfidi
 magna
 strage ca-
 duntur.

DCCLXXVIII.

A Trex de Haristallio ubi hye-
 mauerat, & ubi Natalem Do-
 mini ac sanctum Pascha celebraue-
 rat, prima ueris temperie mouens,
 Compedium uenit: & cum inde per-
 acto propter quod uenerat negotio
 reuerteretur, occurrit ei Hildebran-
 dus dux Spoletanus cū magnis mune-
 ribus in uilla Vuirciniaco : quem be-
 nignissimè recepit, & muneribus do-

86 ANNAL. GESTOR.

donatum in Ducatum suum remisit. Ipse animo ad Saxoniam expeditionem intento, Duriam uenit: habitoque iuxta mortem generali cōuentu, Rhenum traiecit, & usque ad Lippiam cum exercitu peruenit. Cui cum Saxones in quodam loco qui Bucholt uocatur, uana spe ducti, resistere tēta rent, pulsī fugatique sunt. Rex Vuestfalorum regionem ingressus, omnes eos in deditiōem accepit, Indē ad Vuiseram ueniens, castris positīs in loco nomine Medusulli, statua per aliquot dies habuit: ibi Angri & Ostfali uenientes & obsides dederunt, & sacramenta iurauerunt. Quibus peractis rex trans Rhenum ad Vuormatiam ciuitatem in hyberna se recepit.

DCCLXXX.

Inde cū primū temporis oport-

Vuestfali
in deditio-
nem ac-
cepti,

por
cum
pro
Ere
nit
dies
ner
acc
liu
cur
in l
lita
ctu
co
hab
res
&
mi
das
pro
in

portunitas adesse uisa est, iterum cum magno exercitu in Saxoniam profectus est: transiensque per arcē Eresburgum ad fontem Lippie uenit, ubi castrametatus, per aliquot dies moratus est. Inde ad orientem itinere conuerso, ad Obacrum fluuium accessit. Cui cū ibi omnium orientalium partium Saxones, ut iusserat occurrissent, maxima eorum multitudo in loco qui Horheim appellatur, solita simulatione baptizata est. Profectus inde ad Albiā, castrisque in eo loco ubi Hora & Albia confluunt, ad habenda statua collocatis, tam ad res Saxonum qui exteriorem, quā & Sclauorum, qui ulteriorem fluminis ripam incolunt, componendas operam impendit. Quibus tunc pro tēpore ordinatis atq; dispositis, in Franciam reuersus est. in itoq; con-

filio

88 ANNAL. GESTOR.

Carolus filio orandi ac uota soluendi causa,
cum uxore Romam statuit proficisci. Sumptisq;
re & liberis secum uxore ac liberis, sine mora in
ris Romam Italiam profectus est. Celebrauitq;
tendit. Natalem Domini Ticini, atq; ibi re-
siduum hyemis mansit.

DCCLXXXI.

INde Romam ueniens, honorifice
ab Adriano Papa susceptus est.
Et cum ibi sanctum Pascha celebra-
ret, baptizauit idem Pontifex filium
Pipinus baptizatus eius Pipinum, unxitq; in regem. Vn-
que in Rexit etiam & Ludouicum fratrem e-
gem Lomius, quibus & coronam imposuit. Quo-
bardie vnrum maior, id est, Pipinus in Lango-
ardus bardia, minor uero in Aquitania rex
Ludouic9 constitutus est. Rege uero Roma di-
in Regem gressu, ac Mediolanum ueniēte, Tho-
Aquitania mas eiusdem urbis Episcopus, bapti-
nia vngitur, zauit ibi filiam eius nomine Gislam,
tur, & de sacro fonte suscepit: quibus
gestis.

gestis in Franciam reuersus est. Sed cum Romæ esset, conuenit inter ipsum atque Adrianum Pontificem, ut simul legatos mitterent ad Tasilonem ducem Baioariæ, qui eum cõmonerent de sacramento, quod Pipino regi & filiis eius ac Francis iurauerat: scilicet ut subiectus esset ac obediens. Electi ac directi sunt in hanc legationem de parte pontificis Formosus ac Damasus Episcopi, et de parte regis Richolfus Diaconus, atque Eberhartus magister pincernarum. Qui cum, ut iussi erant, commemorato duci locuti fuissent, in tantum cor eius emollitum est, ut diceret se statim uelle ad regis properare præsentiam, si sibi tales dentur obsides, sub quibus de sua salute dubitare nulla sit necessitas. Quibus datis, sine cunctatione apud Vuormatiam ad regem uenit,

90 ANNAL. GESTOR.

uenit, sacramentum quod iubebatur iurauit: obsides XII. qui imperabantur sine mora dedit: quos Sindbertus Reginensis Episcopus de Baioaria in Carisiaco ad conspectum regis adduxit. Sed idem dux domum reuersus, non diu in ea quam promiserat fide permansit. Rex autem in eadem uilla hyemem transfigens, & Natalem Domini & Pascha celebrauit.

DCCLXXXII.

A Estatis initio, cum iam propter pabuli copiam, exercitus duci poterat, in Saxoniam eundem. & ibi, ut in Francia quotannis solebat, generalem conuentum habendum censuit: traiectoq; apud Coloniā Rheno, cum omni Francorum exercitu ad fontem Lippie uenit, & castris ibi positis, per dies non paucos ibidem moratus est. Vbi inter cete.

rana-

ra negotia & legatos Sigefridi regis Danorum, & quos ad se Caganus & Iugurrus principes Hunorum uelut pacis causa miserant, & audiuit & soluit. Cūque conuentu completo trans Rhenū in Galliam se recepisset, Vuidikindus, qui ad Nordmānos profugerat, in patriam reuersus, uanis spebus animos Saxonum ad defectionem concitauit. Interea Regi allatum est, quod Sorabi Sclauī, qui campos inter Albim & Salam interiacentes incolunt, in fines Turingorum & Saxonum, qui eis erant contermini, praedandi causa fuissent ingressi, & direptionibus atque incendijs quaedam loca uastassent. Qui statim accitis ad se tribus ministris suis, Adalgiso cubiculario, Geilone comite stabuli, & Guorado Comite palatii, praecipit, ut sumptis secum orientalibus

Fran-

92 ANNAL. GESTOR.

Francis atque Saxonibus, contumacium Sclauorum audaciam quam celerimè comprimerent. Qui cum iussa facturi Saxonie fines ingressi fuissent, compererunt Saxones ex consilio Vuidikindi ad bellum Francis inferendum esse paratos: omissoque itinere quo ad Sclauos ituri erant cum Orientalium Francorum copijs, ad locum in quo audierant Saxones congregatos ire contendunt: quibus in ipsa Saxonia obuiauit Thederic⁹ Comes propinquus regis, cum ijs copijs, quas audita Saxonum defectione raptim in Ripuaria congregare potuit. Is festinantibus legatis consilium dedit, ut primò per exploratores, ubi Saxones essent, uel quid apud eos ageretur, quanta possent celeritate cognoscerent: tum si loci qualitas pateretur, simul eos adorirentur. Cuius

ius consilio collaudato, unà cum illo
 usque ad montem qui Sontal appel
 atur, in cuius septentrionali latere
 Saxonum castra erant posita pue-
 runt. in quo loco cum Thedericus ca-
 stra posuisset, ipsi sicut cum eo conue-
 nerant, quò facilius montem circui-
 re possent, transgressi uniuersam, in
 ipsa fluminis ripa castra posuerunt:
 habitoque inter se colloquio, ueriti
 sunt, ne ad nomen Thederici uictoria
 fama transfret, si cum in eodem præ-
 lio secum haberent: ideoque sine eo
 cum Saxonibus congregari decernunt:
 sumptisque armis, non quasi ad ho-
 stem in acie stantem, sed quasi ad fu-
 gientem contendunt: terga insequi
 spoliaque diripere, pro ut quemque
 uelocitas equi sui tulerat, qua Saxo-
 nes in acie pro castris stabant, unu-
 quisque eorum summa festinatione
 adori-

Franci im-
 prudenter
 cum Saxo-
 nibus con-
 gressi, ma-
 gna strage
 ceduntur.

94 ANNAL. GESTOR.

adoriuntur. Quò cùm esset peruen-
tum, malè etiam pugnatum est: nam
commissso praelio, circumuenti à Sa-
xonibus, penè omnes interfecti sunt:
qui tamen euadere potuerunt, non in
sua, unde profecti sunt, sed in Thede-
rici castra, quetrans montem erant,
fugiendo peruenerunt. Sed maior
Francis quàm pro numero iactura
fuit: quia legatorum duo, Adalgisus
& Geilo, Comitū quatuor, aliorumq;
clarorum atq; nobilium usq; ad XX.
interfecti, præter ceteros, qui hos
secuti potius cū eis perire, quàm post
eos uiuere maluerunt. Cuius rei nun-
ciū cū rex suscepisset, nihil sibi cū-
standum arbitratus, collecto festinan-
ter exercitu, in Saxoniam profiscisci-
tur: accitisq; ad se cunctis Saxonū pri-
moribus, de autoribus facta defe-
ctionis inquisiuit. Et cū omnes Vui-
dikin-

R.

ruen-
: nam
à Sa-
sunt:
on in
pede-
rant,
nator
tura
gisus
umq;
XX.
i hos
post
nun-
i cū-
inan
isci-
pri
efe-
vui-
kin-

A CAROLO.

95

dikindum huius sceleris autore pro-
clamarent, ipsum tamen tradere ne-
quiret, eò quod re ppetrata ad Nord-
mannos se cōtulerat, ceterorum, qui
persuasioni eius morem gerentes, tan-
tū facinus peregerunt, usq; ad 4500.
traditi, & super Alaram fluvium in
loco qui Ferdi uocatur, iussu regis o-
mnes una die decollati sunt. Huiusmo-
di uindicta perpetrata, rex Theodo-
nis uillam in hyberna concessit: ibiq;
& Natalem Domini & Pascha more
solito celebrauit.

Saxonū
4500 per
f di vna
die decol
lati,

DCCLXXXIII.

Arridente ueris temperie,
cū ad expeditionem Saxo-
nicam se preparasset, nam de omni-
moda eorum defectione perlatū fue-
rat, priusquam de memorata uilla se
moueret, Hildigardis regina, uxor ei⁹
decessit. PRIDIE CALEN. MAII

Hildigar.
dis regina
mori tur.

Cuius

96 ANNAL. GESTOR.

Saxones
ingenti
strage cæ-
si.

Cuius funeri cū more solenni iusta
persolueret, in Saxoniam sicut dispo-
suerat duxit exercitum. Cumque Sa-
xones in eo loco qui Thietmelle uo-
catur, ad pugnam se preparare co-
gnouisset, ad eos summa celeritate
contendit: commissōq; cum eis præ-
lio, tanta eos cede prostrauit, ut de
innumerabili eorū multitudine, per-
pauci euasisse dicantur. Cūque de
loco prælij ad Paderbornam se cum
exercitu recepisset, atque ibi castris
positis, partem exercitus, quæ adhuc
de Francia uenire debuerat, operire-
tur, audiuit Saxones in finibus Vuest-
falorum super fluium Asam ad hoc
congregari, ut ibi cum eo si uenisset
acie confligerent. Quo nuncio com-
motus, adunatis, quæ cū ad se uene-
rant, quasq; antè secum habebat Frā-
corum copijs, ad locū ubi congregati
ti erant

erant, sine dilatione profectus est: cō-
 gressusque cum eis, eadem qua et pri-
 us foelicitate dimicauit. Casa est eorū
infinita multitudo, spoliāque dire-
 pta: captiuorum quoq; magnus abdu-
 ctus est numerus. inde uictor ad oriē-
 tem conuertit, primoq; usque ad Vui-
siram, deinde usque ad Albiam cun-
 cta deuastando, peragrauit. Inde re-
 uersus in Franciam, duxit uxorem fi-
 liam Radolphi comitis, natione Fran-
 cam, nomine Fastradam: Ex qua du-
 cit, as filias procreauit. Eodem anno de-
 functa est, bonæ memoriæ mater regis
 Berthrada, IIII. ID. IUL. Ipse in Bertbra-
 Haristallio uilla ibidem hyematurus da Caro-
 consedit, ibiq; Natalem Domini ac li mater
 sanctum Pascha celebrauit. moritur.

DCCLXXXIIII.

CVM primum opportunitas
 temporis aduenit, ad reliqui-
 E as belli

Iterū infi-
 nita Saxo-
 num mul-
 titudo
 sternitur.

Carol9 Fa-
 stradam
 vxorē du-
 cit.

Bertbra-
 da Caro-
 li mater
 moritur.

Carolus
 rursus mo-
 uet in Sa-
 xoniam.

98 ANNAL. GESTOR.

belli Saxonici conficiendas Rex animo intento, cum exercitu in loco, qui Lippêheim uocatur, Rhenum traiecit, & uastatis Vuestfalorum pagis, uenit ad Vuiseram. Cumquē in eo loco, qui Huculbi dicitur, castris super fluium positis consedisset, uidit se in aquilonares Saxoniae partes, sicut statuerat, propter nimias aquarum inundationes, quae tam subito ex copia pluuiarum acciderant, transire non posse: idcirco iter in Turingiam conuertit, & filium suum Carolum, cum parte exercitus in Vuestfalorum finibus subsistere iussit. Ipse per Turingiam iter faciens, uenit in campestria Saxoniae, quae Albi atque Salæ fluminibus adiacent: depopulatisquē orientalium Saxonum agris, ac uillis incensis, de Schaninge in Franciam regressus est.

est
iter
Lip
tus
lio,
uen
inte
tis
reu
iter
fect
tali
uiur
stru
ad l
sira
bun
us p
aspe
pro
byb

est. Carolus uerò filius eius, cùm ei
 iter agenti in pago Draigni iuxta Carolus
Lippiam fluuium occurrisset exerci- timor vi-
 tus, commisso cum eis equestri præ- ctor ad pa-
 lio, fœlici ac prospero dimicauit e- trem rediit
 uentu. Nam magno eorum numero
 interfecto, exteris in diuersa fuga-
 tis uictor ad patrem Vuormatiam
 reuersus est. Rex autem congregato
 iterum exercitu, in Saxoniam pro-
 fectus est: celebratoq; in castris Na-
 talitio Domini die, super Ambrâ flu-
uium, in pago Huettagoge, iuxta ca-
 strum Saxonum, quod Deikidroburch
 ad locum nomine Rimi, in qua Vui-
sira & Vagarna confluunt, popula-
 bundus accessit. Cumq; eum ulterius
 progredi, tam hyemalis temporis
 asperitas, quàm aquarum inundatio
 prohiberet, Eresburgdum arcem in
 hyberna concessit.

alt. dr. reich

100 ANNAL. GESTOR.
DCCLXXXV.

Saxonia
miserè va
statu r.

CVM ibi hiemare decreuisset,
accitis atq; adductis ad se uxore
& liberis, reductoq; cum eis in eadem
arce satis fido ac firmo praesidio,
ipse cum expedita manu ad Saxo-
num pagos vastandos, ac uillas di-
ripiendas egressus, inquietam satis
hyemem ubique discurrendo, & cul-
cta cadibus atque incendijs permi-
scendo, tam per seipsum, quam per
duces, quos miserat Saxonibus, red-
didit. Cumq; huiusmodi uastationi-
bus per totum hyberni temporis spe-
cium, omnes ferè Saxonum regiones
ingenti clade affecisset, transacta tã-
dem hyeme, & aduectis ex Francia
commeatibus, publicum populi sui cõ-
uentum in loco, qui Paderborna uo-
catur, more solenni habuit. Ac per-
actis ijs, quæ ad illius conuentus ra-
tionem

tionem pertinebant, in pagum nomine Bardengau proficiscitur: ibiq; audiens Vuidikindum & Albionem esse in Transalбина Saxonum regione, primò eis per Saxones, ut omīssa perfidia, ad suam fidem uenire non ambigerent, suadere coepit. Cūq; ipsi facinorum suorum sibi conscij, regis fidei se committere dubitarent, tandem accepta ab eo, quam optabant impunitatis sponsione, atq; impetratis quos sibi dari precabantur, suae salutis obsidibus, quos eis Amaluinnus unus aulicorum à rege missus adduxerat, cū eodem ad eius praesentiam in Attiniaco uilla uenerunt, atque Saxones ibi baptizati sunt. Nam Rex postquā baptizans ad eos accersendos memoratum Amalturnum direxit, in Franciā reuersus est: quicuitq; illa Saxonicae perfidiae pernicacitas, per annos aliquot. Ob hoc

maximè, quoniam occasiones deficiendi, ad rem pertinentes inuenire non potuerunt. Facta est eodem an-

Coniura- no trans Rhenum apud Orientales
tio contra Francos aduersus Regem immodica
Carolus. coniuratio, cuius autorem Hattra-
dum Comitem fuisse constabat. Sed
huius indicium citò ad Regem dela-
tum est, eiusque solertia tam ualida
conspiratio circa ullum grande peri-
culum in breui conqueuit: autori-
bus eius partim priuatione luminum,
partim exilij poena condemnatis.

DCCLXXXVI.

CVM & hyemis tempus, &
sanctum Pascha in Attiniaco
uilla fuisset à Rege celebratum, exer-
citus in Britanni am Cismarinam
mittere constituit. Nam cum ab-
Anglis ac Saxonibus Britannia in-
sula fuisset inuersa, magna pars
in-

incolarum eius mare traiciens, in ultimis Gallie finibus Venetorum & Coriosolitarum regiones occupauit. Is populus à Regibus Francorum subactus ac tributarius factus, impositum sibi uestigal, licet inuitus soluere solebat. Cùmque eo tempore dicto audiens non esset, missus illuc Regiæ mensæ Prepositus Ardulfus, perfidæ gentis contumaciam mira celeritate compressit: Regique apud Vuormatiam & obsides, quos acceperat, & complures ex populi primoribus adduxit. Rex pace undique parta, statuit Romam proficisci, & partem Italiae, in qua Beneuentum situm est, aggredi, conueniens esse arbitratus, ut illius regni residuam portionem suæ potestati subijceret, cuius caput capto Desyderio Rege, maior-

Carolus
rursus Ro-
mam ve-
nit,

remq; partem in Langobardia iam
subacta tenebat: nec diu moratus, sed
contractis celeriter Francorum co-
pijs, in ipsa hyemalis temporis aspe-
ritate. Italiam ingreditur. Cumque in
Florentia Tuscorum ciuitate, Nata-
lem Domini celebrasset, cum maxi-
ma celeritate, Romam ire contendit.
Quo cum uenisset, ac de profectio-
ne sua in Beneuentum, tam cum Adria-
no Pontifice, quam cum suis optima-
tibus deliberasset, Aragisus dux Bene-
uentanorum audito eius aduentu, co-
pertaque in terram suam intrandi
uoluntate, propositum eius auertere
conatus est. Misso enim Rumoaldo
maiore filio suo cum muneribus ad
regem, rogare cepit, ne terram Be-
neuentanorum intraret. Sed ille lon-
ge aliter de rebus inchoatis facien-
dum sibi iudicans, retento secum Ru-
moaldo

R.

a iam
us, sed
n co-
aspe-
que in
Nata-
maxi-
ndit.
ctio-
dria-
tima-
Bene-
u, cō-
randi
rtere
oaldo
s ad
e Be-
lon-
ien-
Ru-
aldo

A CAROLO. 105
moaldo cum omni exercitu suo Ca-
puam ciuitatem Campaniæ accessit:
inde bellum aggressurus, ni memora-
tus dux propositum regis, salubri
consilio præuenisset. Nam relicta
Beneuento, quæ caput illius terræ
habetur, in Salernum maritimam ci-
uitatem uelut munitiorem se cum su-
is contulit: missaque legatione, utrōs-
que filios suos regi obtulit, promit-
tens se ad omnia quæ imperarentur,
libenter obediturum. Cuius preci-
bus rex annuens, diuini etiam timo-
ris respectu bello abstinuit: & mino-
re ducis filio nomine Grimoaldo ob-
sidis loco suscepto, maiorem patri re-
misit. Accepit insuper à populo ob-
sides undecim: misitque legatos, qui
& ipsum ducem & omnem Beneuen-
tanum populum per sacramenta ob-
stringerēt. Ipse post hæc cum legatis

106 ANNAL. GESTOR.

Constantini Imperatoris, qui ad petendam filiam suam ad se missi fuerāt, locutus est: atq; illis dimissis Romam reuersus, sanctum Pascha magna cum hilaritate celebravit.

DCCLXXXVII.

CVM adhuc Rex Romæ esset, Tasilo dux Baioariorum misit legatos suos, Arnum uidelicet Episcopum, & Hunricum Abbatem ad Adrianum Papam, petens, ut inter Regem & illum mediator pacis fieri dignaretur. Nec Pontifex precibus eius censuit abnuendum, sed sedula admodum instantia apud Regem intercedere curauit, ut inter eos pax & concordia, ex suæ Apostolicæ autoritatis admonitione atque interuentione proueniret. Cui cū Rex idem se magnoperè uelle respondisset, simulq; à legatis memorati ducis inquit-

inquireret, quando huius pacis firmitatem facere deberent, responderunt sibi de hac re nihil esse commissum, nec se de hoc negotio aliud facturos, quàm ut responsa Regis atque Pontificis Domino suo reportarent. Quorum uerbis Papa commotus, uelut fallaces ac fraudulentos anathematis gladio statuit feriendos, si ab olim regi promissa fide discederent: atque ita infecto pacis negotio reuersi sunt. Rex autem adoratis Sanctorum liminibus, uotisq; solutis Apostolica benedictione percepta, in Frāciam reuersus est. Et cū uxorem suam Fastradam, filiōsque ac filias et omnem comitatum, quem apud eos dimiserat, Vuormatiæ inuenisset, generalē populi sui conuentum ibi habere statuit. In qua cū oīa, quæ in Italia gesserat, corā optimatib⁹ suis narrādo

commemorasset, & ad extremum de
 legatis Tasilonis, qui ad se Romæ ue-
 nerant, mentio facta fuisset, iniuit
 consilium, ut experiretur, quid Tas-
 silo de promissa fide prestare uellet:
 congregatōque ingenti exercitu, at-
 que in tres partes diuiso, Baioari-
 am atque ipsum Tasilonem petere
 constituit. Cūque Pipinum filium
 cum Italicis copijs in Tridentinam
 uallem uenire iussisset, Orientales
 quoque Franci ac Saxones, ut iussi
 fuerant, ad Danubiū in loco, qui Pse-
 ringa uocatur, accessissent, ipse cum
 exercitu quem secum duxerat super
 Lechum fluuium, qui Alemannos, &
 Baioarios diuidit, in Augustæ ciuita-
 tis suburbano consedit. Inde Baioari-
 am cum tam ualida manu procul du-
 bio petiturus, nisi Tasilo sibi ac po-
 pulo suo, ad regem ueniendo consu-
 leret.

suleret. Nam uidens se undique circumfessum, uenit supplex, ac ueniam de antecessis sibi dari precatus est. Sed & Rex sicut erat natura mitissimus, supplici ac deprecanti pepercit, acceptisque ab eo, præter filium eius Theodonem alijs XII. obsidibus, & populo terræ per sacramenta firmato, in Franciam reuersus est: & in suburbano Moguntino, in uilla, quæ uocatur Ingelheim, quia ibi hyemauerat, & Natalem Domini & Pascha celebrauit.

D C C L X X X V I I I.

Cum in eadem uilla generalem populi sui rex fieri decreuisset conuentum, ac Tasilonem ducem, sicut & ceteros uassos suos in eodem adesse iussisset, atque ille ut ei fuerat imperatum, ad regis præsentiam peruenisset, crimine lese maiestatis à

110 ANNAL. GESTOR.

Baioarijs accusatus est. Obijciebant ei, quod postquam filium suum obsidem regi antè dederat, suadente coniuge sua Luitburga, quæ filia Desiderij regis Lāgobardorum fuit, & post patris exilium Francis inimicissima semper extitit, in aduersitatem regis: & ut bellum contra Francos susciperent, Hunorum gentem concitaret: quod uerum fuisse, rerum in eodem anno gestarum probauit euentus. Obijciebantur ei & alia complura & dicta & facta, quæ non nisi ab inimico & irato uel fieri uel proferri poterant, quorum ne unum quidem inficiari cœpit. Sed noxæ conuictus, uno omnium assensu, ut lese maiestatis reus, capitali sententiâ damnatus est. Sed clementia regis, licet morti addictum, liberare curauit. Nam mutato habitu in monasterium missus

Tasilo
Baioario
rū dux cri
mine lese
maiestatis
conuictus
vna
cū filio in
monasteriū
trudisur.

A CAROLO. III

missus est: ubi tam religiosè uixit,
 quam libens intrauit. Similiter &
 Theodo filius eius tonsus, & mona-
 sticæ conuersationi mancipatus est.
 Baioarij quoque, qui perfidiæ ac frau-
 dis eorum conscij, & consentanei fu-
 isse perhibebantur, exilio per diuer-
 sa loca relegabantur. Huius uerò sicut
 Tasiloni promiserant duobus ex-
 ercitibus comparatis, uno marchiam
 Foroiulensem, altero Baioariam ag-
 gressi sunt, sed frustra: Nā in utroq;
 loco uicti fugatiq; sunt: et multis suo-
 rum amissis, cū magno dāno ad loca sua
 se receperunt. Quam iniuriam uelut
 uindicaturi Baioariam iterū maiori-
 bus copijs petiērunt: sed in primo cō-
 gressu pulsī à Baioarijs, & innumera
 multitudo eorū cesa, multi etiā excis
 qui per fugam euadere conati, Da-
 nubium tranare uoluerūt, gurgitibus
 flumi-

Huni vi-
 cti atque
 fugati.

112 ANNAL. GESTOR.

fluminis absorpti sunt. Interea Constantinus Imperator propter negatam sibi regis filiam iratus, Theodorum Patritiū Siciliæ præfectum cum alijs ducibus suis, fines Beueuentanorum uastare iussit. Qui cū Imperata exequeretur, Grimoaldus, qui eodem anno post mortem patris dux Beueuentanis à rege datus est, & Hildebrandus dux Spoletanorum cum copijs, quas congregare potuerunt, in Calabria eis occurrerunt, habentes secum legatum regis Vuinigisum, qui postea in ducatu Spoletano Hildebrando successit. Commissoque prælio, immodicam ex eis multitudinem ceciderunt, ac sine suo suorumque graui dispendio uictores facti, magnum captiuorum ac spoliolum numerum in sua castra retulerunt. Rex autem in Baioariam profectus, eandem

dem prouinciam cum suis terminis
ordinauit atque disposuit: atque inde
regressus, in Aquisgrano palatio suo,
ubi hyemauerat, & diem Domini Na-
talitium, sanctumque Pascha more
solenni celebravit.

DCCLXXXIX.

Natio quædam Sclauonorum
est in Germania, sedens super
littus Oceani, qui propria lingua
Vuelatabi, Francica autem Vuilsi uo-
cantur: ea Francis semper inimica,
& uicinos suos, qui Francis uel subie-
cti, uel foederati erant, odijs infecta-
ri, belloque premere ac laceßere so-
lebat. Cuius insolentiam rex longius
sibi non ferendam ratus, bello eam
aggredi statuit: comparatoque ingen-
ti exercitu, Rhenum apud Coloniam
traiecit: inde per Saxoniam iter a-
gens, cum ad Albiam peruenisset,

Expositio
Caroli in
Sclauos.

ca-

114 ANNAL. GESTOR.

castris in ripa positis, amnem duobus pontibus iunxit: quorum unum ex utroque capite uallo muniuit, & imposito præsidio firmavit. Ipse fluuii transito, quo constituerat exercitum duxit: ingressusq; Vuilforum terram, cuncta ferro et igne uastari iussit. Sed gens illa quamuis bellicosa, in sua numerositate confidens, impetum exercitus Regij diu sustinere nō ualuit: ac proinde cū primū in ciuitate Dragauiti uētum est, Vuiltzan, nā is cæteris Vuilforum regulis & nobilitate generis, & auctoritate senectutis præminebat, extēplō, cū omnibus suis ad regem de ciuitate processit: obsides qui imperabantur dedit: fidē se regi ac Francis seruaturum iureiurando promisit: quem cæteri Sclauorum primores ac reguli secuti omnes se Regis ditioni subdiderūt. Tum
ille

A CAROLO. 115

ille subacto illo populo, & obsidibus
quos dare iusserat acceptis, eadē uia,
qua uenerat ad Albiam regressus est:
& exercitu per pontem reducto, re-
bus quoque ad Saxones pertinentibus
secundum tempus dispositis, in Fran-
ciam reuersus est. Et in Vuormatia
ciuitate & Natalem Domini & Pa-
scha celebrauit.

DCCXC.

HOC anno nulla expeditio à
Rege facta est, sed in Vuorma-
tia residens, legatos Hunorum & au-
diuit, & suos uicissim ad eorum prin-
cipes misit. Agebatur de confinijs in-
ter eos, regnorum suorum, quibus in
locis esse deberent. Hæc contētio, at-
que altercatio belli, quod postea cum
Hunis gestū est, seminarium & origo
fuit. Rex aut, ne quasi p̄ otiiū torpere
ac tem-

116 ANNAL. GESTOR.

ac tempus terere uideretur, per Mo-
num fluium ad Salæ palatium suum
in Germania iuxta Salam fluium cō-
structum nauigauit: atque inde ite-
rum per eundem amnem, secunda a-
qua in Vuormatiam reuersus est. Cū-
que ibi hyemaret, ipsum palatium in
quo conuersabatur, casu accidente,
nocturno incendio concrematum est.
Ibi tamen permanens, & Natalem
Domini & sanctum Pascha celebra-
uit.

DCCLXXXII.

Transacto uere, circa aestatis inī-
tium Rex de Vuormatia mo-
uens, Batioariam profectus est,
ea meditatione, ut Hunis factorum
suorum uicem redderet, & eis quā-
primū posset, bellum inferret. Cō-
paratis igitur ad hoc ex omni regno
suo quā ualidissimis copijs & com-
meati-

Aix Vor-
matienſis
comburis-
tur.

Caroli in
Hunſex
peditio.

meatibus, bipartito exercitu iter agere cepit. Cuius partem Thederico comiti & Meginfrido Cubiculario suo committens, eos per aquilonarem Danubij ripam iter agere iussit: ipse cum parte quam secum retinuit, australem eiusdem fluminis ripam Pannoniam petiturus occupavit: Baioarijs cum comitatibus exercitus, qui nauibus deuehantur per Danubium, secunda aqua descendere iussis: ac sic inchoato itinere, prima castra super Anesum posita sunt. Nam is fluuius inter Baioariorum atque Hunorum terminos medius currens, certus duorum regnorum limes habebatur: Ibi supplicatio per triduum facta, ut id bellum prosperos ac felices haberet euentus. Tum demum castra mota, & bellum genti Hunorum à Francis indictum est. Pulsis igitur Hunorum

118 ANNAL. GESTOR.

rum præsidij, ac destructis munitio-
nibus, quarum una super Cambum flu-
uium, altera iuxta Comagenos ciui-
tatem in montem Cumeberg, uallo
firmissimo erat extructa, ferro & i-
gne cuncta uastantur. Cumque Rex
cum eo, quem ducebat exercitu usque
ad Arrabonis fluuenta uenisset, trans-
misso eodem fluuio, per ripam eius
usque ad locum, quo is Danubio mi-
scetur accessit: ibiq; statiuus per ali-
quot dies habitis, per Baioariam re-
uerti statuit: alias uerò copias, quibus
Thedericum & Meginfridum præ-
fecerat, per Bohæmos uia, qua uene-
rant, reuerti præcepit. Sic peragrata
ac deuastata magna parte Pannoniæ,
cum incolumi exercitu Francorum in
Baioariam se recepit. Saxones autem
& Frisones cum Thederico & Me-
ginfrido per Bohæmos, ut iussum
erat,

rat, domum regressi sunt. Facta est au-
tem hæc expeditio sine omni rerum
incommodo, præter quod in illo quæ
Rex ducebat exercitu tanta equo-
rum lues exorta est, ut uix decima
pars de tot millibus equorum reman-
sisse dicatur. Ipse autem cum dimis-
sis copijs Reginū ciuitatem, quæ nūc
Reganesburg uocatur, uenisset, & in
ea hyematurus consedisset, ibi Nata-
lem Domini & Pascha celebrauit.

DCCXCII.

ORgellis est ciuitas in Pyrenæi
montis iugo sita, cuius Epi-
scopus nomine Fœlix, natione Hi-
spanus, ab Elipando Toleti Episco-
po per literas consultus, quid de
humanitate Saluatoris Dei & Do-
mini nostri IESV CHRISTI sentire
deberet, utrum secundum id, quod ho-
mo est, proprius an adoptiuus Dei
filius

Fœlicis er-
ror de hu-
manitate
Christi.

filius credendus esset ac dicendus: ualde incautè atq; inconsideratè, & cōtra antiquam Catholicæ Ecclesiæ doctrinam adoptiuum non solum prouocauit, sed etiam scriptis ad memoratum Episcopum libris pertinacissimè prauitatem opinionis suæ defendere curauit. Huius rei causa ductus ad Palatium regis: qui tunc apud Reginum Baioariæ ciuitatem, in qua & hyema uerat, residebat. Vbi congregato Episcoporum Concilio auditus est: & errasse cōuictus, ad præsentiam Adriani Pontificis Romam missus: ubi etiam coram ipso in basilica Beati Petri Apostoli heresim confessus est atque abdicauit: quo facto ad ciuitatē suam reuersus est. Rege uerò ibidem

Pipini cōtra Patrē Carolum cōiuratio

astatem agente, facta est contra eum coniuratio à filio suo maiore nomine Pipino & quibusdam Francis, qui se crudeli-

crud
non
nec
cū
test
nata
natu
nis,
dio
med
sunt
Hun
pon
id b
Nat
cele

C
non
ciat

R.

us:ual-
co-
de do-
pronu
mora-
cissimè
endere
ad Pa-
ginum
hyema
to Epi
et er-
Adria-
bi cti
ti Pe-
est at-
uitatē
bidem
a cum
omine
qui se
udeli-

A CAROLO.

121

crudelitatem Fastrade regine ferre
non posse asseuerabant: atque ideo in
neccem Regis conspirauerant. Quo-
cū per Ardulfum Lāgobardum de-
tectā fuisset, ipse ob meritū fidei ser-
uatae monasterio Sancti Dionysij do-
natus est: Autores uerò coniuratio-
nis, ut rei lesæ maiestatis partim gla-
dio cæsi, partim patibulis suspensi, ob
meditatum scelus tali morte multati
sunt. Rex autem propter bellum cum
Hunis susceptum in Baioaria sedens,
pontem naualem, quo in Danubio ad
id bellum uteretur, edificauit, ibiq;
Natalem Domini et sanctum Pascha
celebrauit.

DCCXCIII.

CVM Rex bellum à se inchoa-
tum conficere cuperet. et Pā-
noniam iterū petere decreuisset, nun-
ciatū est copias, quas Thedericus Co-

F mes

122 ANNAL. GESTOR.

mes per Frisiam ducebat, in pago
 Rhiustri iuxta Vuisfram à Saxoni-
 bus esse interceptas, atque deletas.
 Cuius rei nuncio accepto, magnitu-
 dinem damni dissimulans, iter in Pan-
 noniam intermisit. Persuasum tunc
 Regi erat, si inter Radantiam & Al-
 monum fluuios fossa nauium capax
 duceretur, posse commodè è Danu-
 bio in Rhenum nauigare, quòd alter
 Danubio alter Moeno miscetur; con-
 festim cum omni comitatu suo eò ue-
 nit, congregataque hominum mul-
 titudine totum autumnus tempus in
 eo opere consumpsit. Ducta est fossa
 inter prædictos fluuios duum milliū
 passuum longitudine, latitudine CCC.
 pedum, sed incassum: nam propter
 iuges pluuias, & terram, quæ palu-
 stris erat nimio humore suapte natu-
 ra imbutam, ceptum opus consistere
 non

non potuit : sed quantum interdiu
 terræ à fossoribus fuerat egestum,
 tantum noctibus humo iterum in lo-
 cum suum relabente subsidebat. In
 hoc opere occupato, duo ualdè dis-
 plicentia diuersis terrarum parti-
 bus allata sunt: Vnum erat, Saxonum Saxonum
defectio.
 omnimoda defectio: alterum, quod
 Saraceni Septimaniā ingressi, præ-
 lioquē cum illius limitis custodibus
 atq; comitibus conferto, multis Fran-
 corum interfectis, uictores ad sua re-
 gressi sunt. Quibus rebus commotus,
 in Franciam reuersus est: celebrauit-
 quē Natalem Domini apud Sanctum
 Kilianum in Vuirtziburgo, iuxta
 Moenum fluuium: Paschalis uero festi
 solennitatem, super eundem fluuium
 in uilla Franconofurt, in qua & hye-
 mauerat.

Conciliū
Frācofor-
dianum.

R Ex ad condemnandam here-
sim Foelicianam æstatis initio,
quando & generalem populi sui con-
uentum habuit, Concilium Episco-
porum ex omnibus regni sui pro-
uincijs in eadem uilla congregauit.
Affuerunt etiam in eadem Synodo
Legati Romani Pontificis, Theophi-
lactus ac Stephanus Episcopi, ui-
cem tenentes eius à quo missi fue-
rant, Adriani Papæ. In quo Conci-
lio & heresis memorata condemna-
ta est, & liber contra eam communi
Episcoporum autoritate compo-
situs: in quo omnes subscripserunt. Sy-
nodus etiam, quæ ante paucos annos
in Constantinopoli sub Irene &
Constantino filio eius congregata, &
ab ipsis non solum septima, uerum-
etiam uniuersalis erat appellata, ut
nec septima nec uniuersalis habere-
tur

tur dicereturue, quasi superuacua o-
 mnino ab omnibus abdicata est. Mor-
 tua est ibi Fastradra regina, & Mo-
 guntiacy apud Sanctum Albanum se-
 pulsa. Quibus peractis, Rex biparti-
 to exercitu Saxoniam petere statuit, eo
 uidelicet modo, ut ipse cum dimidia
 parte copiarum ab australi parte in-
 traret, Carolus uero filius eius cum
 alia medietate Rhenum apud Colo-
 niam traiceret, & in eandem regio-
 nem ab occidente ueniret. Quo facto
 licet Saxones in campo qui Sintfelt
 uocatur, quasi praelium cum rege co-
 missuri cōsedissent, ibiq; aduentū eius
 operirentur, amissa uictoriæ spe quā
 sibi paulò antè falso pollicebantur, ad Saxones
 deditionem omnes conuersi sunt: ui-
 etiūq; sine praelio uictoris potestati se
 subdiderūt. Dederunt igitur obsides,
 & iureiurando fidem se regi uelle

Fastradra
 regina
 moritur.

Saxones
 ad dedi-
 tionē cō-
 uersi.

426 ANNAL. GESTOR.

seruare promiserunt. Sic omisso praelio & Saxones domum reuersi sunt, & Rex transmissio Rheno in Galliam se recepit. Et cum Aquasgranū uenisset, ibidem hybernis habitis, & Natalem Domini & Pascha celebravit.

DCCXCV.

Q Vanquā Saxones astate preterita, & obsides dedissent, & secundum quod iusserant, sacramenta iurassent, rex tamen illorum perfidie non immemor conuentū generalem trans Rhenum in uilla Cusfenstein, quæ super Mœnum contra Moguntiacum urbem sita est, more solenni habuit, atque inde cum exercitu Saxoniam ingressus, penè totam populando peragrauit. Cumque in pagum Bardengau peruenisset, & iuxta locum qui Bardenuig uocatur, positis castris, Sclauorum quos ad se uenire

Carolus
iterum
Saxones
populatus,

uenire iusserat, expectaret aduentū:
subito ei nunciatum est, Vuiltezan Re-
gem Abotritorum cū Albim traij-
ceret, in dispositas à Saxonibus insi-
dias in ipso flumine incidisse, & ab
eis esse interfectum. Quod factum a-
nimo regis ad Saxones citius debellā-
dos, uelut quosdam stimulos addidit,
& in odium perfidæ gentis ampliū
excitauit. Terra igitur magna parte
uastata & obsidibus, quos dare iusse-
rat acceptis, in Franciā reuersus est.
In hac expeditione dum castra super
Albim haberet, uenerunt ad eum le-
gati de Pannonia, unus ex primori-
bus Hunorum, qui apud suos uocaba-
tur Thudun: is & suum aduentum, &
se Christianum fieri uelle, promisit.
Rex autem Aquasgrani ueniens, sicut
& anno priori ibi tēporibus suis &
Natalē Domini & Pascha celebrauit.

128 ANNAL. GESTOR.
DCCXCVI.

Adrianus
summus
Pontifex
moritur.
Leo Ro-
manus
pontifex.

Roma Adriano defuncto, Leo Pontificatum suscepit: Et mox per legatos suos claves confessionis sancti Petri, ac vexillū Romanæ urbis cum alijs muneribus Regi misit, rogauitque, ut aliquem de suis optimatibus Romam mitteret, qui populum Romanum ad suam fidem atque subiectionem per sacramenta firmaret. Missus est ad hoc Engilbertus Abbas monasterij sancti Richarij: per quem etiam tunc ad Sanctum Petrum magnam partem thesauri, quem Ericus dux Foroiulensis, spoliata Hunorum regia, quæ Rin-
gus uocabatur, eodem anno de Pannonia Regi detulerat, misit: reliquum uerò inter optimates & aulicos, ceterosq; in palatio suo militantes liberali manu distribuit. Atq; ijs exple-

expletis, ipse cū exercitu Francorū
 Saxoniam petijt: Pipinum uerò filiū
 suum cum Italicis ac Baioaricis co-
 pijs in Pannoniam ire iussit: & ipse
 quidem Saxonia magna ex parte ua-
 stata, ad hyemandum Aquasgrani
 palatium reuertitur. Pipinus autem
 Hunis trās Tizā fluuiū fugatis, co-
 rumq; regia, quæ ut dictū est Ringus,
 à Langobardis autem Campus uoca-
 tur, ex toto destructa, direptis penè
 omnibus Hunorum opibus ad patrē,
 Aquisgrani hyberna habentē uenit,
 ac spolia regni, quæ secum detulit, ei-
 dem presentauit. Thudun etiam de
 quo superius mentio facta est, fidem
 dictis suis adhibens, ibidem ad regem
 uenit, ibiq; cum omnibus, qui secum
 uenerant baptizatus, ac remune-
 ratus est. Post datum fidei seruandæ
 sacramentum, domum redijt, sed

Pipinus
 Rex deu-
 sta Hun-
 garia vi-
 ctor cum
 spolijs ad
 Patrē ve-
 nit.

130 ANNAL. GESTOR.

in promissa fide diu manere noluit:
nec multo post perfidiae suae poenas
dedit. Rex ut dictum est Aquisgrani
in hybernis confidens, ibi & Nata-
lem Domini, & Pascha celebrauit.

DCCXCVII.

B Arcinona ciuitas in limite
Hispanico sita, quae alternan-
te rerum euentu, nunc Francorum,
nunc Saracenorum ditioni subijcie-
batur, tandem per Zatum Saracenum
qui tunc eam inuaserat Regi reddita
est: Nam is astatu initio Aquasgrani
ad regem uenit, seq; cum memorata
ciuitate, spontanea deditioe illius po-
testati submitit. Quae recepta rex Fi-
lium suum Ludonicum ad obsidionem
Oscae cum exercitu in Hispaniam mi-
sit, & ipse more solito, ad contun-
dendam perfidiae gentis contumaci-
am, Saxoniam uastaturus intrauit.

Expedi-
tio in Hi-
spaniam.

Nes

Nec prius destitit, quàm omnes terminos eius peragrasset: nam usque ad ad ultimos fines eius qua inter Albim & Vuisiram Oceano alluitur accessit: Inde regressus cum Aquasgrani uenisset, ibique Abdellam Saracenum filiū Abenmaugæ Regis de Mauritania ad se uenientem suscepisset, legatūque Nicetæ Patritij, qui tunc Siciliam procurabat, nomine Theoctistum literas Imperatoris de Constantinopoli missas deferentem audisset, consilium iniit, ut ad conficiendum Saxonicum bellum, in ipsa regione hyemaret. Sūpto igitur comitatu suo, Saxoniam petijt, castrisq; sup Vuisiram positis consedit, et locū castrorum Heristelli uocari iussit. Qui loc⁹ ab incolis usq; in præsens ita noiatur. Exercitū uerò, quē secū adduxit, per totam Saxoniam in hyberna diuisit.

132 ANNAL. GESTOR.

Illuc Pipinum de Italica, & Ludouic-
de Hispanica expeditione regressos,
ad se uenire iussit: Ibi legatos Huno-
rum cum magnis muneribus ad se mis-
sos audiuit & absoluit. Ibi legatum
Adelsonsi regis Asturicæ atque Gale-
tiæ, sibi dona deferentem suscepit.
Inde iterum Pipinum ad Italiam, Lu-
douicum ad Aquitaniam misit: cum
quo & Abdellam Saracenum ire ius-
sit: qui postea ut ipse uoluit in Hispa-
niam ductus, & illorum fidei, quibus
se credere non dubitauit, commissus
est. Rex autem in Saxonia residens,
ibi & Natalem Domini, & Pascha
celebrauit.

DCCXCVIII.

Saxones
Legatos
Caroli

CUm iam uer accederet, non-
dum tamen propter pabuli
inopiam exercitus de hybernis pro-
trucidant duci potuisset, Saxones Transbia-
ni.

ni occasionem nacti, legatos Regis, qui ad eos ob iustitias faciendas missi erant, comprehensos interficiunt, paucis eorum quasi ad nunciandum reseruatis: trucidantes cum cæteris & Godescalcum Regis legatum, quē ille ante paucos dies ad Sigifridum Regem Danorum miserat. Is cū legatione functus reuerteretur, ab huius seditionis autoribus interceptus atq; occisus est. Quibus acceptis Rex grauiter commotus, congregato exercitu in loco, cui Munda nomen, super Vuisiram castra posuit, atque infœdifragos ac desertores arma corripuit, & ultor necis legatorum suorum, quibquid Saxonie inter Albiam ac Vuisiram interiacet, totum ferro & igne uastauit. Transalbiani autem qui Nordmanni uocantur, superbia elati, eò quod legatos regis impu-

134 ANNAL. GESTOR.

Nordman
ni magna
strage ca-
duntur

Constanti
nus Imper
rator Græ
corū pro-
pter mo-
rum inso-
lentiā
excecatus,

nè occidere potuerunt, arreptis ar-
mis contra Abotritos profiscun-
tur. Quorum dux Thrasico cogni-
to Transalbianorum motu eis cum
omnibus copijs suis in loco, qui Suen-
tana uocatur, occurrit: commissoque
prælio, ingenti eos cæde prostrauit.
Nam in prima congressione quatuor
millia eorum cecidisse narrauit Lega-
tus Regis Eberuinus nomine, qui
in eodem prælio fuit, & in Abtri-
torum acie dextrum cornu tenuit. Fu-
si igitur fugatiq; & multis suorum
amissis, cum magna calamitate ad lo-
ca sua reuersi sunt. At Rex in Franci-
am regressus, cum Aquasgranū uenisset,
primò legatos Irenæ Impatricis
ad se de Constantinopoli missos audi-
uit: nam Constantinus filius eius, pro-
pter morū insolentiā à suis cōprehē-
sus, et excecatus est: quibus petētibus

sc-

Sisimium fratrem Tarasij Constantipolitani Episcopi olim in prælio captum domum redire permisit. Regati fuere Michael cognomento Ganglianos, & Theophilus Presbyter de Blachernis. Post quorum absolutionem uenere de Hispania legati Adelfonsi Regis, Basiliscus & Froia, munera deferentes, quæ ille de manubijs, quas uictor apud Vlisipponâ ciuitatem à se expugnatâ ceperat, Regi mittere curauit: Mauros uidelicet septē cū totidē Mulis atq; loricis quæ licet pro dono mitterentur, magis tamen insignia uictoriæ uidebantur: quos & benignè suscepit, et remuneratos honorificè dimisit. Insulæ Baleares, quæ nunc ab incolis earū Maiorica & Minorica uocitantur, à Mauris piraticam exercentibus depredate sunt. Rex uero Aquisgrani
bye-

136 ANNAL. GESTOR.
hyemait, & ibi Natalem Domini &
Pascha more solito celebrauit.

DCCXCIX.

Leo Roma
nus Ponti
fex Sācti
simus à
perfidis
lingua &
oculis pri
uatur.

Roma Leo papa cum litania
processurus de Lateranis ad ec
clesiam beati Laurentij, quæ ad Cra
ticulam uocatur, equo sedens perge
ret, in insidias à Romanis positas iu
cta eandem basilicam incidit: ubi e
quo deiectus & erutis oculis, ut ali
quibus uisum est, lingua quoque am
putata, nudus ac semiuivus in platea
relictus est. Deinde iussu eorum, qui
huius facti autores fuere, in monaste
rium sancti Erasmi Martyris uelut
ad curandum missus, Albini cuiusdam
cubicularij sui cura noctu per mu
rum demissus à Vuinigiso duce Spole
tano, qui audito huiusmodi facinore,
Romam festinus aduenerat, susceptus
ac Spoletum deductus est. Cuius rei
nuu-

nuncium cum Rex accepisset, ipsum
quidem ut uicarium sancti Petri, &
Romanum Pontificem cum summo
honore ad se præcepit adduci: iter ta-
men suum, quod in Saxoniam facere
constituerat, non omisit. Habito ita-
que generali conuentu super Rhe-
num in loco qui Lippenheim uoca-
tur, ibique eodem amne transmissa
cum toto exercitu suo ad Pader-
bornam accessit, ibique in castris con-
sistens, Pontificis ad se properantis
præstolatur aduentum. Misit interea
filiū suū Carolū ad Albim cum parte
exercitus, propter quedam negotia
cum Vuilsis & Abotritis dispen-
da, & quosdam Saxones de Nordlui-
dis recipiendos. Cuius reuersionem
cum expectat, uenit Pontifex, & ual-
de honorificè ab illo susceptus est:
mansitque apud eum dies aliquot: &
cum

138 ANNAL. GESTOR.

Leo sum- cum ei cuncta propter quæ uenerat
 mus Pon. intimasset, iterum Romam cum ma-
 Caroli au gno honore per legatos Regis, qui cū
 xilio in le co missi sunt reductus, atq; in locum
 dem Petri suū restitutus est. Quo dimisso Rex
 restitui- paucos dies ibidem moratus, legatum
 tur, Michaëlis Patritij de Sicilia nomi-
 ne Danielelem, ad se missum absoluit.
 Accepit etiam triste nunciū de Ger-
 holti & Eriici interitu, quorum alter
 Gerholtus uidelicet Baioariæ præse-
 ctus, commisso cum Hunis prælio ce-
 cidit. Alter uerò, id est, Ericus post
 multa prælia & insignes uictorias apud
 Tarsaticam Liburniæ ciuitatem,
 insidijs oppidanorum interceptus at-
 que interfectus est. Rebus itaq; Sa-
 xonum pro rerum opportunitate dis-
 positus, Rex in Franciā reuertitur: et
 cū Aquisgrani hyemaret, Guido Co-
 mes ac præfectus Britānici limitis,
 qui

qui eodem anno cū socijs Comitibus
totā Britonū prouinciā pluſtrauerat,
arma ducū, q se dediderūt, inſcriptis
ſingulorū nominibus detulit. Videba-
tur enim ea prouincia tū ex toto ſub-
acta fuiſſetq; niſi perfidæ gētis inſta-
bilitas citò id aliorſum more ſolito
cōmutaſſet. Allata ſunt & ſigna, quæ
occis in Maiorica Mauris prædoni-
bus crepta fuerant: & Azan Sarace-
nus præfectus Oſcæ, clauēs urbis cum
alijs donis Regi miſit, promittens eā
ſe traditurum, ſi opportunitas eueni-
ret. Sed & monachus quidam de Hie-
roſolymis ueniens, benedictionem &
reliquias de loco reſurrectionis do-
minicæ, quæ Patriarcha Regi miſe-
rat detulit. Et Rex Natalem Domini
in eodem Palatio reſidens celebrauit:
ac monachum reuerti uolentē abſol-
uens, Zachariā quendam præbyterū

Hieroso-
lymitan⁹
Patriar-
cha Caro-
lo Reli-
quias pro
donis
transmis-
it.

de pa;

140 ANNAL. GESTOR.

de palatio suo cum eodem ire iussit:
cui & donaria sua ad illa ueneranda
loca deferenda commisit.

DCCC.

Redeunte uerna temperie, me-
dio serè Martio Rex Aquis-
grano digressus, littus oceani Galli-
ci perlustrauit: & in ipso mari, ubi
tunc piraticam Nordmanni exerce-
bant, classem instituit, præsidia dispo-
suit, sanctum Pascha apud Sanctum
Richarium celebravit. Inde iterum
per littus maris agens, Rotomagum
ciuitatem uenit: ibiq; Sequana amne
transmisso, Turonas ad sanctum Mar-
tinum, orationis causa profectus est.
Moratus ibi dies aliquot, propter ad-
uersam Luitgardæ coniugis ualetu-
dinem, quæ ibidem & defuncta &
humata est. Obijt autem P R I D.
NON. IVN. Inde per Aurelianos

Luitgar-
dæ Regi-
næ mors

ac

de Parisios Aquasgranū reuersus est:
 Et mense Augusto inchoante Mogun-
 tiacum ueniens, generalem conuen-
 tum ibidem habuit, & iter in Italiā
 indixit: atque inde profectus cū ex-
 exercitu Rauennam uenit, ibiq; septem
 non amplius dies moratus, Pipinum
 filium suum cum eodem exercitu in
 terram Beneuentanorum ire iussit,
 mouēnsque de Rauenna cum filio An-
 conam usque peruenit: quo ibi dimis-
 so Romam proficiscitur: Cui pridie
 quā illō ueniret, Leo Papa apud Nu-
 mentum occurrit, & cum magna ue-
 neratione ibidē suscepit: post coenam
 qua simul refecti sunt, illo ibi manēte
 Pontifex ad urbem processit, poste-
 roq; die in gradibus basilicæ Beati
 Petri Apostoli cum Episcopis et uni-
 uerso Clero consistens, aduenientem
 Regē equoq; descēdentē, Deo laudes
 dicendo

Carolus
 rursus Ro-
 mā uenit

142 ANNAL. GESTOR.

dicendo & gratias agendo suscepit,
& cūctis psallentibus in Ecclesiam
eiusdem Beatissimi Apostoli Deū glo
rificans atq; magnificans introduxit.

Facta sunt hæc VIII. CAL. DE-

CEMB. Post septē uerò dies Rex cō-

cione uocata, cur Romā uenisset om-

nibus patefecit, & exinde quotidie

his, propter quæ uenerat facienda o-

peram impendit: in quibus ut maxi-

mum ita difficilimum erat, quod pri-

mò inchoatum est, de inuestigandis ui-

delicet, quæ Pontifici obijciebantur,

criminibus. Qui tamē postquā nullus

eorundē criminum probator esse uo-

luit, coram omni populo in basilica

Beati Petri Apostoli Euangelium fe-

rens, ambonem conscendit, inuocatō-

que Sanctæ Trinitatis nomine, de ob-

iectis se criminibus iureiurando pur-

gavit. Eodē die Zacharias presbyter,

quem

Leo Papa
de obie-
ctis sibi
crimini-
bus iure
iurando
se purgat.

R.

epit,
esiam
ū glo
uxit.
DE
co cō-
om-
tidie
la o-
axi-
pri-
lis ui
tur,
ullus
uo-
lica
fe-
atō-
ob-
ur-
er,
nem

A CAROLO.

143

quem Rex Hierosolymas miserat, cum
duobus monachis quos Patriarcha cū
eo ad regem misit, Romam uenit: ij
benedictionis gratia claues sepulchri
dominici ac loci Caluarie cum uexil-
lo detulerunt: quos rex benignè susce-
ptos per aliquot dies secum detinuit
et redire uolentes, remuneratos ab-
soluit.

DCCCL.

Ipsa autem cū die sacratissimo
Natalis Domini ad Missarum so-
lennia basilicam Beati Petri Aposto-
li fuisset ingressus, et coram altari,
ubi ad orationem se inclinauerat assi-
steret, Leo Papa coronam capiti eius Carolus
imposuit, cuncto Romanorum popu-
lo acclamante: CAROLO AV-
GVSTO, A DEO CORONA-
TO MAGNO ET PACIFI-
CO IMPERATORI ROMA-
NORVM, VITA ET VICTORIA.

Post

Carolus
Magnus
Impera-
tor à Sum-
mo Ponti-
fice coro-
natur.

144 ANNAL. GESTOR.

Post quas laudes à Pontifice more antiquorum principum adoratus est. ac deinde omisso Patritij nomine, IMPERATOR ET AVGVSTVS appellatus. Post paucos autem dies iubente ipso ij, qui eundem Pontificem anno superiore deposuerant, in iudicium adducti, & habita de eis questione, secundum legem Romanorum ut crimine lese maiestatis rei, capite damnati sunt: Pro quibus tamen Papa pio affectu apud imperatorem intercessit: nam & uita & membrorum integritas eis concessa est: ceterum pro sui facinoris magnitudine exilio damnati sunt. Huius factionis fuere principes Paschalis nomenclator, et Campulus Sacellarius, & multi alij Romanæ urbis habitatores nobiles, qui simul omnes eadem sententia damnati sunt. Ordinatis de
inde

inde Romanæ urbis, et Pontificis, totiusq; Italiæ, non tantum publicis, sed etiam ecclesiasticis, & priuatis rebus (nam tota hyeme non aliud fecit Imperator) missaq; in Beneuentanos iterum expeditione, cum Pipino filio suo post Pascha VII. KALEND. MAII. Roma profectus, Spoletum uenit, ubi dum esset, PRID. KAL. MAII hora noctis secunda terræ motus maximus factus est, quo tota Italia grauiter concutiebatur: Nam & tetum basilicæ Diui Pauli Apostoli, magna ex parte, cum suis trabibus cecidit, & in quibusdam locis urbes montesq; ruerunt. Eodē anno loca quedam circa Rhenum fluiuium, & in Gallia & in Germania tremuerunt. Pestilentia propter mollitiē hybernī tēporis facta est. Imperator de Spoleto Rakennam uenit, et aliquot dies ibi

G

mora-

Terræmo
tu tota s.
talia con
cutitur.

146 ANNAL. GESTOR.

moratus, Papiam perrexit. Ibi nunciatum est ei, legatos Aaron Regis Persarum portum Pisas intrasse, quibus obviam mittens inter Vercellas

* Hippore
diam.

* Eporediam eos sibi fecit presentari, unus eorum erat Persa de oriente legatus predicti Regis: nam duo fuerant, alter Saracenus de Africa legatus Amirati Abraham, qui in consinio Africae in fossato presidebat, hic Isaac Iudaeum, quem Imperator ante quadriennium ad memoratum Regem Persarum cum Lantfrido & Sigimundo legatis suis miserat, reversum cum magnis muneribus nuntiaverunt: nam Lantfridus & Sigimundus ambo in eodem itinere defuncti sunt. Tum ille misit Ercēbaldum Notarium in Liguriam, ad classem parandam, qua elephas & ea quae cum eo afferebantur subuehi possent. Ipse

autem

autē celebrato die Natalis Sancti Ioā
nis apud Hipporhediam, Alpes tran-
sgressus in Galliam reuersus est. Ipsa
estate capta est Barcinona ciuitas in
Hispania iam biennio obsessa: Zatus
praefectus eius & alij complures Sa-
raceni cōprehensi: et in Italia Reate
ciuitas similiter capta et incensa est,
eiusq; praefectus Roshelmus comprae-
hensus, castella, quae ad ipsam ciuitatē
pertinebant in deditionem accepta
sunt: Zatus & Roshelmus una die ad
praesentiam Imperatoris deducti &
exilio damnati sunt. Ipsi us anni mēse
Octobri Isaac Iudaeus de Africa cum
elephanto regressus, portū Venetijs
* intrauit: et quia propter niues alpi * Veneris,
nas illas trāsitum habere nō poterat,
in Vercellis hyemauit: Imperator A-
quisgrani in palatio Natalem Domini
celebrauit.

Elephas
Carolo
missus à
Rege Per
sarum.

Irene Imperatrix è Constantino-
poli misit legatum nomine Leone
Spatharium pacis cōfirmandæ gratia
inter Francos et Græcos: & impera-
tor uicissim absoluto illo misit Iesse
Episcopum Ambianensem & Helm-
gaudum Comitem Cōstantinopolim,
ut pacem cum ea statuerent. Celebra-
tum est Pascha Aquisgrani. Huius an-
ni mense IVL. XIII. CAL. AVG.
uenit Isaac cum elephante & cæteris
muneribus, quæ à Rege Persarum mis-
sa fuerunt, & Aquisgrani omnia im-
peratori detulit: nomen elephanti e-
rat Abulabaz. Orthona ciuitas Italia
in deditionem accepta. Nuceria quo-
quæ frequenti obsidione fatigata, &
ipsa in deditionem uenit, præsidium
quæ nostrorum in ea positum. Impera-
tor æstatis tempore in Arduenna ue-
nationi

nationi indulgens, misso exercitu Transalbianos Saxones uastauit. Grimoaldus Beneuētanorum dux in Nuceria Vuinigisum Comitem Spoleti, qui praesidio praerat, aduersa ualitudine fatigatum obsedit, & in dedicationem accepit, captumque honorifice habuit. Imperator Aquisgrani Natale Domini celebrauit.

DCCCIII.

HAc hyeme circa ipsum palatium & finitimas regiones terra motus factus, & pestilentia subsecuta est. Vuinigisus a Grimoaldo reditus est: & legati imperatoris de Constantinopoli reuersi sunt: & uenerunt cum eis legati Nicephori Imperatoris, qui tunc rempublicam regebat (nam Irenen post aduentum legationis Francicae deposuerant) quorum nomina fuerunt, Mihael Episcopus, Nicephorus Constantinus Imperator pace a Carolo petit,

150 ANNAL. GESTOR.

Petrus Abbas, Calistus et Cādidatus:
qui uenerunt ad Imperatorem in
Germania super fluuium Salam in lo-
co qui dicitur Sels: & cōditionem fa-
ciendæ pacis in scripto susceperunt:
& inde dimissi cū epistola Imperato-
ris Romam regressi, atq; Constanti-
nopolim reuersi sunt. Imperator au-
tem in Baioriam profectus, dispositis
Pannoniarum causis, Decembri men-
se Aquasgrani reuersus est, ibique
Natalem Domini celebrauit.

DCCCIII.

Carolus
Saxones
in Franci-
am tran-
sfert,

Imperator Aquisgrani hyemauit,
æstate aut in Saxoniam ducto ex-
ercitu, omnes qui trās Albim & in
Vuithmuodi habitabāt Saxones cum
mulieribus & infantibus trāstulit in
Frāciam, et pagos Transalbianos A-
botritis dedit. Eodem tempore Go-
defridus Rex Danorum uenit cum
classe

classe sua, nec nō et omni equitatu regni sui ad locū q̄ dicitur **Slieistorff** in confinio regni sui & Saxonie: promisit enim se ad colloquium Imperatoris uenturum: Sed consilio suorum inhibitus propius non accessit. Imperator autem super Albim fluuium sedebat in loco, quī dicitur **Boldunsterin** & missa ad Godefridum legatione pro perfugis reddendis medio Septembri Coloniam uenit: dimissoque exercitu primò **Aquisgrani**, deinde **Arduennam** uenit: & uenationi cum indulisset, **Aquisgranū** reuersus est. Medio Nouembri nunciatū est ei, Leonem Papā Natalē Domini secū celebrare uelle, ubicunq; hoc cōtingere potuisset: quē statim misso ad Sanctū **Mauritiū** **Carolo** filio suo, honorificē suscipere iussit, ipse ad **Remorū** ciuitatē obuiā illi

152 ANNAL. GESTOR.

Romanus
Pontifex
cū Caro-
lo dies 9.
egit A.
quisgrani

profectus est: ibique susceptum, pri-
mò Carisiacum uillam, ubi Natalem
Domini celebravit, deinde Aquasgra-
nū perduxit: et donatum magnis mu-
neribus, per Baioariam ire uolentem
deduci fecit usque Rauennam. Causa
aduentus eius hæc erat. Perlatum fu-
erat ad Imperatorem æstate præteri-
ta CHRISTI sanguinem in Man-
tua fuisse repertum: Propter hoc mi-
sit ad Papam, petens, ut huius fama
ueritatem inquireret: Qui accepta
occasione exeundi, primò in Lango-
bardiam, quasi pro inquisitione præ-
dicta profectus est: indeque arrepto
itinere subito ad Imperatorem usq;
puenit, mansitq; apud illum dies octo:
& sicut dictum est, Romā repedauit.

DCCC.V.

Non multò post Cakanus prin-
ceps Hunorum propter cala-
mita-

mitatem populi sui, Imperatorem adiit, postulans sibi locum dari ad habitandum inter Sabariam & Caruntum; quia propter infestationem Sclauorum, qui Behemanni vocantur, in pristinis sedibus esse non poterant: illi enim omnem terram Hunorum depopulantes, Lechonem tunc Ducem habuerunt: Hunc Imperator benigne (erat enim Cacanus Christianus, nomine Theodorus) suscepit, & precibus eius annuens, muneribus donatum redire permisit: qui rediens ad populum suum paucis tempore transacto die suum obiit. Et misit Cacanus unum de optimatibus suis, petens sibi honorem antiquum, quem Cacanus apud Hunos habere solebat: Cuius precibus imperator assensum præbuit, & summam totius regni iuxta priscorum ritum habere præcepit. Eodem

154 ANNAL. GESTOR.

Bohemia
populatur

anno misit exercitum suum cum filio
suo Carolo, in terram Sclauorum, qui
Behemanni uocantur, qui omnem il-
lorum patriam depopulatus, ducem
eorum nomine Lechonem occidit: &
inde regressus in Vogesum syluam
ad patrem uenit, in loco qui dici-
tur Camp. Nam Imperator Iulio men-
se Aquisgrano profectus, per Theo-
donis uillam atque Metis transiens,
Vogesum petijt: ibiq; uenationi ua-
cans, post reuersionem exercitus ad
Rumrichi castellum profectus, ibiq;
aliquantum temporis moratus, ad
hyemandum in Theodonis uilla pa-
latio suo consedit: Ibi ambo ad eum fi-
lij sui Pipinus & Ludouicus uenerunt,
celebrauitq; ibi Natalem Domini.

DCCCVI.

Statim post Natalem Domini ue-
nerunt Guilharius & Beatus du-
ces

ces Venetiæ, nec non & Paulus dux
Iadera, atque Donatus eiusdem ciui-
tatis Episcopus legati Dalmatarum,
ad præsentiam Imperatoris cum ma-
gnis donis: & facta est ibi ordinatio
ab Imperatore de ducibus & populis
tam Venetiæ quàm Dalmatiæ: illisq;
absolutis cōuentum habuit Impera-
tor cum primoribus & optimatibus
Francorum de pace constituenda &
obseruanda inter filios suos, & diui-
sione facienda in tres partes, ut sciret
unusquisq; illorum, quam partem re-
gere deberet, si patre mortuo su- Carolus
perstitem esse cōtingeret. De hac par testamen-
tatione & testamentū factū, & iure- tum cōscii
iurado ab optimatibus Francorū cō- bit.
firmatū, et cōstitutiones pacis cōser-
uandæ causa factæ: atq; hæc oīa literis
mādāta sūt, et Leoni Papæ, ut ipse sua
manu subscriberet p Eginhartū missa.

156 ANNAL. GESTOR.

Quibus Pontifex lectis & assensum
 præbuit, et propria manu subscripsit.
 Imperator dimisso utroq; filio, in re-
 gnum sibi deputatum, Pipino scilicet
 & Ludouico de uilla Theodonis per
 Mosellam & Rhenum secunda aqua
 Nouiomagum nauigauit: ibiq; Qua-
 dragesimale ieiunium & sacratiss.
 Pasche solennitatem celebrauit: Et
 inde post non multos dies Aquasgra-
 ni ueniens, Carolum filium suum in ter-
 ram Sclauorum, qui dicuntur Sora-
bi, & sedent super Albim fluum, cum
 exercitu misit: in qua expeditione
Miliduoch Sclauorum dux interse-
 ctus est: duoq; castella ab exercitu edi-
 ficata: Vnum super ripam fluminis Sa-
 la, alterum iuxta fluum Albim: Scla-
 uisq; pacatis Carolus cum exercitu re-
 gressus, in loco, qui dicitur Sili, super
 ripam Mose fluminis ad Imperatorem
 uenit.

uenit. Missæ est & manus de Baio-
ria & Alemannia atq; Burgundia, si-
cut anno superiore in terram Bohæ-
morum, uastataq; terra non minima
portione, absque ullo graui incom-
modo regressa. Eodem anno in Corsi-
cam insulam contra Mauros, qui e-
am uastabant, classis de Italia à Pi-
pino missa est: Cuius aduentum Mau-
ri non expectantes abscefferunt: unus
tamen nostrorum Hadumarus Comes
ciuitatis Genue, imprudenter contra
eos dimicans occisus est. In Hispania
uerò Nauarri & Pompelonenses, qui
superioribus annis ad Saracenos de-
fecerant, in fidem recepti sunt. Clas-
sis à Nicephoro Imperatore, cui
Niceta Patritius præerat, ad re-
cuperandam Dalmatiam mittitur:
Et legati, qui ante quatuor ferè an-
nos ad Regem Persarum missi erant,

158 ANNAL. GESTOR.

per ipsas Græcarum nauium stationes
transuecti, ad Taruisiani portus rece-
ptaculum nullo aduersariorum seui-
ente regreſſi ſunt. Imperator celebra-
uit Natalem Domini Auiſgrani.

DCCCVII.

Prodigia
ante Caro-
li mortē,

ANno ſuperiore IIII. NON.
SEPTEMB. fuit eclypſis
Lunæ: Tunc uerò erat Sol in XVI.
parte Virginis, Luna in XVI. parte
Pſcium. Hoc autem anno II. CAL.
FEB. fuit Luna XVII. quādo ſtella Io-
uis quaſi p̄ eā tranſire uiſa eſt. Et III.
ID. FEB. fuit eclypſis Solis media die,
ſtante utroq; ſydere in XXV. parte
Aquarij. Iterum II II. CAL. MAR.
fuit eclypſis Lunæ & apparuerunt
acies eadē nocte miræ magnitudinis:
& Sol ſtetit in XI. parte Virginis: nā
& ſtella Mercurij XVI. CAL. A-
PRIL. uiſa eſt in Sole, quaſi parua
macula

macula nigra paululum superius medio centro eiusdem syderis: quæ à nobis octo dies conspicata est, sed quando primum intrauit uel recessit, nubibus impredientibus, minimè notare potuimus. Iterum mense Augusto XI. CAL. SEP. eclypsis Lunæ facta est, hora noctis III. Sole posito in V. parte Virginis, & Luna in V. parte Piscium: Sicq; ab anni superioris Septembri, usq; ad anni præsentis Septembrem ter Luna obscurata est, & Sol semel. Ratbertus missus Imperatoris, qui de Oriente reuertebatur, defunctus est: Et legatus Regis Persarum nomine Abdella, cum Monachis de Hierusalem, qui legatione Thomæ Patriarchæ fungebantur, quorum nomina fuere, Georgius & Fœlix, ad Imperatorem peruenerunt, munera deferentes, quæ prædictus

Rex

Eclipses
4. infra uenit
nuius anni
circulum.

Munera
magnifica
Carolo
missa à Re
ge Persarum

160 ANNAL. GESTOR.

Rex Imperatori miserat: id est, Papi-
 lionem, & tentoria atrij miræ & ma-
 gnitudinis & pulchritudinis: Erant
 omnia bisina, tam tentoria, quàm &
 funes eorum, diuersis tincta colori-
 bus. Fuerunt præterea munera præ-
 sati Regis pallia serica multa, et præ-
 ciosa, & odorè, & unguenta, & bal-
 samum, nec non horologium ex ori-
 chalco, arte mechanica mirificè com-
 positum, in quo duodecim horarum
 cursus ad clepsydram uertebatur, cū
 totidem æreis pilulis, quæ ad comple-
 tionem horarum decidebant, & casu
 suo subiectum sibi cymbalum tinnire
 faciebant: additis in eodem eiusdem
 numeri equitibus, qui per XII. fene-
 stras completis horis exhibant, & im-
 pulsu egressionis suæ totidē fenestras,
 quæ prius erant aperta claudebant:
 nec non & alia multa erant in ipso
 horo.

Horologi
 um miro
 artificio
 fabrica-
 tum.

horologio, quæ nunc enumerare longum est. Fuere præterea inter prædicta munera, candelabra duo ex orichalco miræ magnitudinis & proceritatis: quæ omnia in Aquensi palatio ad Imperatorem delata sunt. Imperator legatum & monachos per aliquantum tempus secum retinens, in Italiam direxit, atque ibi eos tempus navigationis expectare iussit. Eodemq; anno Burchartum Comitem stabuli sui cum classe misit Corsicam, ut eam à Mauris qui superioribus annis illuc uenire cõstituerant, defenderet: hi iuxta consuetudinem suam de Hispania egressi primò Sardiniam appulsi sunt: ibique cum Sardis prælio commisso, & multis suorum cæsis, nam *IIIM. ibi cecidisse perhibentur, in Corsicam recto cursu peruenerunt. Iterum ibi in quo.

Candelabra duo
ex auri-
chalco mi-
ræ magni-
tudinis.

xtria mil-
lia 3000.

162 ANNAL. GESTOR.

Mauri à
Burchar
to stabuli
Comite
magna ca
de sternū
tur.

quodam portu eiusdem insulae cum
classe cui Burchartus praerat praelio
decertauere, uictiq; ac fugati sunt, a-
missis X III. nauibus, & plurimis
suorum interfectis. Adeo illo anno in
omnibus locis aduersa fortuna fati-
gati sunt, eo quod anno superiore
contra omnem iustitiam de Patelarìa
insula L X. monachos asportatos
in Hispania uendiderunt: quorum
aliqui per liberalitatem Imperato-
ris iterum ad sua loca reuersi sunt. Ni-
ceta Patritius, qui cum classe Con-
stantinopolitana in Venetia se con-
tinebat, pace facta cum Pipino rege,
& inducijs usq; ad mensem Augustū
constitutis, statione soluta Constanti-
nopolim regressus est. Hoc anno Im-
perator Pascha Aquisgrani celebra-
uit, nec non & Natalem Domini.

DCCCVIII.

Hyems

HYems molliſſima ac peſtilens
 fuit illo tempore, uereq; in-
 choante Imperator Nouiomagū pro-
 fectus, ibi Quadrageſimali ieiunio
 celebrato ac ſancto Paſchate iterum
 Aquasgrani regreſſus eſt. Et quia nun-
 ciabatur Godefridum Regem Dano-
 rum in Abotritos cum exercitu tra-
 ieciſſe, Carolum filium ſuum ad Al-
 bim cum ualida Francorum & Saxo-
 num manu miſit, iubens, ut ueſano Re Codefri-
 gi reſiſterent, ſi Saxoniæ terminos dus Dano-
 aggredi tentaret. Sed ille ſtatim per rū Rex ex
 aliquot dies in littore habitis, ex pugnatis
 pugnatſ etiam & captis aliquot aliquot
 ſclauorum caſtellis, cum magno co- rum caſtel-
 piarum ſuarum detrimento reuerſus lis, cū ma-
 eſt. Nā licet Thraſiconē ducem Abo- gna copia
 tritorum populariū fidei diffidentē rū ſtrage
 loco pepuliſſet; Godolaibum aliū du in patriā
 cem dolo captū patibulo ſuſpēdiſſet; reuertitur.

Abotri-

Abotritorum duas partes uectigales
sibi fecisset, optimos tamen militum
 suorum & manu promptissimos ami-
 sit: & cum eis filium fratris sui nomi-
 ne Reginholtum, qui oppugnatione
 cuiusdam oppidi cū plurimis Dano-
 rum primoribus interfectus est. Fili-
us autem Imperatoris Carolus Albim
ponte iunxit, & exercitum, cui præ-
 erat in Hilimones & Smeldingos, qui
 & ipsi ad Godefridum defecerant,
 celerrimè transposuit, populatisquē
 circumquaque eorum agris, transitō-
 que iterum flumine, cum incolumi
 exercitu in Saxoniam se recepit. Erant
 cum Godefrido in expeditione præ-
 dicta Sclauī, qui dicuntur Vuilsi, qui
 propter antiquas inimicitias, quas
 cum Abotritis habere solebant, spon-
 tē se copijs eius coniunxerunt: ipsō-
 que domum reuertente cum præda
 quam

Carolus
 Magni Ca-
 roli filius
 Albim flu-
 uium pon-
 te iunxit.

quā in Abotritis capere potuerunt,
& ipsi domum regressi sunt. Godefri-
dus uero prius quā domum reuerte-
retur, destructo emporio, quod in
oceanī littore constitutum, lingua
Danorum Rerich dicebatur, & ma-
gnam regno illius commoditatem ue-
ctigalium persolutione præstabat,
translatisquē inde negotiatoribus, so-
luta classe ad portum, qui Slieistorff
dicitur, cum uniuerso exercitu uenit:
ibi per aliquot dies moratus, limitem
regni sui, qui Saxoniam respicit, ual-
lo munire constituit, eo modo, ut ab
Orientali maris sinu, quē illi Oster-
salt dicunt, usquē ad occidentalem
Oceanum totam Egidore fluminis a-
quilonarem ripam munimentum ual-
li prætexeret: una tantum porta di-
missa, per quam carpenta & equites
emitti & recipi potuissent. Diuiso
itaque

166 ANNAL. GESTOR.

Ardulpho,
Nordhum
brorū rex
patria &
regno pul
sus Nouio
magū ad
Carolū ve
nit. cuius
auxilio in
regnū re
ducitur,

itāque opere inter Duces copiarum,
domum reuersus est. Interea Rex
Nordhumbrorum de Britānia insula
nomine Ardulf, regno & patria. pul
sus, ad Imperatorem dum adhuc No
uiomagi moraretur uenit, & patefa
cto aduentus sui negotio, Romā pro
ficiscitur: Romāq; rediens, per lega
tos Romani Pontificis & Domini Im
peratoris in regnum suum reducitur.
Præerat ea tempestate Ecclesiæ Ro.
Leo III. cuius legatus ad Britāniam
directus est Adolphus Diaconus, de
ipsa Britannia Saxo, & cum ipso ad
Imperatorem missi duo Abbates, Rut
fridus Notarius, & Nantharius Ab
bas de Sancto Othmaro. Imperator
uerò edificatis per legatos suos super
Albim fluiuium duobus castellis, præ
sidioq; in eis contra Sclauorum in
curSIONES disposito, Aquisgrani hve
manit,

mauit, Natalemque Domini & S. Pascha celebrauit.

DCCCIX.

CLassis de Constantinopoli missa, primò Dalmatiam, deinde Venetiam appulit: cùmque ibi hymarct, pars eius Comiacum insulam accessit, commissoque prælio contra præsidium, quod in ea dispositum erat uicta atque fugata, Venetiam recessit. Dux autem qui classi præerat nomine Paulus, cū de pace inter Fræcos & Græcos constituenda, quasi sibi hoc esset iniunctum, apud Pipinum Italie Regem agere moliretur, Guilhario & Beato Venetiæ duci Ludouico Rex Derthusam, Hispaniæ ciuitatem frustra obfideat, ingressus,

ingressus, Dertusam ciuitatem in ripa Iberi fluminis sitam obsedit: consumptoque in oppugnatione illius aliquanto tempore, ubi eam tam citò capi non posse uidit, dimissa obsidione, cum incolumi exercitu in Aquitaniam se recepit, Postquam Arduus Rex Nordhumbrorum reductus est in regnum suum, & legati Imperatoris atque Pontificis reuersi sunt: unus ex eis Adolphus uidelicet diaconus à piratis captus est, ceteris sine periculo traicientibus, ductusque ab eis in Britanniam, à quodam Coenulphi Regis homine redemptus est, Romanamque reuersus. In Tuscia Popul-

Mauri Cor sicé quam nium ciuitas magna, à græcis, qui **dam** Ciui Opoβiωτα, uocantur, depredata est. tatem in Mauri quoque de Hispania Corsicam sabbatho ingressi, in ipso Sancto Paschali Sabbatho, ciuitatem quandam diriperunt.

rum
fene
que
nor
gni
bi
dux
set
ab
irru
cho
tus
rum
Alb
ste
inte
Nor
que
ribu
Ba
pro

runt, et præter Episcopum ac paucos
senes atque infirmos nihil in ea reli-
querunt. Interea Godefridus Rex Da-
norum, per negotiatores quosdam si-
gnificauit se audisse, Imperatorem si-
bi infensum, ob id, quod in Abotritos
duxisset exercitum, & suas ultus es-
set iniurias: addens, uelle se purgare
ab eo, quod ei obieciatur, foederis
irruptionem ab illis prius fuisse in-
choatam, Petebat etiam, ut conuen-
tus Comitum Imperatoris atque suo-
rum iuxta terminos regni sui trans
Albim fieret, in quo res inuicem ge-
stæ proferri, & emendatione digna
inter partes enumerari potuissent.
Non abnuitt Imperator, colloquium
quæ trans Albim habitum cum primo-
ribus Danorum in loco qui dicitur
Badensfiet/ multisquæ hinc & inde
prolatis ac enumeratis rebus, nego-

Colloquium de pa-
ce inter
Francos
& Danos
Frustrâ
habitum.

170 ANNAL. GESTOR.

tio penitus infecto discessum est.

Thrasico
Abotrito-
rum dux
Smeldin
gam expu
gna

Thrasico uero dux Abotritorum, postquam filium suum postulanti Godfrido obsidē dederat, collecta populā rīū manu, & auxilio à Saxonibus accepto, uicinos suos Vuilfos aggressus, agros eorum ferro & igne uastauit: regressusq; domum cum ingenti præda, accepto iterum à Saxonibus ualidiori auxilio, Smeldingorum maximā ciuitatem expugnat: atq; ijs prosperis successibus omnes, qui ab eo defecerāt, ad suam societate redire cōgit. Iis ita gestis Impator de Arduenna Aquasgrani reuersus, mēse Nouēbri Conciliū habuit de processione Spiritus sancti: Quam quæstione Ioannes quidā Monachus Ierosolymis primò concitauit. Cuius definiendæ causa Bernhartus Episcopus Vuormatiēsis, & Adelhartus Abbas monasterij

Cor-

Corbeie Romam ad Leonem Papam
 missi sunt. Agitatum est etiam in eodē
 concilio, De statu Ecclesiarum, &
 conuersatione corū, qui in eis Deo ser-
 uire dicuntur: nec aliquid tamen de-
 finitū est, propter rerū, ut uidebatur,
 magnitudinem. Imperator autē, cū
 ei multa de iactantia & superbia Re-
 gis Danorū nūciarentur, statuit trās
 Albim ciuitatem edificare, Franco-
 rumq; in ea ponere præsidium: Cū-
 que ad hoc per Galliam atq; Germa-
 niam homines congregāssēt, armisq;
 ac cæteris ad usum necessarijs rebus
 instructos per Frisiam ad locum desti-
 natum ducere iussisset, Thrasico dux
 Abotritorū in emporio Rerich ab
 hominibus Godefridi per dolū inter-
 sectus est. Sed Imperator postquā lo-
 cus ciuitati cōstruendæ fuerat explo-
 ratus, Egbertū Comitē huic negotio

Expeditio
 Caroli in
 Danos,

Thrasico-
 Abotrito-
 rum Dux
 dolo nece-
 tur,

172 ANNAL. GESTOR.

exequēdo præficiens, Albim trañce-
re & locum iussit occupare. Est au-
tem locus super ripam Sturiæ flumi-
nis nomine Effesfelt, & occupatus
est ab Egberto Comite et Saxonibus
circa ID. MART. & muniri cæ-
ptus. Aureolus Comes, qui in cōfinio
Hispaniæ atque Galliæ trans Pyre-
neum contra Oscan & Cesaraugu-
stā residebat, defunctus est: & Ama-
roz Præfectus Cesaraugustæ, locum
eius inuasit, & in castellis illius præ-
sidia disposuit: missaque ad imperato-
rem legatione, se cum omnibus suis ei-
us obsequio traditurum promisit.
Eclypsis Lunæ facta est VII. CAL.
IAN.

Eclypsis
Lunæ.

DCCCX.

Amaroz Cesaraugustæ præ-
fectus, postq̃ imperatoris le-
gati ad eum uenerunt, petijt, ut collo-
quium

quum fieret inter ipsum & Hispani-
ci limitis custodes, promittens se in
eodem colloquio cum omnibus in Im-
peratoris ditionem esse uenturum.
Quod licet imperator ut fieret annu-
isset, multis interuenientibus causis,
mansit infectum. Mauri de tota Hi-
spania maxima classe comparata, pri-
mo Sardiniam, deinde Corsicam ap-
pulerunt, nulloq; presidio in ea in-
uento insulam penè totam subegerunt.
Interea Pipinus Rex perfidia ducum
Venetorum incitatus, Venetiam bel-
lo mariq; statuit appetere: Subactaq;
Venetia ac ducibus eius in deditio-
nè acceptis, eandem classẽ ad Dal-
matie littora uastanda misit: Sed
cum Paulus Cephalanie prefectus
cum orientali classe ad auxilium Dal-
matis ferendum aduentaret, regia
classis ad propria regreditur. Rot-

174 ANNAL. GESTOR.

Rotdrudis
Caroli fi-
lia senior
moritur.

drudis filia Imperatoris, quæ natu
maior erat, VIII. ID. IVN. diem o-
biit. Imperator nero Aquisgrani ad-
huc agens, & cōtra Godefridum Re-
gem expeditionē meditans, nuncium
accepit, classē ducentarum nāvium
de Nordmannia Frisiā appulisse, cū-
ctasq; Frisiaco littori adiacentes in-
sulas esse vastatas: iamque exercitum
illum in continente esse, terrenāque
prælia cum Frisonibus cōmisisse, Da-
nosq; victores tributum victis impo-
suisse, ac uestigalis nomine centum
libras argenti à Frisonibus iam esse
solutas: Regem uerò domi esse, quod
& reuerà ita erat. Qui nuncius adeò
Imperatorem concitauit, ut missis in
omnes circumquāque regiones ad
congregandum exercitum nuncijs,
ipse sine mora palatio exiens, pri-
mò classi occurrere, deinde trāsmissò
Rheno,

Rheno, in loco, qui Lippêheim uocatur, copias quæ nondum conuenerant statuit operiri: Vbi dum aliquot dies moraretur, Elephas ille, quæ ei Aarō Rex Persarum miserat, subita morte periit. Congregatis tandem copijs, celerimè ad Aaram fluuium contendit: castrisque iuxta confluentem eius, quo Vuisiræ flumine coniungitur, positis, minarum Godefridi Regis præstolatur euentum. Nam Rex ille uanissima spe uictoriæ inflatus, acie se cum Imperatore conflagere uelle iactabat. Sed dum Imperator in memorato loco statua haberet, diuersarum rerum nuncij ad eum perferuntur, nam & classem, quæ Frisiam uastabat, domum regressam, & Godefridum Regem à quodam suo satellite interfectum, Castellum nomine Hobbuchi Albi flumini contiguum,

Godefridus Danorum Rex à proprio milite interfectus.

176 ANNAL. GESTOR.

Pipini Re-
gis mors.

Inuens bo-
um pesti-
lencia,

in quo Odo legatus Imperatoris, & Orientalium Saxonum erat presidium, à Vuilsis captum: Et Pipinum Regem Italiae VIII. ID. IUL. de corpore migrasse. Duasque legationes de diuersis orbis partibus, unam de Constantinopoli, alteram de Corduba pacis faciende causa aduentare nunciantur. Quibus ille acceptis disposita pro temporis conditione Saxonia, domum reuertitur. Tanta fuit in ea expeditione bouum pestilentia, ut penè nullus tanto exercitui superesset, quin omnes usque ad unum interirent: Et non solum ibi, sed etiam per omnes Imperatori subiectas prouincias, in illius generis animalia mortalitas immanissime grassata est. Imperator Aquasgrani ueniens mense Octobri, memoratas legationes audiuit, pacemque cum Nicephoro Imperatore,

A CAROLO. 177

peratore, & cum Abulaz rege Saracenorum fecit : Nam Nicephoro Venetiam reddidit; Et Heimrichum Comitem olim à Saracenis captum, Abulaz remittente recepit. Eo anno Sol & Luna bis defecerunt : Sol VIII. ID. IV N. & II. CAL. DECEMB. Luna autem XI. CAL. IVL. & XVIII. CAL. IAN. Eclipses
4 anno v^o
no.

Corfica insula iterum à Mauris uadata est. Amaroꝝ ab Abdiramam filio Abulaz de Casaraugusta expulsus, & Oscan intrare compulsus est. Corfica à
Mauris
iterū uada-
tata,

Godefrido Danorum rege mortuo, Hemmingus filius fratris eius in regnum successit, ac pacem cum Imperatore fecit. Hemmingus
Dano-
rum rex.

DCCCXI.

Absoluto atque dimisso Arsa-
phio Spathario, hoc nomē le-
gato Nicephori Imperatoris, eiusdem
H 5 pacis

178 ANNAL. GESTOR.

pacis confirmande gratia legati Cō-
 stantinopolim ad Imperatorem mit-
 tuntur, Hatto Episcopus Basiliensis,
 & Hugo Comes Turonicus, & Aio
 Langobardus de Foroiulio, et cum eis
 Leo quidam Spatharius, natione Si-
 culus, et Guilharius Dux Venetorum:
 quorum alter ante annos decem Ro-
 mam ad Imperatorem, cū ibi esset,
 de Sicilia profugit: & redire uolens
 ad patriam remittitur: Alter ppter
 perfidiam honore spoliatus, Constan-
 tinopolim ad Dominum suum duci in-
 betur. Indicta inter Imperatorem &
 Hemmingum Danorum Regem pax,
 propter hyemis asperitatem, quæ in-
 ter partes cōmeandi uiam claudebat,
 in armis iurata seruatur, donec rede-
 unte ueris temperie, & uijs apertis,
 quæ immanitate frigoris clausæ fue-
 rant, cōgredientibus ex utraq; parte
 utriusq;

utriusq; gentis, Francorum scilicet et
 Danorum XII. primoribus super flu-
 uium Egidoram, datis uicissim secun-
 dum ritum ac morem suum sacramen-
 tis, pax firmatur. Primores autem de
 parte Francorū hi fuere, Vualach fi-
 lius Bernharti, Burchartus, Vnroch⁹,
 Vodo, Egbertus, Thedericus, Abbo,
 Ostdach, Vuigman, omnes Comites:
 De parte Danorum, in primis fra-
 tres Hemmingi, Hancuinc & An-
 gandeo, deinde ceteri honorabiles
 inter suos uiri, Offred cognomento
 Turdimulo, & Vuarsten, & Suuomi,
 & Vrin, & alius Offred filius Heili-
 gon, Offred de Sconouuc, & Heb-
 bi, & Auuin. Imperator uero cū Hē-
 mingo pace firmata, & placito gene-
 rali secundum consuetudinem Aquis-
 grani habito, in tres partes regni
 totidem exercitus misit, Vnum trans

Pax inter
 Danos &
 Imperato-
 rem fir-
 matur.

180 ANNAL. GESTOR.

Carolus
tres exer-
citus mit-
tit: In Hil-
linones: In
Pannoni-
as: In Bri-
tones: qui
omnes re-
bus prope-
rè gestis,
incolu-
mes rede-
unt.

Albim, in Hilinones, qui & ipsos ua-
stauit, & castellum Hohbuochi supe-
riore anno à Vuilsis destructum in
ripa Albis fluminis restaurauit: Alte-
rum in Pannonias, ad controuersias
Hunorum & Sclauorum finiendas:
Tertium in Brittones ad eorum per-
fidiam puniendam: qui omnes rebus
prosperè gestis incolumes regressi
sunt. Ipse autem propter classem quā
anno superiori fieri imperauerat ui-
dendam, ad Bononiam Gallicam, Cui-
tatem maritimam, ubi eadem naues
congregate erant accessit: fanumq;
ibi ad nauigantium cursus dirigen-
dos antiquitus constitutum restaura-
uit, & in summitate eius nocturnum
ignem accendit. Inde ad Scaldim flu-
uium ueniens, in loco qui Ganda uo-
catur, naues ad eandem classem ædifi-
catus aspexit, & circa mediū Nouē-
brem.

brem Aquas uenit. Obuiâ ei facti sunt
 ueniēti legati Hēmingi Regis Auui
 & Hebbi, munera Regis & uerba
 pacifica deferentes. Fuere etiam A-
 quisgrani aduentum eius expectan-
 tes qui de Pannonia uenerunt, Cani,
 Zauci, principes Auarum, & Thu-
 dun & alij primores sclauorum, cir-
 ca Danubiam habitantium, qui à du-
 cibus copiarum, quæ in Pannoniam
 misse fuerunt, ad præsentiam princi-
 pis uenire iussi erant. Interea Caro-
 lus filius Imperatoris, qui maior natu
 erat, II. NON. DECEMB. diē o-
 bijt. Impator Aquisgrani hyemauit.

DCCCXII.

NEc multò post Hemmingus,
 Danorū Rex defunctus nun-
 ciatur: cui cū Sigisfridus nepos Go-
 defridi Regis, & Amilo nepos He-
 richolti, quondam Regis succedere

H 7 uolu.

Carolus
 Imperato-
 ris finis se-
 nior mori
 tur.

Hemmin-
 go Dano-
 rum Rege
 mortuo

principes
 duo de re-
 gno con-
 tendentes
 pariter in
 prælio con-
 cidunt.

182 ANNAL. GESTOR.

uoluissent, neq; uterq; regnare potu-
isset, comparatis copijs, & commisso
prælio ambo moriuntur: Pars tamen
Amilonis adepta uictoria, fratres eius
Herioldum et Reginfridum Reges si-
bi constituerunt: quã necessario pars
uicta secuta, eosdem sibi regnare non
abnuït. In eo prælio * XDCCCCXL.

* 10940.
Nicepho-
rus Græco
rum Impe-
rator mo-
ritur.
Michaël
Græcorū
Impera-
tor cū Ca-
rolo pacē
firmat,

uiri cecidisse narrantur. Nicephorus
Imperator, post multas & insignes ui-
ctorias in Mœsia prouincia commis-
so cum Bulgaris prælio moritur: &
Michaël gener eius Imperator factus,
legatos Imperatoris CAROLI qui
ad Nicephorum missi fuerunt, in Cō-
stantinopoli suscepit, & absoluit. Cū
quibus & suos legatos direxit, Mi-
chaelem Episcopum & Arsaphium
atque Theognistum Prothospathari-
os, & per eos pacem à Nicephoro in-
ceptam confirmauit. Nam Aquisgra-
ni ubi

ni ubi ad Imperatorem uenerunt,
scriptum pacti, ab eo in epistola sus-
cipientes, more suo, id est Græca lin-
gua, laudes ei dixerunt, & Impera-
torem & βασιλέα eum appellantes:
& inde reuersi Romam, in basilica
Sancti Petri eundem pacti seu fœde-
ris libellum à Leone Papa denuò susce-
perunt. Quibus dimissis, Imperator
generali conuentu Aquis, solenniter
habito, Bernhartum filium Pipini ne-
potem, in Italiam misit, propter famā
classis, quæ de Africa & Hispania
ad uastandam Italiam uenit: Gual-
lonem filium Bernharti patruelis
sui secum esse iussit, quousque re-
rum euentus securitatem nostris af-
ferret: Hæc classis partim in Cor-
sicam, partim in Sardiniam uenit.
Ea quidem pars, quæ in Sardini-
am uenerat, penè tota deleta est.

Classis

184 ANNAL. GESTOR.

Pax cū Sa-
racenis fa-
cta.

*viginti
quinque
millia.

Eclypsis
Solis.

Classis etiam Nordmannorum Hy-
berniam Scotorum insulam aggressa,
commissoque cum Scotis prælio, parte
non modica Nordmannorum inter-
fecta, turpiter fugiendo domum re-
uersa est. Pax cum Abulaz Rege Sa-
racenorum facta. Item cum duce Be-
neuentanorum Grimoaldo, et tributi
nomine *XXXV M. solidorum auri à Be-
neuentanis soluta. Expeditio facta
in Vuilsos, & ab eis obsides accepti.
Heriholtus et Reginfridus reges Da-
norum missa ad Imperatorem lega-
tione pacem petunt, & fratrem suum
Hemmingū sibi remitti rogant. Hoc
anno 1 D. M A II. post meridiem So-
lis eclypsis fuit.

DCCCXIII.

Imperator Aquisgrani hyemauit,
& incipiente uerno tempore A-
maltharium Treuerensem Episcopum,

Petrum Abbatem monasterij No-
 nantulae propter pacem cum Michae-
 le Imperatore confirmandam Constā-
 tinopolim misit. Pons apud Mogun-
 tiacum mense Maio incendio conflagrauit. Post quod Imperator cum in
 Arduenna uenaretur, pedum dolore
 decubuit: & conualescens Aquasgra-
 ni reuersus est: ac deinde habito ge-
 nerali conuentu, euocatum ad se apud
 Aquasgrani filium suum Ludouicum
 Aquitaniae Regem excipiens, coronā
 illi imposuit, & imperialis nominis
 sibi consortem fecit: Bernhartumque
 nepotem suum ex Pipino filio, Italiae
 praefecit. & Regem appellari iussit.
 Concilia quoque iussu eius super statu
 Ecclesiarum corrigendo per totam
 Galliam ab Episcopis celebrata sunt.
 Quorum unum Moguntiaci, alterum
 Remis, tertium Turonis, quartum
 Cabil-

Pons apud
 Moguntia
 incendio
 conflagra-
 uit.

Ludouicū
 filiū suū
 Carolus
 Imperato-
 rem creat

Concilia
 Caroli ius-
 su celebra-
 ta.

186 ANNAL. GESTOR.

Cabilloni, Quintum Arelati congregatum est: Et constitutionum, quæ in singulis factæ sunt, collatio coram Imperatore in illo conuentu habita. Quas qui nosse uoluerit, in supradictis ciuitatibus inuenire poterit: quāquam & in archiuo palatii exemplaria illarum habeantur. Miſi sunt de hoc conuentu quidam Francorū & Saxonū primores trans Albim fluium ad confinia Nordmannorum, qui pacem cum eis secundum petitionem Regum illorum facerent, & fratrem eis redderent. Qui cū pari numero, nam XVI. erāt, de primatibus Danorum occurrissent, iuramenti utrinquē factis pax confirmata, & Regum frater eis redditus est. Qui tamen eo tempore domi non erant, sed ad Vuesterfoeldam cum exercitu profecti. Quæ regio ultima regni eorum inter Septentrio-

ptentrionem & Occidentem sita, cō
 tra aquilonarem Britānie summitatē
 respicit: cuius principes ac populus
 eis subijci recusabant. Quibus perdo-
 mitis cum reuertissent, & fratrē ab
 Imperatore missum recepissent, filij
 Godefridi Regis, & ex primoribus
 Danorū non pauci, qui iamdudū re-
 licta patria apud Sueones exulabant,
 comparatis undiq; copijs bellum in-
 tulerunt. Et confluentibus passim ex
 omni Danorū terra popularium tur-
 bis, cōmisso praelio, etiam regno non
 multo eos labore pepulerunt. Mauris
 de Corsica Hispaniam cū multa prae-
 da redeuntibus, Irmingarius Comes
 Emporitani in Maiorica insidias po- Mauro ū
 suit, & octo naues eorum coepit: in 8. nau-
 quibus quingentos & eo ampliūs ca- captæ.
 ptiuos inuenit. Hoc Mauri uindicare
 uolentes, Centumcellas Tuscia ciuita-
 tem,

188 ANNAL. GESTOR.

Michael
Constanti
nopolita-
nus Impe-
rator de-
posito dia-
demate fit
monach⁹.

tem, & Niceam prouincie Narbonē-
sis uastauerunt. Sardiniam quoq; ag-
gressi, commissioq; bello cum eis, pul-
si ac uicti, & multis suorum amissis
recesserunt. At Michael Imperator
Bulgaros appetens bello, haud pro-
speris successibus utitur; ac proinde
domum reuersus deposito diademate
monachus efficitur; In cuius locum
Leo Bapdæ Patritij filius Imperator
constituitur. Crumas Rex Bulgaro-
rum qui Nicephorum Imperatorem
ante duos annos interfecerat, & Michaelē de Mæsia fugauerat, secun-
dis rebus elatus, cum exercitu usque
ad ipsam Constantinopolim accessit:
& iuxta portam ciuitatis castra po-
suit: Quem mœnibus urbis obequi-
tantem Leo Imperator eruptione
facta incautum excepit, ac grauitè
uulneratum fugiendo sibi consule-
re, ac.

A LVDOVICO. 189

re, ac in patriam turpiter redire
coëgit.

DCC CXIII. - 814

Dominus Carolus Imperator
dum Aquisgrani hyemaret, Carolus
Magnus
moritur.
Anno etatis circiter LXXI. re-
gni autem XLVII. subacteq;
Italiae XLIII. ex quo uero Im-
perator & Augustus appellatus est,
XIII. V. CAL. FEB. rebus hu-
manis excessit. Cuius rei nuncium
cum LVDOVICVS filius eius in
Aquitania apud Thedoadum uillam,
ubi & ipse tunc hybernabat, pluri-
mis deferentibus accepisset, tricesi-
mo postquam id acciderat die Aquas-
grani uenit: summôque omnium Frâ-
corum consensu ac fauore patri suc-
cessit: & ad suscepti regni admini-
strationem cura conuersa, primò le-
gationes gentium, quæ ad patrem
uenerunt

190 ANNAL. GESTOR.

uenerunt auditas absoluit: alias simili
 modo ad patrem antè quidem missas,
 ad se uerò uenientes suscepit: inter
 quas præcipua fuit legatio de Con-
 stantinopoli missa. Nam Leo Impera-
 tor, qui Michaëli successerat, dimis-
 so Amalhario Episcopo et Petro Ab-
 bate, qui ad Michaëlem quidem mis-
 si, ad se tamen uenerunt, legatos suos
 Christophorum Spatharium, et Gre-
 gorium Diaconum cum eis ad Domi-
 num CAROLVM, & per eos de-
 scriptionem ac confirmationem pacti
 ac fœderis misit: Quibus susceptis at-
 que dimissis, Dominus LVDOVICVS
 legatos suos Nordbertum Rhegien-
 sem Episcopum & Richuuinum Pa-
 tauinum Comitem ad Leonem Impe-
 ratorem ob renouandam secum ami-
 citiam, & prædictum pactum cõfir-
 mandum misit: Habitoq; Aquisgrani
 gene-

A LVDOVICO. 191

generali populi sui cōuentu, ad iusti-
tiā faciendā, & oppressiōes popula-
riū releuādas, legatos in oēs regni sui
fines misit. Bernhartū Regē Italiae ne
potē suū ad se euocatū, muneribus do-
nauit et in regnū remisit: Cū Grimo-
aldo Bencuentanorū dūce pactum fe-
cit atque firmauit, eo modo quo &
pater, scilicet ut Beneuentani tribu-
tum annis singulis VII. millia solido-
rum darent. Tunc duos ex filiis suis,
Lotharium in Baiariam, Pipinum in
Aquitaniā misit. Heriholtus & Re-
ginfridus Reges Danorum, qui anno Dani in-
superiore à filiis Godefridi uicti & ter se pro
regno pulsi fuerāt, reparatis uiribus Regno di-
iterum eis bellum intulerunt: in quo micante
conflictu & Reginfridus, & unus de
filiis Godefridi, qui maior natu erat,
interfectus est. Quo factō Heriholt⁹
rebus suis diffidens, ad Imperatorem
uenit,

192 ANNAL. GESTOR.

uenit, & se in manus illius commenda-
uit: quem ille susceptum in Saxoni-
am ire, & opportunum tempus expe-
ctare iussit, quo ei quemadmodum pe-
tierat auxilium ferre posset.

DCCCXV.

Iussum est ab Imperatore, ut Saxo-
nes & Abotriti, ad hanc expedi-
tionem prepararentur: Tentatumq;
in illa hyeme, duabus uicibus, si Albis
transiri posset: sed mutatione subita
aëris emolliti, ac glacie fluminis reso-
luta, negotium remansit infectum:
donec tandem hyeme transacto circa
medium Maium mensem opportunū
proficiscendi tempus arrisit. Tūc om-
nes Saxonici Comites, omnesq; Abot-
ritorum copie cum legato impera-
toris Baldericho, sicut iussum erat,
ad auxilium Heriholto ferendū trans-
Egidoram fluiuium in terram Nord-
mannorum

A LVDOVICO. 193

mannorum nomine Sinlendi perue-
niunt: Et inde profecti VII. tandem
die in loco qui dicitur Littus oceani
castra ponunt: ibiq; statuis triduo
habitis, cum filij Godefridi contra
eos magnis copijs, & ducentarum
navium classe comparata, in insula
quadam tribus millibus à continenti
separata residerent, ipsiq; cum eis
congregi non auderent, uastatis cir-
cumquaq; uicinis pagis & acceptis
popularium obsidibus XL. ad Impe-
ratorem in Saxoniam reuersi sunt:
ipse enim tunc temporis, in loco qui
dicitur Padrabrunna generalem po-
puli sui conuentum habebat. Ibi ad e-
um omnes Orientalium Sclauorum
Primores & legati uenerunt. Prius-
quã tamen illuc ueniret, sed domi ad-
huc esset, allatum est ei quosdam de
primoribus Romanorũ ad interficiẽ-

194 ANNAL. GESTOR.

dum Leonem Papam in ipsa urbe Roma conspirasse: ac deinde cum huius causæ indicium ad Pontificem esset delatum, omnes illius factionis auctores ipsius iussu fuisse trucidatos. Quod cum molestè ferret, ordinatis tunc Sclauorum & Heriholti rebus, ipsoque in Saxonia dimisso, cum ad Franconofurt palatium uenisset, Bernhartum Regem Italie nepotem suum, qui & ipse secum in Saxonia fuerat, ad cognoscendum, quod nunciabatur, Romam mittit. Is cum eò uenisset ægritudine decubuit. res tamen, quas compererat per Gerholtum Comitem, qui ad hoc legatus erat datus, Imperatori nunciauit: quem legati pontificis Ioannes Siluæ candidæ, Theodorus Nomenclator et Sergius dux subsequuti, de ijs, quæ Domino obijciébatur,

per

A LVDOVICO. 198

per oīa Imperatori satisfecerūt. Legati Sardorū de Carali ciuitate uenerunt dona ferētes. Pax quæ cū Abulaz Rege Saracenorū facta est & per triennium seruata, uelut inutilis rupta, & contra cum iterum susceptū est bellum. Nordbertus Episcopus & Richuinus Comes de Cōstantinopoliregressi, descriptionem pacti, quā Leo Imperator eis dederat, detulerunt: qui inter cætera terræmotū grauissimū mēse Augusto per cōtinuos V. dies ibi cōtigisse retulerunt, quo & ipsi ædificia urbis cōplura cecidisse, & aliarū ciuitatū populos ruinis oppressos esse testati sunt. Sed in Gallia Santones ciuitas Aquitanix mense Sept. dicitur tremuisse. Rhenus fluvius alpinis imbribus, ultra solitū exundauit. Cū Romani Leonē Papā egritudine decubuisse uiderent, collecta

Terræ-
motus ue-
hemens
Constanti-
nopolim
concutit
V. conti-
nuis diebus

Romano-
rum sedi-
tio contra
Leonem
papam,

196 ANNAL. GESTOR.

manu omnia prædia, quæ in singula-
rum ciuitatū ditionibus nouiter ex-
truxerat, primò diripiūt, deinde im-
misso igne cremant: tum Romam ire
statuunt, & quæ sibi erepta quere-
bantur, uiolenter auferre: Quo com-
perto Bernhartus Rex missa manu
per Vuinigisum ducem Spoletanum
& seditionem illam sedauit, & eos à
cocepto desistere fecit: quæq; erāt ge-
sta per legatos Imperatori nunciauit.

DCCCXVI.

Hiceme transacta Saxones &
Orientales Franci expedi-
tione in Sorabos Sclauos, qui dicto
audientes non erant facere iussi, im-
perata strenuè compleuerunt, & cō-
tumacium audaciam non magno la-
bore compresserunt: nam una ciuita-
te expugnata, quicquid in ea gente
rebelle uidebatur, subiugatione pro-
missa

A LVDOVICO. 197

missa quieuit. Vascones, qui trans Ga-
ronnam & circa Pyrenæum habitât,
propter sublatum ducem suum nomi-
ne Siguuinum, quem Imperator ob
nimiam eius insolentiam ac morum
prauitatem inde sustulerat, solita le-
uitate commoti, coniuratione facta
omnimoda defectione descuerunt:
Sed duabus expeditionibus ita sunt e-
domiti, ut tarda eis deditio & impe-
tratio uideretur. Interea Dominus Leo Papa
anno Pōtificatus sui XXI. moritur.
circiter VIII. KAL. IVN. de cor-
pore migravit, Stephanusq; Diaco-
nus in locum eius electus atq; ordina-
tus est. Nondumq; duobus post con-
secrationem suam exactis mensibus, Stephanus
quàm maximis potuit itineribus ad Imperato-
rem uenire contendit: missis rem pro-
perat, interim duobus legatis, qui quasi pro
sua cōsecratione Imperatori sugge-
rent.

198 ANNAL. GESTOR.

reret. Quod ubi Impator audiuit, Remis ei occurrere statuit: missis obuiis, qui eum illò deducerent: & aduentu eius praeueniens, magno eum honore suscepit. Qui statim Imperatori aduentu sui causam insinuans, celebratis ex more missarum solennijs, eum diadematis impositione coronauit. Multis deinde inter eos muneribus datis & acceptis, conuiujsq; opime celebratis, & amicitia uicissim fortissimo robore constituta, alijsq; utilitatibus Sanctae dei Ecclesiae pro temporis opportunitate dispositis, Pontifex Romanus, Imperator Compendium palatii petijt. Ibi cum moraretur, legatos Ambotritorum, & de Hispania legatos Abdirachma filij Abulaz Regis ad se missos suscepit, completisq; ibi XX. uel eo amplius diebus, Aquasgrani ad hyemandum profectus est.

Leg4-

A LVDOVICO. 199
DCCCXVII.

Legati Abdirachmam filij Abulas Regis Saracenorum de Cesar-augusta missi, pacis petendae gratia uenerunt, & Compendio ab Imperatore auditi, Aquasgrani eum precedere iussi sunt, Quò cum peruenisset, legatum Leonis Imperatoris de Constantinopoli, pro Dalmatarum causa missum, Nicephorum nomine suscepit: quem etiam, quia Cadolach, ad quem illorum confinium cura pertinebat non aderat, & tamen breui uenturus putabatur, aduentum illius iussit operiri. Quo ueniente, ratio inter eum & legatum Imperatoris de questionibus, quas idem detulit, habita est. Et quia res ad plurimos & Romanos et Sclauos pertinebat, neque sine illorum praesentia finiri posse uidebatur, in illo loco decernenda

200 ANNAL. GESTOR.

differtur: missusq; ad hoc cum Cado
 lach & predicto legato in Dalmati-
 am Albigarius Vnrochi nepos. Lega-
 ti etiam Abdirachman cum tribus
 mensibus detenti essent, et iam de re-
 ditu desperare cœpissent, remissi
 sunt. Filij quoq; Godefridi Regis Da-
 norum, propter asiduam Heriholti
 infestationem missa ad Imperatorem
 legatione, pacem petunt, eamq; à se
 seruandam pollicentur: Sed cum hac
 simulata magis quàm ueracia uide-
 rentur, uelut inania neglecta sunt,
 et auxilium contra eos Heriholto da-
 tum. Luna NON. FEB. hora noctis
 II. defecit, cometes in signo Sagitta-
 rij apparuit. Interea Stephanus Papa
 tertio postquàm Romã uenerat mēse,
 sed nondum exacto, circiter VIII.
 KAL. FEB. diem obiit: Cui Pascha-
 lis successor electus, post completam
 so-

Defectus
 Lunę Co-
 mētes.

Stephan,
 Papa mo-
 ritur.

solenniter ordinationem suam & mu Paschalis
 nera, & excusatoriam Imperatori mi Papa
 sit epistolam: in qua sibi non solum
 nolenti sed etiam plurimum reniten-
 ti, Pontificatus honorem uelut impo-
 situm asseuerat. Missa tamen alia le-
 gatione, pactum quod praecessoribus
 suis factum erat, etiam secum fieri ac
 firmari rogauit. Hanc legationem
 Theodorus Nomenclator & detulit,
 & ea quae petierat impetrauit. Feria
 quinta, qua Coena Domini celebra-
 tur, cum Imperator ab Ecclesia per-
 acto sacro officio remearet, lignea
 porticus, per quam incedebat, cum
 fragili materia esset edificata, &
 iam marcida & putrefacta, quae con-
 tignationem & tabulatum sustine-
 bant transtra, pondus aliquod ferre
 non possent, incedentem desuper Im-
 peratorem subita ruina cum XX. &

Ludouico
cū ponte
cadēs vul-
neratur.

Lotharius
à patre Lu-
douico
Imperij cō-
sors consti-
tuitur.

co amplius hominibus qui unā ibant,
ad terram usq; depreßit. Qui casus
cūm plerosq; ex ijs, qui simul decide-
rant grauiter affecisset, illi nihil al-
liud lesionis intulit, quā quod capu-
lo gladij quo accinctus erat, imi pe-
toris pars sinistra contusa est: et au-
ris dextera in parte uulnerata, fœ-
mur quoq; dextrū cuiusdā ligni pon-
dere iuxta inguina collisum: sed ope-
ra medicorum, qui ei curam adhi-
bebant, summa celeritate conualuit:
nam uicesimo, postquam id accide-
rat, die Nouiomagum profectus, ue-
natu sese exercebat, Vnde reuersus
generalem populi sui conuentum A-
quisgrani more solito habuit, in quo
filium suum primogenitum Lotha-
rium coronauit, & nominis atque
imperij sui socium sibi constituit: cæ-
teros Reges appellatos unū Aquita-
nie,

nia, alterum Baioariae praefecit. Cō-
uentu peracto cum Vogesi saltum
uenandi gratia peteret, obuios ha-
buit legatos Leonis Imperatoris:
quos cum in Ingelheim palatio iu-
xta Moguntiacum ciuitatem audis-
set, ac legationem eorum non aliam
esse, nisi quam Nicephorus eiusdem
Imperatoris legatus proximè attu-
lerat, comperisset, celeriter absolu-
tos dimisit, & quò tendebat, profi-
ciscitur. Nunciataq; defectione Ab-
otritorum & Sclaomiri, comitibus
tantum, qui iuxta Albin in prae-
sidio residere solebant, ut terminos si-
bi commissos tuerentur, per legatum
mandauit. Causa defectionis erat, quod
regiā potestatem, quam Sclaomir ea-
tenus post mortem Thrasiconis solus
per Abotritos tenebat cū Ceadrago
filio Thrasiconis partiri uidebatur.

Abotritor
rum defe-
ctio.

Quæ res illum tam grauitèr exacer-
 bauit, ut affirmaret se nunquam Al-
 bim fluuium transiturum, nèque ad
 palatium uenturum. Statim missa trās
 mare legatione, iunxit amicitiam
 cum filijs Godefridi, & ut exercitus
 trans Albim mitteretur impetrauit:
 nam & clāsis eorum per Albim usq;
 ad Esselt castellum uenit, quæ to-
 tam Sturie fluminis ripam deuasta-
 uit: & Gluomi Nordmannici limitis
 custos pedestres copias ducens, si-
 mul cū Abotritis terreno itinere ad
 ipsum castellū accessit. Quibus cū
 nostri fortiter restitissent, omīssa ca-
 stelli oppugnatione discesserunt. In-
 terea dum Imperator uenatione per-
 acta de Vogeso Aquasgrani reuerte-
 retur, nunciatum est ei, Bernhartum
 nepotem suum Italia Regem quorū
 dam prauorum hominum consilio ty-
 rannidem:

Bernhar-
 tus Ludo-
 uici nepos
 tyranni-
 dem adlu-
 mit.

rannidem meditatum, iam omnes
aditus, id est Clusas, quibus in Itali-
am intratur, impositis firmasse præ-
fidijs, atque omnes aditus Italiae in
illius uerba iurasse: quod ex par-
te uerum, ex parte falsum erat. Ad
quos motus comprimendos, cum ex
tota Gallia atque Germania congre-
gato cum summa celeritate magno
exercitu Imperator ad Italiam festi-
nasset, Bernhartus rebus suis diffi-
dens, maximè quod se à suis quoti-
diè deferi uidebat, armis depositis
apud Cabillonem Imperatori se tra-
didit: quem secuti sunt alij, & non
solum armis depositis se dediderunt,
uerum ultrò & ad primam inter-
rogationem omnia ut gesta erant
aperuerunt. Huius coniurationis
principes fuere Eggideo inter om-
nes amicos Regis primus, & Regin-
hartus:

206 ANNAL. GESTOR.

hartus Cubicularius eius, & Reginharius Meginharius Comitis filius, cuius maternus auus Hartradus olim in Germania cum multis ex ea prouincia nobilibus contra Carolum Imperatorem cōiurauit. Erant præterea alij multi præclari et nobiles uiri, qui in eodem scelere depræhensi sunt: inter quos et aliqui Episcopi, Anshelmus Mediolanensis, et Vuolfoldus Cremomensis, & Theodolphus Aureliensis.

DCCCXVIII.

Bernhartus
cum cōiurationis
autoribus
oculis priuatur.

DEtracta fraude ac cōiuratione patefacta, ac seditiosis omnibus in potestatem suam reductis, Imperator Aquasgrani reuertitur. transactoque Quadragesimali ieiunio, paucis post Pascha diebus, cōiurationis autores, qui superius nominati sunt, & Bernhartum Regem iudicio Francorum capitali sententia

tia condemnatos, luminibus tantum
iussit orbari: Episcopos synodali de-
creto depositos, monasterijs manci-
pari: ceteros prout quisque uel no-
centior uel innocentior apparebat
uel exilio proscribi, uel detondi
atque in monasterijs conuersari. At-
que ijs ita dispositis ipse cum maxi-
mo exercitu Britanniam aggressus,
generalem conuentum Venedis ha-
buit: inde memoratam prouinciam
ingressus, captis rebellium munitio-
nibus, breui totam in suam potestatem
non magno labore redegit. Nam post-
quam Mormannus, qui in ea præter
solutum Brittonibus morem, regiam
sibi uedicauerat potestatem, ab exerci-
tu occisus esset, nullus Britto inuenie-
batur qui resisteret, aut qui imperata
facere, aut qui obsides qui iubeban-
tur dare renueret. Quam expeditione

208 ANNAL. GESTOR. 7

completa cū Imperator dimisso exercitu Andegauos ciuitatem esset reuersus, Irmingardis regina coniunx eius, quam proficiscens ibi ægotantem dimiserat, duobus diebus postquam ipse ad eam uenit, morbo inualecente V. NON. OCTOB. decessit. Eclipsis Solis contigit VIII. ID. IUL. Imperator per Rotomagum & per Ambianos & Cameracum Aquasgrani ad hybernandū reuersus, cū Haristallium uenisset, obuios habuit legatos Sigonis ducis Beneuentanorum dona deferentes, eūque de nece Grimoaldi Ducis antecessoris sui accusantes. Erant ibi & aliarum nationum legati, Abotritorū uidelicet ac Bornæ Ducis Guduscenorum, & Timotianorum, qui nuper à Bulgarorum societate descuerant, & ad fines nostros se contulerant: simul.

Irmingardis
Impera-
trix mori
tur.

Solis Eclyp-
sis,

migras

mul & Lindeuuiti Ducis Pannoniæ
inferioris, qui res nouas moliens, Ca-
dolaum Comitem & Marcæ Foroiu-
liensis præfectum, crudelitatis & in-
 solentiae accusare conabatur. Qui-
 bus ibi auditis atque dimissis, Impe-
 rator Aquasgrani ad hyemandū pro-
 fectus est.

DCCCXIX.

Sclaomir Abotritorum Rex ob-
 scuius perfidiam ulciscendam ex-
 ercitus Saxonum & Orientaliū Frā-
 corum eodem anno trans Albim mis- p. vi. - c. l. d. ? ale. 203
 sus fuerat, per præfectos Saxonici li-
 mitis & legatos Imperatoris, qui ex-
 ercitus præerant, Aquasgrani addu-
 ctus est. Quem cum primores popu-
 li sui, qui simul iussi uenerant, multis
 criminibus accusarent, & ille ratio
 nabili defensione obiecta sibi refelle-
 re non ualeret, exilio condemnatus
 est,

Sclao,
 mir Abo-
 tritorum
 Rex exi-
 lio damna-
 tur,

210 ANNAL. GESTOR.

est, & regnum Ceodrigo Thrasiconis filio datum. Simili modo et Lupus Centuli Vasco, qui cum Berengario Tolose, & Guarino Auerni Comite eodem anno praelio confligit, in quo & fratrem Garubandum singularis amentie hominem perdidit: & ipse nisi fugiendo sibi consulisset, prope interitum fuit, cum in conspectu Imperatoris uenisset, ac de perfidia, cuius à memoratis comitibus accusabatur, se purgare non potuisset, & ipse est temporali exilio damnatus. Conuentus Aquisgravi post Natalem Domini habitus, in quo multa de statu Ecclesiarum & monasteriorum tractata atque ordinata sunt: Legibus etiam capitula quedam necessaria, quia deerant conscripta atque addita sunt. Quo peracto Imperator inspectis plerisque nobilium filiabus, Vuelpi Comitis

R.
afico-
Lupus
ngario
Comite
in quo
gularis
ipse
prope
tu Im-
ia, cu-
usaba-
ipse
Con-
m Do-
statu
tra-
bus e-
quia
sunt.
is ple
i Co-
mitis

A LVDOVICO. 211

mitis filiā nomine Iudith duxit uxore. Iterūque conuentus mense Iulio apud Ingelheim palatium habitus, & exercitus de Italia in Pannoniam propter Lindeuuti rebellionem missus: qui rebus parū prosperè gestis infecto penè negotio regressus est: & Lindeuutus superbia elatus, legatos quasi pacem petendo ad Imperatorem misit, conditiones quasdam proponens, ad quarum concessionem, ea quæ iuberentur, se facturum pollicebatur: Quas cum Imperator non reciperet, aliāsque ei per suos legatos proponeret, permanendum sibi in inchoata perfidia uelut optimum indicans, missis circumquaque legatis, uicinas gentes ad bellum sollicitare curauit. Timotianorū quoque populū, qui dimissa Bulgarorū societate ad Imperatorem uenire ac ditioni

Ludouico
vxorē du-
cit Iudith

eius se permittere gestiebat, ne hoc fieret ita intercepit, ac falsis persuasionibus illexit, ut omisso quod facere cogitabat, perfidia illius socius et adiutor existeret. Exercitu uero de Pannonia reuerso, Cadolach Dux Foroiulensis febre correptus in ipsa Marchia decessit: Cui cum Baldrichus esset subrogatus, et in Carantanorum regionem, quæ ad ipsius curam pertinebat, fuisset ingressus, obuium ibi habuit Lindeuuiti exercitum, quæ iuxta Drauū fluiuium iter agentem parua manu aggressus, pluribus interfectis et auertit, et de illa provincia fugauit. Borna uero dux Dalmatiae cum magnis copijs ad Colapium fluiuiū Lindeuuito ad se uenienti occurrēs, in prima cōgressione à Guduscanis deseritur: auxilio tamē Prætorianorū suorū ptectus euasit. Perijt
in co.

In eo praelio Dragomofus socer Lindeuuiti, qui in exordio defectionis relicto genero Bornæ se coniunxerat.

Guduscani domum regressi, iterum à *Gottsche.*
Borna subiguntur. At Lindeuuitus

occasionem nactus cum ualida manu mense Decembri Dalmatiam ingres- *Doct. manay. in. Friuli.*
sus, ferro & igne eandem deuastat. Dalmatia *vastatur,*

Cui cum Borna se penitus imparem respiceret, omnia sua castellis inclu-
sit, & ipse cum delecta manu nunc à tergo nunc à latere insistens, Lindeuuiti copias & interdum ubicunque poterat lacerauit, neq; eum in sua provincia impunè uersari permisit: ad extremum graui damno affectum, regione coëgit excedere, tribus hominum millibus de exercitu illius interfectis, & CCC uel eo amplius caballis captis, præter sarcinas & spolia diuersi generis direpta: quæ qualiter gesta

Pipinus
Vasconia
pacat,

214 ANNAL. GESTOR.
gesta fuerint per legatos suos Imperatori nunciare curauit. At in partibus occidentis Pipinus Imperatoris filius iussu patris Vasconiam cum exercitu ingressus, sublati ex ea seditionis totam eam provinciam ita pacauit, ut nullus in ea rebellis aut inobediens remansisse uideretur. Heriboltus quoque iussu Imperatoris ad naues suas per Abotritos reductus, in patriam quasi regnum ibi accepturus nauigauit: cui se duo ex filiis Godofridi, quasi una cum eo regnum habituri sociasse dicuntur, alijs duobus patria expulsis: sed hoc dolo factum putatur. Imperator conuentu dimisso, primo Cruciniacum, de inde Bini-giam ueniens, secunda aqua Confluentem usque per Rhenum nauigauit: Inde Arduennam uenadi gratia proficiscitur: Venatorio quoque exerci-
tio

tio mo-
quasgr-
tur.

M
Linde
est, ut
partib
nem a
dam n
mo pe
quid
sugge
mes B
in
labat
pugn
Cum
tenti
ricor

tio more solenni ibidem exacto, A-
quasgrani ad hyemandum reuerti-
tur.

DCCCXX.

Mense Ianuario conuentus i-
bidem habitus, in quo de
Lindenuiti defectione deliberatum
est, ut tres exercitus simul ex tribus
partibus ad deuastandam eius regio-
nem atque ipsius audaciam coërcen-
dam mitterentur. Borna quoque pri-
mò per legatos, deinde ipse ueniens,
quid sibi facto opus esse uideretur,
suggeßit. In eo conuentu Bero Co-
mes Barcinone, qui iam diu fraudis
& infidelitatis à uicinis suis insimu-
labatur, cum accusatore suo equestri
pugna configere conatus uincitur:
Cumq; ut reus maiestatis capitali sen-
tentia dānaretur, parsum est ei, mise-
ricordia Imperatoris & Rotomagi
exilio

Bero Co-
mes Barci
non exi-
lio damna
tur.

Expedi-
tio in Lin-
deuuitū
Pannonie
regem.

216 ANNAL. GESTOR.
exilio proscriptus est. Transacta hyc-
me, ut primum herba pabulum iumē-
tis præbere potuit, tres illi exercitus
contra Lindeuuitum mittuntur: quo-
rum unus de Italia per Alpes Nori-
cas, alter per Carantanorum prouin-
ciam, tertius per Baioariam & Pan-
noniam superiorem intrauit. Et duo
quidem, id est, dexter ac sinister tar-
dius ingressi sunt, eò quod unus Alpi-
um transitu, hostium manu resisten-
te prohibebatur: alter & longitudi-
ne itineris, & Drauo flumine, quod
traiciendum erat, impediabatur: me-
lius autem qui per Carantanos intra-
bat, quanquam tribus in locis ei resi-
steretur, scelericiore usus fortuna, ter
hoste superato, Drauo etiam trans-
misso, celerius ad destinata loca per-
uenit. Contra hæc Lindeuuitus ni-
hil molitus, munitione tantum castelli,
quod

OR.

sta hyc-
n iumē-
exercitus
ur: quo-
es Nori-
provin-
Pan-
Et duo
ter tar-
us Alpi-
e sisten-
gitudi-
quod
ur: me-
intra-
ei resi-
na, ter
trans-
a per-
tus ni-
stelli,
quod

A LODOVICO. 217

quod in arduo monte construxerat,
se suosq; continuit: & nec belli nec
pacis, uel per semetipsum, uel per le-
gatos ullum sermonem habuisse dici-
tur. Exercitus uerò postquam in unū ^{Pannonia}
conuenerunt, totam penè regionem ^{ferro & i-}
^{gne vasta}
^{tur.}
ferro et igne uastantes, haud ullo gra-
ui damno accepto domū reuersi sunt.
Is tamen, qui per Pannoniam supe-
riorem iter fecerat, in transitu Dra-
ui fluminis ex locorum & aquarum
insalubritate soluti uentris incommo-
do grauius affectus est, & pars eius
non modica hoc morbo cōsumpta est:
hi tres exercitus de Saxonia & Ori-
entali Francia & Alemannia, Baioa-
ria quoq; atq; Italia congregati sunt.
Quibus domum reuersis, Carniolen-
ses, qui Carcasauum fluiuium habitāt,
& Foroiuliensibus penè contigui
sunt, Baldericho se dediderunt. Idem

K

Q

Et pars Carantanorum, que ad Lindeuuiti partes à nobis defecerat, facere curauit. Fœdus inter nos et Abulaz Regem Saracenorum constitutum: et neutre parti satis proficuum, consultò ruptum, bellumque aduersus eum susceptum est. In Italico mari octo naues negotiatorum de Sardinia ad Italiam reuertentium à piratis

Nordman
norum pⁱ
rata,

capte ac demerse sunt. De Nordmannia uerò XIII. piraticæ naues egressæ, primò in Flandrèsi littore prædari molientes, ab ijs qui in præsidio erant, repulsæ sunt: ubi tamen ab eis propter incuriam aliquot casæ uiles, incensæ, et paruus numerus pecoris est abactus. In ostio Sequanæ similia tentantes, resistantibus sibi littoris custodibus, quinque suorum interfectis irritæ discesserunt: Tandem in Aquitanico littore prosperis usæ

suc-

OR.

ad Lin-
rat, fa-
e & A-
nstitu-
ticum,
aduer-
co mari
ardinia
piratis
dman-
es egres-
præda-
refidio
ab eis
e uiles,
pecoris
similia
littoris
inter-
andem
eris ufe
suc-

A LVDOVICO. 219

successibus, uico quodam qui uoca-
tur Bundium, ad integrum depopula-
to, cum ingenti præda ad propria
reuerse sunt. Hoc anno propter iu-
ges pluuias, & aërem humore nimio
resolutum, magna incommoda con-
tigerunt; nam et hominum & boū pe-
stilentia tam immanè longè latèque
grassata est, ut uix ulla pars totius
regni Francorum ab hac peste im-
munis & intacta posset inueniri:
Frumenta quoq; & legumina imbri-
um assiduitate corrupta, uel colligi
non poterant, uel collecta computre-
scebant. Vinum etiam, cuius paruus
prouentus eodem anno fuit, propter
caloris inopiā acerbū & insuauē fie-
bat. In quib; usq; uerò locis ex inunda-
tione fluminū aquis in plano stagnan-
tibus autūnalis satio ita impedita est,
ut penitus nil frugum ante uernum

Pestis mag-
na.

Defectus Luna, tempus seminaretur. Luna defecit
 Luna, VIII. CAL. DECEMB. hora no-
 ctis II. Imperator post actum Cari-
 siaci cōuentum, autumnalemq; uena-
 tionem ex more completam, Aquas
 reuersus est.

DCCCXXI.

Conuentus mense Septēbri A-
 quisgrani habitus, & in eo de
 bello Lindeuuitico tractatum, ac tres
 exercitus ordinati, qui futura estate
 perfidorum agros per uices uastarēt.
 Simili modo de Marca Hispanica cō-
 stitutum, & hoc illius limitis præ-
 fectis imperatum est. Iterumq; con-
 uentus mense Maio Nouiomagi ha-
 bendus indictus est, Comitesq; qui il-
 luc uenirent deputati. Eo anno Do-
 minus Imperator post festi Paschalis
 expletionem per Mosam nauigauit,
 ibiq; constitutam annis superioribus
 atq;

atq; conscriptam inter filios suos re-
gni partitionem recensuit, ac iura-
mentis optimatum, qui tunc adesse po-
tuerāt, confirmavit: Susceptisq; ibidē
Paschalis Romani Pontificis legatis,
Petro uidelicet Centumcellensi Epi-
scopo, & Leone Nomenclatore, eis-
demq; celeriter absolutis, Comitibus Altera in
etiam, qui aderant ad expeditionem Pannoniā
Pannonicam destinatis, ipse paulu- expeditio
lūm ibi remoratus, Aquasgrani reuer-
sus est: Et post paucos dies per Ardu-
ennam iter faciens, Treueros ac Me-
tis uenit: indeq; Rumrichi castellum
petens, reliquum aestiui caloris &
autumni dimidium exercitatione ue-
natoria in Vogesi saltu atque secre-
tis exegit. Interea Borna dux Dal-
matie atque Lyburnie defunctus Borna Dal-
est: & petente populo atque Im- mariē dux
peratore consentiente, nepos illius moritur.
In Dalmatia a jess
Talmency
a Chubert. Tiburcia
V. reg. laegolady
a. Maili manfr.

Leo Con-
stantino-
politanus
Impera-
tor in pro-
prio pala-
tio à suis
interemi-
ptus.

nomine illius Ladasclauus succes-
sor ei constitutus est. Allatum est &
de morte Leonis Constantinopoli-
tani Imperatoris, quod conspiratione
quorundam optimatum suorum, &
precipue Michaelis Comitis, dome-
sticorum insidijs in ipso palatio sit
interemptus: qui suffragio ciuium
& pratorianorum militum studio
insulas imperij suscepisse dicebatur.
Fortunatus Patriarcha Graden-
sis cum à quodam presbytero suo no-
mine Tyberio apud Imperatorem fu-
isset accusatus, quod Lindeuuitum ad
perseuerandum in perfidia, qua cœpe-
rat hortaretur, eumque ad castella
sua munienda, artifices & murarios
mittendo iuuaret, & ob hoc ad pala-
tium ire iuberetur, primò uelut
iusionem impleturus in Histriâ pro-
fectus est: inde simulato reditu ad

Gra-

Grad-
ter e
suspi-
nauig-
matia
prou-
ruit:
Const-
se Oē
Theo-
Franc-
in que
perat-
dim
more
gati
Primi
uenēr-
mites
niare
& Li

Gradum ciuitatem nullo suorum, præter eos cum quibus hoc tractauerat suspicante, nactus occasionem clam nauigauit: ueniensque Iaderam Dalmatiæ ciuitatem Ioanni præfecto prouinciæ illius fugæ suæ causas aperuit: qui eum statim naui impositum Constantinopolim misit. Medio mense Octobri conuentus generalis apud Lotharius Theodonis uillam magna populi Irmingar Francorum frequentia celebratur: dim vxor in quo Lotharius primogenitus Imperatoris LVDOVICI Irmingar dim Hugonis Comititis filiam solenni more duxit uxorem: illuc etiam legati Romani Pontificis Theodorus Primicerius ac Florus cum magnis uenere muneribus: Assuere & Comites in eodẽ conuentu iam de Pannonia regressi, q̃ depopulata desertorũ & Lindenuito adherennũ uniuersa

224 ANNAL. GESTOR.

Ingēs Im-
peratoris
in coniu-
ratos pie-
tas.

regione, cum nullus eis ibidem co-
piam pugnandi fecisset, domum re-
gressi sunt. Eminuit in hoc placito
pijsimi Imperatoris misericordia
singularis, quam ostendit super eos,
qui cum Bernharto nepote suo in
Italia contra caput ac regnum su-
um coniurauerunt: quibus sibi ad
presentiam uenire iussis, non solum
uitam & membra concessit, uerum-
etiam possessiones iudicio legis in
fiscum redactas, magna liberalitate
restituit. Adelhartum quoque de
Aquitania ubi exulabat euocatum,
Corbeie monasterio, ut prius fue-
rat, Abbatem ac rectorem esse iussit:
& Bernarium fratrem eius reconci-
liatum eidem monasterio reddidit.
Completisq; ijs, quæ ad regni utilita-
tem inchoauerat, à sacramento, quod
apud Nouiomagum pars optimatum
iura-

iurauerat, generaliter consummato,
 ipse Aquasgrani reuertitur. Filium
 autem Lotharium, post nuptias ritu
 solenni celebratas, ad hyemandum
 Vuormatiam misit. De parte Dano-
 rum omnia quieta eo anno fuerunt:
 & Heriholtus à filijs Godefridi in
 societatem regni receptus: quæ res
 tranquillum inter eos huius temporis
 statum fecisse putatur. Sed quia Cea-
 dragus Abotritorum Princeps per-
 fidie & cuiusdam cum filijs Godesfri-
 di factæ societatis notabatur, Scla-
 mois emulus eius in patriam remit-
 titur: qui cum in Saxoniam uenif-
 set, ægritudine decubuit: perce-
 ptoq; baptismatis sacramento defun-
 ctus est. Autumnalis satio iugitate plu-
 uiarum in quibusdam locis impedita:
 est: cui hyems in tantum prolixa suc-
 cessit & aspera, ut nō solum minores
 Ceadragli
 perfidia.
 Sclamois:
 ab exilio
 in regnū X^{er}
 remissus
 moritur
 in itinere
 Hyems a-
 sperrima

226 ANNAL. GESTOR.

riui ac mediocres fluuij, uerum ipsi
maximi amnes Rhenu uidelicet, ac
famosissimi, Danubius Albiſque ac
Sequana, ceteraq; per Galliam atque
Germaniam Oceanum petentia flu-
mina, adeo solida glacie stringeretur,
ut XXX. uel eo amplius diebus plu-
stra huc atq; illuc commeantia uelut
pontibus iuncta sustinerent: cuius re-
solutio non modicum uillis iuxta Rhe-
ni fluenta constitutis damnum in-
tulit.

DCCCXXII.

Portenta.

IN regione Turingorum, quodam
in loco iuxta fluuium cespis lon-
gitudine pedum L, latitudine XIII.
altitudine sesquipedali de terra si-
ne manibus & praecisus & sublatus
est, & ab eo loco, in quo sumptus
est, XXV. pedum spatio distans, in-
uentus est. Item in parte Orientali

Saxo-

OR.

um ipsi
icet, ac
que ac
atque
tia flu-
eretur,
us plau-
a uelut
uius re-
ta Rhe-
um in-

uodam
is lon-
XIII.
rra si-
blatus
mptus
ns, in-
entali
Saxo-

A LVDOVICO. 227

Saxonie, quæ Soraborum finibus con-
tigua est, in quodam deserto loco iu-
xta lacum, qui dicitur Arnseo, in mo-
dum aggeris terra intumuit & limi-
tem unius leucæ longitudine porre-
ctū, sub unius noctis spatio absq; hu-
mani operis molimine, ad instar ualli
sustulit. Vuinigis dux Spoletanus iā
senio confectus, habitu seculari depo-
sito monasticæ se mancipauit conuer-
sationi: ac non multo post tactus cor-
poris infirmitate decessit: in cuius lo-
cum Suppo Brixie Comes substitu-
tus est. Dominus Imperator consi-
lio cum Episcopis & optimatibus
suis habito, fratribus suis quos in-
uitos tonderi iussit reconciliatus est:
& tam de hoc facto, quàm & de ijs, Ludouicū
quæ erga Bernhartū filium fratris sui deuotio:
Pipini, nec non & ijs quæ circa A- & poenitē-
delhartum Abbatem & fratrem eius tiam.

ergo tam dicitur.

Vuinigis,
dux Spo-
letanus, mo-
nachus fa-
ctus mori-
tur.

K 6 Vuala-

228 ANNAL. GESTOR.

Vualachum gesta sunt, publicam
 confessionem fecit, & poenitentiam
 egit: quod tamen in eo conuentu quē
 eodem anno mense Augusto Attinia-
 ci habuit, in praesentia totius populi
 sui peregit: in quo quicquid similium
 rerum uel à se uel à patre factum in-
 uenire potuit, summa deuotione e-
 mendare curauit. Exercitus de Italia
propter Lindeuuiticum bellum con-
ficiendum in Pannoniam missus est.
 Ad cuius aduentum Lindeuuitis Si-
scia ciuitate relicta ad Sorabos que
 natio magnam Dalmatiae partem ob-
 tinere dicitur, fugiendo se contulit,
 & uno ex ducibus eorum à quo re-
 ceptus est per dolum interfecto, ciui-
 tatem eius in suam redegit ditionem:
 missis tamē ad exercitum. Imperato-
 ris legatis suis, ad eius praesentiam se
 uelle uenire promisit. Saxones inte-
 reā.

Tertia in
 Pannoni-
 am expedi-
 tio,

neâ iussu Imperatoris castellum quod
 dam trans Albim in loco cui Delben-
de nomen edificant, depulsis ex eo
Sclauis, qui illud prius occupaue-
rant: præsidiumq; Saxonum in eo po-
situm contra incursiones illorum. Co-
 mites marcæ Hispanicæ trans Sico-
 rim fluuium in Hispania profecti, Hispania
 uastatis agris & incensis compluri- vastatur.
 bus uillis, & capta non modica præ-
 da regressi sunt. Simili modo post
 æquinoctium autumnale à Comitibus
 marcæ Britanicæ in possessionē cuius
 dam Britonis, qui rebellis tunc exti-
 terat nomine Vuihormachus, expedi-
 tione facta, & omnia ferro & igne
 uastata sunt. Peracto conuentu, qui
 Attiniaci habebatur, Imperator ue-
 nandi gratia Arduennam petijt, Lo-
 tharium uerò filium suum in Italiam
 misit: cum quo Vualachū Monachum

Ludou-
 cus Lotha-
 rium filiū
 ad Regen-
 dam Itali-
 am mittit;
 & Pipinū
 ad Aquita-
 niam.

230 ANNAL. GESTOR.

propinquum suum, fratrem uidelicet Adelharti Abbatis, & Gerungum ostiariorum magistrū unā misit: quorum consilio & in re familiari & in negotijs ad regni commoda pertinentibus uteretur. Pipinū autem in Aquitaniam ire praecepit: eum tamē prius filiam Thietberti Comitis Matricensis in coniugiū fecit accipere: & post nuptias celebratas ad occiduas regiones proficisci. Ipse uerò peracta autumnali uenatione trans Rhenū hyematum ad Franconofurt profectus est: ibiq; generali conuentu congregato, necessaria quaeq; & ad utilitatē Orientalium regni sui finium pertinentia, more solenni cum optimatibus quos ad hoc euocari iusserat, tractare curauit. In quo conuentu omnium Orientalium Sclauorum, hoc est, Abotritorum, Soraborum, Vuil-
forum,

forum
Pred
resid
mun
in eo
Noro
quā
bus a
loco
difici
statu

M
uniue
Ori
mann
na B
adiac
inter
quæ

A LODOVICO. 231

forum, Bohemorum, Maruanorum,
Predenecentorum, & in Pannonia
residentium Auarum legationes cum
 muneribus ad se missis excepit. Fuere
 in eodem conuentu & legationes de
 Nordmannia, tam de parte Heriholti
 quam filiorum Godefridi: quibus omni-
 bus auditis atque dimissis, ipse in eodem
 loco constructis ad hoc necessarijs æ-
 dificijs nouis, quemadmodum secum
 statuerat, hyemauit.

DCCCXXIII.

Mense Maio conuentus ibi-
 dem habitus est, in quo non
 uniuerse Franciæ primores, sed de
 Orientali Francia, Baioaria, Ale-
 mannia, atque Alemanniæ contermi-
 na Burgundia, & regionibus Rheno
 adiacentibus adesse iussi sunt: in quo
 inter ceteras barbarorum legationes
 quæ uel sua sponte uenerunt, duo fratres
 Reges

ergo barbarior
 & p. m. x

232. ANNAL. GESTOR.

Reges uidelicet Vuilforum contro-
 uersiam inter se de regno habentes,
 ad Imperatoris presentiam uene-
 runt: quorum nomina sunt Meliga-
 stus & Celeadragus: erant enim filij
 Liubi Regis Vuilforum, qui licet cum
 fratribus suis regnum suum diuisum
 teneret, tamen propterea quod na-
 tu maior esset: ad eum totius regni
 summa pertinebat: qui ubi commissio
 cum orientalibus Abotritis praelio
 cecidisset, Vuilsi filium eius Meliga-
 stum, qui maior erat Regem sibi con-
 stituunt: Sed cum eius secundum ri-
 tum gentis commissum sibi regnum
 parum dignè administraret, illo abie-
 cto iuniori fratri regium honorem
 detulerunt: quam ob causam ambo ad
 presentiam Imperatoris uenerunt:
 Quos cum audisset, & gentis uolun-
 tatem proniorem in iunioris fratris
 honor-

*Jo. uirg. ci. co. na. sa. fo.
 onig. sce. trans. albin.
 or. Karola. W. p. uir.
 n. u. i. c. u. i.*

ALVDOVICO. 233

honore agnouisset, statuit, ut is dela-
tam sibi à populo suo potestatem ha-
beret, ambos tamen muneribus do-
natos & sacramento firmatos in pa-
triam remisit. Accusatus est in eodē
placito apud Imperatorem Ceadra-
gus Abotritorum princeps, quod se
erga partes Francorum parū fide-
liter ageret, & ad Imperatoris præ-
sentiam iam diū uenire dissimulasset:
propter quod ad eum legati directi
sunt: cum quibus ille iterum quosdā
ex primoribus gentis suæ ad Impera-
torem misit, perque eorum uerba
promisit se ad proximum hyemis tem-
pus ad illius præsentiam esse uentu-
rum. Lotharius uerò cum secundum
Patris iussu in Italia iustitias fa-
ceret, & iam se ad reuertendum de
Italia præpararet, rogante Paschale
papa Romam uenit, & honorificè ab
illo

orig. occidentalis
v. p. 222, y 231 x
2 p 22 f x 4 d 209.

Lotharius.
Romæ à
summo
pontifice
Paschali
corona-
tur Augu-
stus.

234 ANNAL. GESTOR.

illo susceptus, in Sancto Paschali die
 apud Sanctum Petrum regni coronā,
 & Imperatoris & Augusti nomē ac-
 cepit: inde Papiā regressus, mense Iu-
 nio ad Imperatorem uenit: Qui cum
 Imperatori de iustitia in Italia à se
 partim facta partim inchoata fecis-
 set indicium, missus est Adelhartus
 Comes palatij, iussumq; est, ut Mau-
 ringū Brixie Comitē secū assumeret,
 & inchoatas iustitias perficere cura-
 ret. Drogonem fratrem eius sub ca-
 nonica uita degentem, Metensi Ec-
 clesie, clero eiusdem urbis consenti-
 ente atq; eligente rectorem consti-
 tuit, eumq; ad pontificatus gradum
 censuit promouendum. In eodem cō-
 uentu locus & tempus alterius con-
 uentus habendi indicta sunt, Nouem-
 bris uidelicet mensis, & Compendi-
 um palatium. Peracto itaque placito.

¶

¶ di-
 tor ian-
 tum c
 quod
 tiam a
 na duc
 tempo
 lo ipse
 tum est
 Eccles
 Nomen
 triarch
 catos, a
 hoc ide
 nibus fi
 iuuenis
 & qui
 filio P
 perpeti
 dum ac
 si sunt

OR.

hali die
coronā,
omē ac-
ense lu-
zi cum
ia à se
fecif-
thartus
t Mau-
meret,
e cura-
ub ca-
si Ec-
fenti-
onsti-
adum
m cō-
con-
uem-
endi-
acito
&

A LVDO VICO. 235

& dimissis proceribus cum Impera-
tor iam inde digredi statuisset, alla-
tum est ei de interitu Lindcuniti. +
quod relictis Sorabis, cum in Dalma-
tiam ad Lindemuslum auunculū Bor-
nae ducis peruenisset, & aliquantū
temporis cum eo moratus fuisset, do-
lo ipsius fuisset interfectus. Nuncia-
tum est etiam, Theodorum Romanæ
Ecclesiæ Primicerium & Leonem
Nomenclatorem generum eius in pa-
triarchio Lateranensi primò exco-
municatos, ac deinde fuisse decollatos: &
hoc ideò eis contigisse, quod se in om-
nibus fideliter erga partes Lotharij
iuuenis Imperatoris agerent: Erant
& qui dicerent, uel iussu uel con-
silio Paschalis Pontificis rem fuisse
perpetratam. Ad quod exploran-
dum ac diligenter inuestigandum mis-
si sunt Adalungus Abbas Monaste-
rij

Theodoro,
Rom. Ec-
clesiæ pri-
micerius,
Et Leo No-
mēclator
oculis Pri-
mò erutis
decollan-
tur.

236 ANNAL. GESTOR.

rij Sancti Vedasti, & Hunfridus Comes Curienſis: ſed antequam illi fuiſſent proſecti, uenerunt legati Paſchalis Ioannes Episcopus Syluæcandidæ, & Benedictus Archidiaconus ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, rogantes Imperatorem, ut illam infamiam à Pontifice auferret, qua ille in memoratorum hominum necem conſenſiſſe credebatur. Quibus cùm ille iuxta quod ratio poſtulabat reſpondiſſet, eoſq; dimiſiſſet, prædictos legatos ſuos ad inueſtigandam rei ueritatem ſicut prius diſpoſuit, Romam ire præcepit: ipſe reliquum æſtatis tempus in pago Vuormatienſi ac deinde in Arduenna tranſigens, peracta autumnali uenatione ad CAL. NOVEMB. ſicut condixerat, Compendium uenit. Legati Romam uenientes rei certitudinẽ aſſequi nõ potuere: quia

Paſcha-

Paſcha
commu
rum n
& inte
de fam
perẽ d
ſtatis r
pronun
dictis q
tis, Ioan
& Serg
num qu
magiſtr
miſit: q
ſuos leg
& exci
nihil ul
dem rat
ſcopum
dato co
Ceadra

Paschalis Pontifex se ab huius facti
 communione cum magno Episcopo-
 rum numero iureiurando purgavit:
 & interfectores prædictorum, quia
 de familia Sancti Petri erant, summo-
 perè defendens, mortuos uelut maie-
 statis reos condemnabat, iureq; casos
 pronunciabat: atq; ob hoc cum præ-
 dictis qui ad eum missi fuerant lega-
 tis, Ioannem Syluæ candidæ Episcopū,
 & Sergium bibliothecarium, Quiri-
 num quòque Subdiaconum, ac Leonē
 magistrum militum ad Imperatorem
 misit: qui cū tam per illos quàm per
 suos legatos de sacramento Pontificis
 & excusatione reorum comperisset,
 nihil ultrà in hoc negotio sibi facien-
 dem ratus, memoratum Ioannem Epi-
 scopum & socios eius ad Pontificem
 dato conuenienti responso remisit.
Ceadragus Abotritorum Princeps
 polli-

pollicitationibus suis fidem adhibēs,
 cum quibusdam primoribus populi
 sui Compendium uenit, dilatiq; per
 tot annos aduentus sui rationem co-
 ram Imperatore non improbaliter
 reddidit: qui licet in quibusdam
 causis culpabilis appareret, tamen
 propter merita parentum suorum nō
 solum impunitus, uerum muneribus
 donatus ad regnum ire permissus est.
 Venerat & Heriholtus de Nord-
 mannia auxilium petens contra fili-
 os Godefridi, qui eum patria pellere
 minabantur. Ob cuius causam dilige-
 tius explorandam ad eosdem filios
 Godefridi Theotharius & Rodtmū-
 dus Comites missi fuerunt: Qui cau-
 sam filiorum Godefridi & statum to-
 tius regni Nordmannorum diligen-
 ter explorantes aduentum Heriholti
 praeceperunt, & Imperatori omnia,
 quae

quae i
 tuere
 Remo
 Imper
 torita
 nos D
 terita
 bapti

H
 preci
 tio te
 lenfi i
 ella q
 omni
 in Sax
 safi X
 crema
 terdiu
 region
 deleta

TOR.

adhibēs,
us populi
latiq; per
onem co-
bibaliter
uibufdam
, tamen
uorum nō
uneribus
iffus est.
e Nord-
ntra fili-
a pellere
n dilige-
em filios
Rodtmū-
Qui cau-
atum to-
diligen-
ter holti
omnia,
que

A LVDOVICO. 239

que in illis regionibus comperire po-
tuere, patefecerunt: cum quibus Ebo
Remorū Archiepiscopus, qui consilio
Imperatoris & Romani Pontificis au-
toritate prædicandi gratia ad termi-
nos Danorū accefferat, et æstate præ-
terita multos ex eis ad fidē uenientes
baptizauerat, regressus est.

Hoc anno prodigia quedā ex-
titisse narrantur, in quibus
præcipua fuerunt, in Aquensi pala-
tio terremotus, & in territorio Tul-
lensi iuxta uillam Commerciacum pu-
ella quedam annorum ferè XII. ab
omni cibo per X. mēses abstinens. Et
in Saxonia in pago, qui uocatur Frih-
safi XXIII. uille cœlesti igne con-
cremata: & fulgura sereno atq; in-
terdiu de cœlo cadentia, & in multis
regionibus fruges grādinis uastatiōe
deleta, atq; in quibusdam locis simul
cum

Prodigia;

*cum ipsa grandine ueri lapides, iſq; ingentis ponderis decidere uiſi: Domus quoq; de cœlo tactæ, homineſq; ac cætera animalia paſſim fulminum iſtu præter ſolitum crebrò exanimata dicuntur. Secuta eſt ingens peſtilentia atq; hominum mortalitas, quæ per totam Franciam immaniter uſ-
 Pectis ve. hemens. quequaſq; graſſata eſt, & innumeram hominum multitudinem diuerſi ſexus & ætatis grauiſſimè ſæuiendo conſumpſit.*

DCCCXXIII.

R *Ex Bulgarorum Omortag uelut pacis faciendæ gratia legatos cum literis ad Imperatorē miſit: Quod ille cùm audiſſet, ac literas, quæ allatæ fuerant, legiſſet, rei nouitate non immeritò permotus, ad explorandum diligentius inſolitæ & nunquàm priùs in Franciam uenientis le-*

tis le
 quene
 tis ad
 rum
 ualde
 lum ca
 mines
 extin
 MA
 dux Sp
 Legat
 regreſ
 detent
 inuene
 uentun
 cuius l
 nem po
 tū arch
 uincete
 ordina
 cūm Q

TOR.

ides, iſq;
uiſi: Do-
ominesq;
ulminum
exanima-
ns peſti-
tas, que
iter uſ-
umeram
xi ſexu
do con-

tag ue-
ia lega-
miſit:
literas,
i noui-
ad ex-
ite &
enien-
tiſle-

A LVDOVICO. 241

tis legationis cauſam, Michelinum
quendam de Baioaria cum ipſis lega-
tis ad memoratum Regem Bulgaro-
rum direxit. Interea hyems aſpera **Aſpera hy-**
ualdeq; proſixa eſt facta, que non ſo- **ems.**
lum cetera animalia, uerum etiam ho-
mines quosdam immanitate frigoris
extinxit. Luna defecit III. NON. Eclypſis
MART. hora noctis ſecunda. Suppo **Lunæ.**
dux Spoletanus deceſſiſſe nunciatur. Paſchalis
Legati Romani Pontificis Romam **Papa mori**
regreſſi, eundem ualida infirmitate **tnr.**
detentum, & morti iam proximum
inuenerūt: qui etiam paucis poſt ad-
uentum eorū diebus uita deceſſit. In
cuius locum cum duo per contentio-
nem populi fuiſſent electi, Eugenius
tū archipreſbyter TT.S. SABINAE,
uincēte nobiliū parte ſubrogatus atq; **Eugenius**
ordinatus eſt. Cuius rei nancium **Papa.**
cum Quirinus ſubdiaconus, unus ex

L iſ

242 ANNAL. GESTOR.

ijs, qui priori legatione fungebatur,
ad Imperatorem detulisset, conuentu
circiter VIII. CAL. IVL pronun-
ciato atque Compendij habito, ipse
ad Britannicam expeditionem per se
faciendam animo intento, Lothariū
filium Imperij socium Romā mittere
decreuit, ut uice sua functus ea, que
rerū necessitas flagitare uidebatur,
cum nouo Pontifice atque Romano
populo statueret ac firmaret. Ille ad
hec exequenda post medium Augu-
stum in Italiam profectus est: Impera-
tor uerò iter quod in Britanniam fa-
cere instituerat, propter famam, que
adhuc præualida erat usque ad initi-
um autūni aggredi distulit: tum de-
inum adunatis undique omnibus co-
pijs, Redonas ciuitatem terminis
Britanniæ contiguam uenit: & in-
de diuiso in tres partes exercitu,
dua-

duabu
& Lu
retent
ferro
in ha
plius
Britto
dibus,
iugem
CAL
& illu
ris sibi
Fortun
regres
sed leg
nera d
causa s
tunato
ra tam
tinent
nerati

OR.

gebatur,
onuentu
pronun-
to, ipse
m per se
othariū
mittere
ca, que
debatur,
Romano
Ille ad
Augu-
Impera-
niam fa-
am, que
ad initi-
tum de-
tribus co-
terminis
; & in-
cercitu,
dua-

A LVDOVICO. 243

duabusque partibus filiis suis Pipino
& Ludouico traditis, tertiāque secū Ludouico
retenta Britanniam ingressus, totam Britannia
ferro & igne vastauit: consumptisq; ferro & i-
in hac expeditione XL. uel eo am- gne vastat
plius diebus, acceptis quos perfido
Brittonum populo imperauerat obsi-
dibus, Rotomagū ciuitatem, ubi con-
iugem se operiri iusserat, ad XV.
CAL. DECEMB. reuersus est: nā
& illuc legatos Michaëlis Imperato-
ris sibi occurrere iussit: cū quibus &
Fortunatus Patriarcha Gradenſis
regressus, ad eius presentiam uenit:
sed legati Imperatoris literas & mu-
nera deferentes, pacis confirmandæ
causa se missos esse dicentes, pro For-
tunato nihil locuti sunt: inter cate-
ra tamen ad legationem suam per-
tinentia, quædam de imaginum ue-
neratione protulerunt, propter quæ

244 ANNAL. GESTOR.

se Romam ire, atq; Apostolica sedis
 Præsulem cōsulere debere dixerunt.
 Quos cū legatione eorum audita
 ac responso reddito absolueret, ut se
 uelle dicebant, Romam ducere ius-
 sit. Fortunatum etiam de causa fuge
 ipsius percunctatus, Romā ire iussit,
 ut à Pontifice examinaretur: ipse ue-
 rò Aquasgrani ubi hyemare statue-
 rat, profectus est. Quò cū uenisset,
 & ibi Natal-^m Domini celebrasset,
 allatum est ei, quod legati Bulgaro-
 rum Regis essent in Baioaria: quibus
 obuiam mittens, ipsos usque ad tem-
 pus congruum ibidem manere præce-
 pit. Ceterum legatos Abotritorum,
 qui uulgò ²⁰¹ Prædenecenti uocantur, &
contermini Bulgaris Daciam Danu-
bio adiacentem incolunt, qui & ipsi
aduentare nunciabantur, illicò ueni-
 re permisit. Qui cū à Bulgaris ini-
 què

OR.

ca sedis
xerunt.
audita
et, ut se
ere ius-
sa fuga
e iussit,
ipse ue-
statue-
enisset,
brasset,
ulgaro-
quibus
ad tem-
e præce-
torum,
tur, et
Danu-
et ipsi
o ueni-
ris ini-
quæ

A LVDOVICO. 245

quæ infestari se quereretur, & cōtra
eos auxiliū sibi fieri deposcerent, do-
mū ire, atq; iterū ad tēpus Bulgaro-
rum legatis constitutum redire iussi
sunt. Suppone apud Spoletū sicut di-
ctum erat defuncto, eundem ducatum
Adelhartus Comes palatii, qui Mi-
nor uocabatur, accepit: qui cū uix
quinq; menses eodem honore potire-
tur, correptus febre decessit: cui cū
Moringus Brixia Comes successor ef-
set electus, nuncio honoris sibi depu-
tati accepto decubuit, et paucis inter-
positis diebus uitā finiuit. Aebius &
Asinarius comites cum copijs Vasco-
num ad Pompelonem missi, cū per-
acto iam sibi iniūcto negotio reuerte-
rentur, in ipso Pyrenæo perfidia mon-
tanorū in insidias deducti ac circum-
uenti, capti sunt: & copiae, quas se-
cum habuere, pene usque ad inter-

Copiae
Francorū
caesa &
duces ca-
pti in mō.
te pyre-
næo.

246 ANNAL. GESTOR.

Lotharijs
Statu Ro-
manu in
melius re-
format.

necionem deletæ: & Aeblius quidem
Cordubam missus, Asinarius uerò mi-
sericordia eorum, qui cum ceperant,
quasi consanguineus eorum esset, do-
mum redire permissus est. Lotharius
uerò iuxta patris præceptum Romā
profectus, ab Eugenio Pontifice ho-
norificè suscipitur: Cui cum iniuncta
sibi patefaceret, statum populi Ro-
mani iamdudum quorundam Præsu-
lum peruersitate deprauatum, me-
morati Pontificis beneuola assensio-
ne ita correxit, ut omnes, qui rerum
suarum direptione grauiter fuerant
desolati, de restitutione honorum suo-
rum, quæ per illius aduentum Deo
donate prouenerat, magnificè essent
consolati.

Hoc anno paucis ante solstiti-
um æstiuale diebus in territo-
rio Augustudunensi aëre in tēpesta-
tem

tēpe-
frag-
dine
tudo
11.

Siam
di g
lega
Mai
pit:
habi
de Br
re il
indio
natio
cam
de te
ac Fr

A LVDOVICO. 247

tē subita mutatione cōuerso, ingens fragmentum ex glacie simul cū grandine decidisse narratur: cuius longitudo XV. latitudo VII. crassitudo II. pedes habuisse dicitur.

Ingēs fra-
gmentum
glaciei cū
grandine
ē celo de-
cidit,

DCCCXXV.

Sacro Paschali festo solenniter Aquisgrani celebrato, arridente iam uerno tempore Imperator uenādi gratia Nouiomagnum profectus, legatos Bulgarorum circa medium Maium Aquasgrani uenire precepit: nam tunc illō reuerti statuit, habiturus ibidem conuentum, quem de Britannia regressus, eo se tempore ibidem habiturum optimatibus indicauerat. Quō cū peracta uenatione fuisset reuersus, Bulgari- cam legationem audiuit: erat enim de terminis ac finibus inter Bulgaros ac Francos constituendis. Affuerunt

248 ANNAL. GESTOR.

in eo conuentu penè omnes Britan-
 niæ primores, inter quos & Vui-
 hormachus, qui perfidia sua & totam
 Britanniam conturbauerat, & obsti-
 natione stultissima ad memoratam ex-
 peditionem illò faciendam Imperato-
 ris animum prouocauerat, tandem sa-
 niori usus consilio, ad fidem Impera-
 toris, ut ipse dicebat, uenire non du-
 bitauit. Cui cum Imperator & igno-
 sceret, & muneribus donatum cæ ce-
 teris gentis sue primoribus domum
 remeare permetteret, promissam fi-
 dem ut prius consueuerat gentilitia
 perfidia commutauit: uicinos suos in-
 cendijs & direptionibus quātum po-
 tuit non cessans infestare: donec ab
 hominibus Lantberti Comitis in do-
 mo propria circumuentus atque in-
 terfectus est. Imperator uerò audita
 Bulgarorum legatione per eosdem,
 qui

A LVDOVICO. 249

qui ad eum missi fuerant, legatos Re-
gi eorum missis literis, prout uideba-
 tur, respondit, dimissioque conuentu
 in Vogesum ad Rumrichi arcem ue-
 nandi gratia profectus, filium suum
 Lotharium ex Italia regressum, ibiq;
 ad se uenientem suscepit: ac peracta
 uenatione Aquasgrani rediens, ge-
 neralem populi sui conuentum more
solenni mense Augusto habuit. In
 quo conuentu inter ceteras legatio-
 nes, quæ è diuersis regionibus uene-
 runt, etiam filiorum Godefridi de
 Nordmannia legatos audiuit, ac pa-
 cem quam ijdem sibi petebant, cum
 ijs in Marca eorum mense Octobri
 confirmari fecit. Completis itaq; om-
 nibus negotijs, quæ ad illius conuen-
 tus rationem pertinere uidebantur,
Noviomagũ cũ maiori filio secessit,
 minorẽ uerò Ludouicum in Baioaria

L 5.

dire-

250 ANNAL. GESTOR.

direxit: ipse autumnali uenatione completa circa hyemis initiū Aquasgrani reuersus est.

Puella annorum 12 post perceptam eucharistiā triennio ab omni cibo vixit

IN territorio Tullensi iuxta Commerciacū uillam puella annorum circiter XII. post sacram communionem quam in Paschate de sacerdotis manu Christiano more susceperat, primò pane, deinde alijs omnibus cibis et potibus abstinens, intantum ieiunasse perhibetur, ut nulla penitus corporis alimenta percipiens, sine omni uictus desyderio, integrum triennium compleuerit. Cœpit autem ieiunare anno incarnationis dominicæ DCCCXXIII. sicut in ipsius anni descriptione superius annotatū est: et hoc anno, id est, DCCCXXV. circa Nouēbris mēsis initiū peracto ieiunio escā sumere, ac more ceterorum mortalium manducando uiuere cœpit.

Cum

C
iteru
Impe
gangs
tio fi
os qu
tuere
ma e
quod
sum
distul
pter
dam
Balde
O A
tanor
reuer
fama
rator

A LVDOVICO.

231

DCCCXXVI.

CUm regi Bulgarorū legati sui
quid egissent renunciarent,
iterum eum, quem primò miserat ad
Imperatorem cum literis remisit, ro-
gans, ut sine mora terminorū defini-
tio fieret: uel si hoc non placeret, su-
os quisq; terminos sine pacis foedere
tuerentur. Cui Imperator, quia fa-
ma erat Bulgarorum Regem à suo
quodam optimate aut regno pul-
sum aut interfectum, respondere
distulit: illòque expectare iusso, pro-
pter famæ certitudinem comperien-
dam Bertrichum palatij Comitem ad
Balderichum & Gerholtum comites
& Auarici limitis custodes in Carā-
tanorum prouinciam misit: qui cū
reuersus nihil certi super ijs quæ
fama uulgauerat reportasset, Impe-
rator legatū ad se uocatū sine literis

L 6 rems-

252 ANNAL. GESTOR.
remcare fecit. Interea Pipinus Rex
filius Imperatoris ut iussus erat cum
suis optimatibus & Hispanici limitis
custodibus, circa CAL. FEB. Aquas-
grani, nam ibi tunc Imperator hye-
mauerat, uenit: cum quibus ubi de tu-
endis contra Saracenos occidentali-
um partium finibus esset tractatum
& conclusum, Pipinus in Aquitaniam
regressus, ibidem totam sequentem
estatem trāsegit. Imperator uerò me-
dio Maio Aquisgrano egressus, circa
CAL. IVN. ad Ingelheim uenit:
habitoq; ibi conuentu non modico,
multas & ex diuersis terrarum par-
tibus missas legationes & audiuit &
absoluit: inter quas precipua cate-
risq; præminens erat legatio Roma-
ni Pontificis, qua fungebantur Leo
Centumcellensis Episcopus, et Theo-
philactus Nomenclator: & de regio-
nibus.

nibus transmarinis, Dominicus Abbas
 de monte Oliueti: Legati quoq; filio-
 rum Godefridi regis Danorum pacis
 ac foederis causa missi: et de Sclauo-
rum regionibus quidam Abotritorū
Principes Ceadragū ducem suum ac-
cusantes. Accusabatur et Tunglo
unus de Soraborum primoribus, quod
et ipse dicto audiens non esset: quo-
rum utriq; denunciatum est, quod si
medio Octobri ad Imperatoris gene-
ralem conuentum uenire distulerint,
cōdignas perfidiae suae poenas esse da-
turos. Venerunt et ex Brittonum
primoribus, quos illius limites custo-
des adducere uoluerunt. Eodem tem-
pore Herihortus cum uxore et ma-
gna Danorum multitudine ueniens,
Moguntiaci apud sanctum Albanum
cum ijs, quos secum adduxit, baptiza-
tus est, multisq; muneribus ab Im-

ab Imperatore donatus, per Erisiam,
 qua uenerat uia reuersus est: in qua
provincia Comitatus, qui Rbiustri
uocatur, eidem datus est, ut in eum
se cum rebus suis, si necessitas exige-
ret, recipere potuisset. Affuerunt &
 in eodem conuentu Balderichus &
 Gerholtus Comites ac Pannonici li-
 mitis praefecti, & adhuc de motu
Bulgarorum aduersum nos nihil se
sentire posse testati sunt. Venit cum
Baldericho presbyter quidam de Ve-
netia nomine Georgius, qui se orga-
num posse facere asserbat: quem Im-
 perator Aquasgrani cum Thancol-
 fo sacellario misit, & ut ei omnia
 ad id instrumentum efficiendum ne-
 cessaria praeberentur imperauit: in-
 dictoque ac pronunciato ad medi-
 um Octobris generali conuentu, cae-
 teris omnibus more solenni absolutis,
 ipse

ipse trans Rhenum ad uillam quæ
Sels uocatur cum comitatu suo pro-
 fectus est. Ibi ad eum legati Neapoli-
 tanorum uenerunt, atque inde acce-
 pto responso ad sua regressi sunt. Ibi
 ad eius notitiam perlatum est de fu-
 ga ac perfidia Aizonis, quomodo
 fraudulenter Ausonam ingressus, &
 à populo illo, quem dolo deceperat,
 receptus, totam ciuitatem destruxis-
 set: castella eiusdem regionis, quæ fir-
 miora uidebantur, muniuisset: missõ-
 que ad Abdirachman Regem Sarace-
 norũ fratre suo, auxiliũ quod petebat
 cõtra nostros accepisset. Sed Impera-
 tor licet huius rei nuncium grauitè
 ferret, nihil tamẽ inconsultè gerendũ
 iudicans, consiliariorum suorum ad-
 uentum statuit operiri: transactã-
 que autumnali uenatione circa CAL.
 OCTOB. per Mœnum fluiuium
 usq̃

256 ANNAL. GESTOR.

usque ad Franconofurt secunda aqua
nauigauit: Inde ad Ingelheim medio
 Octobri ueniens, generalem ibi, ut
 indictum erat, populi sui conuentum
 habuit: in quo et Ceadragum Abo-
tritorum Ducem, nec non et Tun-
glonem, qui apud eum perfidie accu-
 sabantur, audiuit. Et Tunglonem qui-
 dem accepto ab eo filio eius obside
 domum redire permisit, Ceadragum
uero ceteris Abotritis dimissis secum
 retinuit, missisq; ad populum Abo-
 tritorum legatis, si cum sibi uulgus
regnare uellet, perquirere iussit: ipse
 autem Aquasgrani ubi hyemare con-
 stituerat profectus est. Cumq; legati
 quos ad Abotritos miserat reuersi
 nunciassent, uariam gētis illius super
rege suo recipiendo sententiam, opti-
 mos tamen ac præstantissimos quos-
que de illius receptione concordare,
 acceptis.

acceptis ab eo quos imperauerat ob-
 sidibus, in regnū suū eū restitui fecit.
 Dum hæc aguntur, Ludonicus Abbas
 Sancti Dionysij Martyris Romam
 mittens, annuente precibus eius Eu-
 genio sanctæ sedis Apostolicæ tunc
 Præsule ossa Beatissimi Martyris S. Sebastia-
 CHR IST I Sebastiani accepit, et ni transla-
 ea apud Suefioniam ciuitatem in ^{tio ad Suef}
 basilica Sancti Medardi collocauit: ^{fionā ciui}
 Vbi dum adhuc inhumata in loculo ^{tatē. Vbi}
 in quo allata fuerant iuxta Sancti ^{ingēs mi-}
 Medardi iacerent, tanta signorum ^{raculorū}
 ac prodigiorum multitudo clauit, ^{multitudo}
 tanta uirtutum uis in omni genere sa-
 nitatum per diuinam gratiam in no-
 mine eiusdem Beatissimi Martyris e-
 micuit, ut à nullo mortalium eorundē
 miraculorum aut numerus compræ-
 hēdi, aut uarietas uerbis ualeat enū-
 ciari: quorū quedā tāti stuporis esse
 narra-

258 ANNAL. GESTOR.

narratur, ut humane imbecillitatis fidem excederent, nisi certum esset, Dominum nostrum IESVM CHRISVM, pro quo idem passus est, omnia quæ uult per diuinam potentiam facere posse, in qua illi omnis creatura in cœlo & in terra, subiecta est.

DCCCXXVII.

Imperator Helisachar presbyterum & Abbatem & cum eo Hildibrandum atque Donatum Comites ad motus Hispanicæ marcæ componendos misit, ante quorum aduentum Aizo Saracenorum auxilio fretus, multa eiusdem limitis custodibus aduersa intulit, eosque assiduis incursionibus adeo fatigauit, ut quidam illorum relictis quæ tueri debebant castellis recederet. Defecit ad eum filius Beronis nomine Vuillemundus, & alij complures nouarum rerum gentilitia leuitate cupidi,

iun-

R.

atis si-
esset,
HRI-
t, om-
entiam
reatu-
est.

byte-
o Hil-
mites
mpo-
ntum
etus,
aduer-
nibus
reli-
rece-
is no-
lures
pidi,
iun-

A LVDOVICO. 259

iunctique Saracenis Ceritaniam & Vallengem rapinis atque incendijs quotidie infestabant. Cumq; ad sedandos ac mitigandos Gothorū atq; Hispanorum in illis finibus habitantium animos, Helisachar Abbas cum alijs ab Imperatore missis multa & propria industria & sociorū cōsilio prudenter administraret, Bernhartus quoque Barcinonæ Comes Aizonis insidijs, & eorum, qui ad eum defecerant calliditati ac fraudulentis machinationibus pertinacissimè resisteret, atq; eorū temerarios conatus irritos efficeret, exercitus à Rege Saracenorū Abdirachmā ad auxiliū Aizoni ferendū missus, Casaraugustā uenisse nūciatur: Super quē Abumar-uā Regis propinquus dux cōstitutus, ex persuasione Aizōis haud dubiā sibi uictoriā pollicebatur. Cōtra quem Impera-

260 ANNAL. GESTOR.

Imperator filium suum Pipinum Aquitaniæ Regem cum immodicis Francorum copijs mittens, regni sui terminos tueri præcepit: quod ita factum esset, ni ducum desidia, quos Francorum exercitui præfecerat, tardius quàm rerum necessitas postulabat, is quem ducebant ad Marcam uenisset exercitus. Quæ tarditas in tantum noxia fuit, ut Abumarua uastatis Barcionensium ac Gerundensium agris uilisq; incensis, cunctis etiam, quæ extra urbes inuenerat, direptis, cum incolumi exercitu Casaraugustam se reciperet, priusquam à nostro exercitu uel uideri potuisset. Huius cladis præsgia credita sunt, uise multoties in cælo acies, & ille terribilis nocturnæ coruscationis in aëre discursus. Imperator autem duobus conuentibus habitis, uno apud Nouiomagum propter

Præsgia.

A LVDOVICO. 261

propter falsas Hohrici filij Godefri-
di regis Danorum pollicitationes,
quibus se illò ad Imperatoris præsen-
tiam uenturum promiserat: Altero
apud Compendium, in quo & annua-
lia dona suscepit: & ijs, qui ad Mar-
cam Hispanicam mittendi erant, quid
uel qualiter agere deberent impera-
uit: ipse inter Compendium & Cari-
siacum, cæteraque ijs uicina palatia
usque ad hyberni temporis initium
conuersatus est. Interea Reges Da-
norum, filij scilicet Godefridi Heri-
holtum de consortio regni eijciētes,
Nordmannorum finibus excedere cō-
pulerunt. Bulgari quoq; Sclauos in
Pannonia sedentes misso per Drauum
nauali exercitu, ferro & igne uasta-
uerunt: & expulsis eorum ducibus, Eugenius
Bulgaricos eis rectores constituerūt. Rom. Pōt.
Eugenius Papa mense AVG. decessit, moritur.
in cuius

Gregori
Papa.

Trāslatio
Sanctorū
Marcelli-
ni & Petri

in cuius locum Valentinus Diaconus
à Romanis electus & ordinatus, uix
mensem in pontificatu cōpleuit: quo
defuncto Gregorius presbyter S. Mar-
ci electus sed non prius ordinatus est,
quàm legatus Imperatoris Romā ue-
niret, & electionem populi examina-
ret. Legati Imperatoris Michaelis de
Constantinopoli quasi propter scē-
dus confirmandum missi S E P T.
mense Compendium uenerunt: quos
Imperator benignè receptos ibi au-
diuit & absoluit. Corpora beatiss.
Martyrum Marcellini & Petri de
Roma sublata, & Octobri mense in
Franciam translata, ibi multis signis
atq; uirtutibus clarificata sunt.

DCCCXXVIII.

Conuentus Aquisgrani mense
FEB. factus est, in quo cū de
multis alijs causis tum præcipuè de
ijs

ijs, quæ in marca Hispanica contige-
runt ratio esset habita, & legati, qui
exercitui præerant, culpabiles fuis-
sent inuenti, iuxta merita honorum
amissione multati sunt. Balderichus
etiã dux Foroiuliësis cū propter eius
ignauiam Bulgari fines Pannoniæ su-
perioris impune uastassent, honorib⁹
priuatus, & marca inter IIII. Co-
mites diuisa est. Halidgarius Camera-
censis Episcopus, et Ansfridus Abbas
monasterij Nonantulæ Cōstantinopo-
lim missi, & à Michaële Imperatore
honorificè suscepti sunt. Imperator Iu-
nio mēse ad Ingelheim uenit, ibiq; p
aliquot dies placitū habuit: in quo cū
de filijs suis Lothario & Pipino cum
exercitu ad marcam Hispanicā mit-
tendis consiliū misset, et id quomodo
fieret ordinassent, legatos etiã Roma-
ni Pōtificis Quirinum Primiceriū ac
Theo-

*Foroiuli, marca
cū 4 comitibus diuisa*

264 ANNAL. GESTOR.

Theophilaſtum Nomenclatorē, qui
 ad eum illō uenerant, audita eorum
 legatione dimiſſet, ad uillam Fran-
 conofurt profeſtus eſt: ibiq; aliquan-
 diu moratus Vuormatiam uenit, &
 inde Theodonis uillam perrexerit: qui
 cū Lugdunum ueniſſet, conſedit
 nuncium operiens, qui ſe de Sarace-
 norum aduentu faceret certiore. In
 qua expectatione Lotharius cum Pi-
 pino fratre colloquitur: & comper-
 to, quōd Saraceni ad marcā uenire
 aut timerēt aut nollēt, redeunte in A-
 quitaniā fratre, ipſe ad Patrē Aqua-
 ſgrani reuertitur. Interea cū in conſi-
 nibus Nordmānorū tā de ſœdere in-
 ter illos et Francos cōfirmando, q̄ de
 Heriholti rebus tractandū eſſet, et ad
 hoc penē totius Saxonie Comites ſi-
 mul cū Marchionibꝫ illō cōueniſſent,
 Heriholtus rerum gerendarum nimis
 cupi-

OR.

orē, qui
eorum
in Fran-
aliquan-
nit, &
xit: qui
consedit
Sarace-
rem. In
cum Pi-
omper-
uenire
te in A-
Aqua-
n confi-
ere in-
lo, q̄ de
t, et ad
ites si-
issent,
a nimis
cupi-

A LVDOVICO. 263

cupidus, cōdictam & per obsides fir-
matā pacem rupit, incēsis ac direptis
aliquot Nordmannorū uillis. Quod
audiētes filij Godefridi contractis su-
bito copijs ad marcam ueniūt, & no-
stros in ripa Egidoræ fluminis sedētes
ac nihil tale opinantes transito flu-
mine adorti, castris exuunt, eisq; in
fugam actis cuncta diripiunt, ac se-
cum omnibus copijs suis in sua castra
recipiunt. Deinde inuito consilio ut
ultionem huius facti præuenirēt, mis-
sa legatione ad Imperatorē quā in-
uiti & quāta necessitate coacti id fa-
cerent, exposuerit, se tamen ad satis
factionem esse paratos, & hoc Impe-
ratoris esse arbitrio, quatenus ita fie-
ret emendatum, ut de reliquo inter
partes pax firma maneret. Bonifaci-
Comes cui tutela Corsicæ insulæ tūc
erat cōmissa, assumpto secum fratre

Bonifaci-
Rector
Corsicę in
sulę ingen-
tem Afro-
rū multi-
tudinem
sternit.

M

Be-

Berethario & alijs quibusdam Comitibus, de Tuscia, Corsicam atque Sardiniam parua classe circūuectus, cum nullum in mari piratam inuenisset, in Africam traiecit, & inter Vticam & Carthaginem egressus, innumeram incolarum multitudinē subito cōgregatam offendit, cum qua & praelium conseruit, & quinque uel eo ampliūsusam fugatāque profligauit: magnāque Afrorum multitudine prostrata, aliquot etiā sociorū suorū per temeritatem amissis, in naues suas se recepit: atq; hoc factō ingentem Afris timorem incussit. Luna CAL. IUL. primo diluculo in occasu suo defecit. Similiter & VIII. CAL. IANV. id est, in Natalis Domini media nocte obscurata est. Imperator circa solennitatem S. Martini Aquasgrani ad hyemādum uenit, ibi.

Lunę
bi-
na defe-
ctio.

ibiq;
um a
regn
P
cis an
sgran
tusq;
solum
ipsam
cā, qu
is test
ret. In
usq; ac
tus, tan
bendū
tuit p
ret, nul
le Tran
dere, a
esset, n

FOR.

am Co-
n atque
uectus,
inuenif-
nter V-
gressus,
titudinē
cum qua
in quies
que pro-
multi-
ā socio-
iſſis, in
facto in
it. Luna
in occa-
VIII.
alis Do-
ſt. Im-
Martii
n uenit,
ibi.

A LVDOVICO. 267

ibique totum hyberni tēporis ſpati-
um diuerſis cōuentibus ob neceſſaria
regni negotia cōgregatis impendit.

Post exactam hyemem in ipſo
Quadrageſimali ieiunio, pau-
cis ante ſāctum Paſcha diebus Aquisgrani terrēmotus noctu factus, uen- **Terrēmo-**
tus Aquis-
tusq; tam uehemēs coortus eſt, ut non ſolum humiliores domus, uerū etiam
ipſam Sanctæ Dei Genitricis baſili-
cā, quā cappellā uocāt, tegulis plūbe-
is tectā, ex parte non modica denuda-
ret. Impator diuerſis occupationibus
uſq; ad CAL. IUL. Aquisgrani mora-
tus, tandē ad cōuentū Vuormatiæ ha-
bendū cū comitatu ſuo mēſe AVG. ſta-
tuit pſciſci: ſed priuſquā inde moue-
ret, nuntiiū accepit, Nordmānos uel-
le Tranſalbinā Saxonie regionē inua-
dere, atq; exercitū, qui hoc facturus
eſſet, noſtris finibus appropinquare:

M 2 Quo

268 ANNAL. GESTOR.

Quo nuncio commotus, misit in omnes Franciæ regiones, & iussit, ut summa festinatione tota populi sui multitudo in Saxoniam ueniret, indicans simul uelle se apud Nouesium medio Iulio Rhenum trāsire. Sed ubi uanam esse cōpererat, quæ de Nordmannis fama dispersa erat, sicut constituerat, medio Augusto, Vuormati-
am uenit, ibiq; habito generali conuentu, & oblata sibi annua dona suscepit, & legati ones plurimas, quæ tã sde Roma et Beneuento, quàm de alijs longinquis regionibus uenerant, & audiuit & absoluit. Lothariũ quoq; filium finito conuentu in Italiam misit: ac Bernhartum Comitem, Barcinone, qui eatenus in marca Hispanie præsidebat, camerarium in palatio suo constituit. Alijs etiam causis quæ ad illius placiti completionem perti-
nere

A LVDOVICO. 269

nere uidebatur, congruo modo dispo-
sitis atque completis, populoque ad
sua ire dimisso, ipse ad autumnalis ue-
nationis exercitium ad Franconofurt
uillam profectus est: qua transacta
ad hyemandum Aquasgrani reuersus,
ibidem Sancti Martini atque Andreæ
apostoli, nec non & ipsum sacrosan-
ctæ dominicæ Natiuitatis di-
em cum magna letitia et
exultatione cele-
brauit.

FINIS.

M 3 IN

IN VITAM
ET GESTA MAGNI
ILLIUS CAROLI, PRIMI
Germanorum excellentiss. Cæsaris,
Præfatio LAMBERTI
Venradij.

Nil in tota re-
rum natura in-
cundiùs, pul-
chriùs, mira-
biliusq; , atq;
suauissimum mundi cōcen-
tum, rerùmque in eo natu-
ræ conuenientiam contem-
plari: quæ vt sese mirifica
in cēlestium corporum mo-
tibus prodit, non minima
est

est in his inferioribus. Illa enim ex coeli, Solis, Lunæq; motu seu vertigine distincta pulcherrimè tempora habemus: hac pulchrâ inter mortaleis societate politicam possidemus. Adeò illa vtraq; etiam mirabili, vt Diuinus ille Plato, mundum vniuersum, ipsumque vel hominis animû hac consistare harmonia asserere nõ dubitet. Quid enim erit, si hanc submoueas, quo amplius hæc vitæ cõmunitas hætenus conseruata manere poterit? Nisi forsan poeti- cū illud chaos cõstituere

placeat. Proinde, si in huius
excellētis. primi Germani-
ci Imperij ductoris, Caroli
illius Magni vitam gestaq;
quæ tibi nunc Candide Le-
ctor offeruntur, de hisce
paucis præfemur, nos qui-
dem operæ facturos pretiū
arbitrati sumus.

Non enim immeritò,
qui diligēti secum pulchrā
πολιτείας faciem animo re-
uoluerit, quæ inde à condi-
to orbe in aliqua terræ pla-
ga ad obtinendum impe-
rium per ampla satis in hūc
vsq; diē semper fuerit, mi-
retur, quid sit, cur De^o Opt.
Max.

Max
que
per
volu
uāri
sit, q
co
sed a
illin
peri
hum
essen
piet
per l
um
pibu
fiden
conf

Max. vnus principatum,
 quem μοναρχίαν vocant, sem-
 per inter homines extare
 voluerit, eamq; vsq; cōser-
 uarit: miretur inquā, quid
 sit, quod eam nō vno in lo-
 co constantem firmamq;
 sed aliquot exactis seculis
 illinc transferri in alia im-
 peria, ac talia quidē, quę vel
 humilia, vel ignota prorsus
 essent, diuinę æternęq; Sa-
 piētīę visum fuerit. Res est
 per Deū sapiētī viro, omni-
 umq; ætatum viris princi-
 pibus, qui Reip. pręsunt cō-
 sideratione non indigna: vt
 conspiciamus Deū omnip.

curare res mortaleis, eundē dare mūdo heroas, qui easdem piē honesteque administrēt. Absit enim, vt quisquam ex malefanis Epicureorum delirijs casu, aut impia Stoicorū doctrina necessitate, hoc fieri asseueret: verū enim uerò rectius multò naturæq; cōuenientius *πρόνοια*, hoc est, diuinā illam prouidentia præscientiamque admittat, qua Deus omnia cernat & prospiciat, naturæq; vniuersæ gubernationē cōseruet, ordinem motuum, vices temporū, fecunditatē terræ &
ani-

animantiū: genus curet hu
manū, politicam custodiat
societatē, imperia, iudicia,
iustitiā: atrociam puniat scele
ra, cum naturæ lege pugnā
tia: ac, vt breuiter dicam, o
mnia ritè ac ordinatè fieri
decernat. Hanc quidē mul
tò verissimam sententiam,
omnes saniores philosophi
amplexi sunt, atq; adeò di
uinitus traditæ nobis lite
ræ magnoperè comprobāt:
qua quidē posita & cōces
sa, multas, quæ sapiētē quo
que virū dubiū reddant, du
bitatiōes soluere poterim⁹.

At nūc videamus, quid

fit, cur vnum talem præ cæ-
teris in Rep. semper princi-
pem esse voluerit. Nimirū,
vt foret, qui veluti Themis
quædam, honestatis, iusti-
tiæ, modestiæ, hominū so-
cietatis inter ipsos vitæq;
cōmunitatis, & omniū cu-
ram virtutū haberet, quæ ad
Reip. cōseruationē necessa-
riò requirūtur. Hic in vnū
quasi corpus legitimūq;
imperium, aliquam mundi
partem, aliquando & vni-
uersam, si ita Deo placeret,
redigeret, quæ monarchia
esset, vbi tuti ab impijs pij
& securi esse possent, de fa-
cinorosis

cinorosis meritū sumere-
 tur suppliciū. Nec hoc re-
 fert, quod aliquando & in-
 ter principes valdè et philo-
 sophos agitatū est, vniūse
 an plurium gubernatio pri-
 maria præstaret, quū hoc
 non agamus: certè Deus v-
 nius magis approbasse vi-
 detur, qui velut in humano
 corpore caput ipsum, in Re-
 publica ad ipsius firmādas
 stabiliendasq; vireis, & sa-
 nandos populos princeps
 esset. In tali ergo prima mo-
 narchia Nemrothus ille in
 primo Moseos libro recen-
 setur, qui principiò apud

Babylonios talis fuerit, ut
ab eodem venator fortis co-
rā Domino dici mereatur.
Venator quidē fortis & ro-
bustus, quod vi ad obtēpe-
randū hoīes subegerit, nō se-
cūs atque venatores ceruos
cæteraq; animalia reti ca-
ptēt: sed corā Dño, quippe
q̄ ciuile potestatē, quæ qua-
si Dei ministra esset, īstaura-
ret, vindictā ab ipso ordi-
natā exerceret, atq; ita ho-
nestatis defensor & νομοφύ-
λαξ foret. Talis apud Ethni-
cos Hercules ille fuit, cuius
p̄clara facta multis sanē fi-
gmētis portētisq; poētę ce-
lebrare

lebrare conati sunt. In altera
 verò talis Cyrus, Dariùs, &
 alij plures: In tertia, Alexan
 der ille, in vltima, C. Cæsar,
 Augustus, Traianus, Valen
 tinian⁹, Cōstantinus, Theo
 dosius, Carol⁹ pòst ille Ma
 gn⁹ fuere, multiq; alij, quo
 rù haften⁹ memoria cū ho
 nore virtusq; egregia sepul
 chri nimirū exps manet, ne
 que em̃ oēs referre institu
 tū est: at hoc docere, quod
 D. De⁹ semp vnū talē esse vo
 luerit, qui iustitię, p̃bitatis,
 oīm q; breuiter virtutū, sine
 qbus nō foelix esse Resp. po
 test, autor et p̃pagator esset.

Atque

Atque ita quidem factum,
 ut multis nominibus sem-
 per celebrata sit nobilis il-
 la Nestoris sententia, quæ
 apud excellētissimum Poe-
 tam Homerum est, *ὄνκ ἀγα-
 θὸν πολυκοισανὴν, εἰς κόισανος ἔσω*:
 qua quidem plurimū de-
 lectatus Magnus ille Alexā-
 der legitur. Quæ verò morū
 quæso compositio, civili-
 tāsque, quæ quæso bonæ le-
 ges esse possent, ubi quili-
 bet pro suo arbitratu leges
 fingeret refigeretq;? Certè mi-
 serabilis ea Resp. nisi ad cō-
 seruanda hæc omnia elige-
 ret & institueret Deus po-
 tentif-

tentissimos subinde monarchas, & fortissimos principes, qui eas tueri, collapsas iterum restaurare & reparare possent. Atque haec tenus, cur Monarchiam Deus esse velit.

Sed iamdudum credo, primam, alteram, tertiam, ultimamque eandem recitari audis. nec dubium, quin sedulus inquiras seriem huius amplissimae successionis, quam etsi ex historiographis petas liceat: non tamen inde, quae eiusdem causa sit, ex facili inuenire licet. Dubites enim, quid sit, cur Omnip.
Deus

Deus ab Assyrijs primò ad
Persas deduci, ab hisce dein
ad Græcos, ab ijsdem ad
Romanos, quæ titulotenus
hucusq; alióq apud Germa-
nos cōsistat, monarchiã &
principatû hûc singularem
pueniri ac deriuari quasi p-
miserit. Nô nûc quærimus,
q casus in has mutationes
regnorumq; μεταφορὰς inci-
dant, at inuestigamus, quo
cōsilio certè idē Opt. Max.
eadem ab Oriēte in Occi-
dentem, & ab Asia in Eu-
ropam transferri iam dudû
voluerit: quæ consideratio
libero quidē homine atq;
adeo

adeò pietatis & tràquillita-
tis studioso dignissima est.
Alijs forsan aliud placeat,
& pro suo ipsi ingenio sta-
tuant, nobis verò ex eadem
hypothesi dependere hoc
videtur. Quùm enim De-
us cuncta prospiciat, eique
singulariter rerum huma-
narum gubernatio curæ sit,
nullo me Hercle modo ini-
quos ferre principes vult,
qui Remp. distrahere, con-
uellere, aut negligere, quã
conseruare suo studio, of-
ficio & opera debebant co-
nentur, nec qui pietatis
& tranquillitatis curam
non

non habeant, patitur. Vult enim ille, vt certo sub capite imperium conquiescat, ac penes aliquē sit, qui hāc tranquillitatē politicāq; societatem conseruet, pietatisq; aliquando & negotium propaget. Quod vbi neglectū iri diuina sua praescientia cognoscit, eosdem minimē ferre, sed repellere meditatur, aliosq; excitare, qui eam arreptam conseruare nitātur. Exempla queris? Infinita equidem ob oculos sacra tibi litera ponunt, nō pauciora Græcorum Romanorumq; monumenta

numenta. Ecquid nobile il-
lam Assyriorum monarchiam,
quam Daniel vates longe no-
bilissimus aureo capiti &
leenæ comparat, dirupit,
omninoque; eruit, & euertit,
nisi cultus diuini irrisio? Bal-
thassar enim ille, quum im-
pius esset in Deum Israël,
templique usibus destinata
vasa suis impijs commessa-
tionibus profanaret, exui-
tur imperio, eo Medi Perse-
que potiuntur. Annè pul-
cherrimum Solomons Re-
gis Hebreum sapientissimi
regnum eadem de causa scis-
sum est, ne integrum haberet
Roboamus

Roboamus filius? Et ni no-
stratia tristiora forēt, huc
adduci exēpla possēt. Quid
enim trucem illū, iniquissi-
mūq; Turcam omni pro-
pè Asia, maxima Africā, nō
exigua eiectis miserè (prō
dolor) Christianis celeberrimæ
Europæ parte potiri
fecit, nisi religionis dissi-
dia, otium, cultusq; diuini
negligentia? contemptus?
Sed desino. Vides enim
arbitror, quid sit, cur Deo
volente regna transferan-
tur, & aliō deducantur.

At nunc porrò confi-
deremus, quo tamen pacto
hactenus

hactenus monarchia illa cō
 seruata fuerit. Romani qui
 dē, ad quos peruenerat po-
 strema, cui⁹ & nomine ho-
 diè manet, cū & ipsi suo
 fungi officio desinerent, a-
 liundè Principem lōgè ex-
 cellētissimum excitauit,
 ne pōst vitæ Christianæ cō-
 munitas societasque lædi ali-
 quando, aut extirpari om-
 ninò ab hostibus nostris
 Turcis posset. Is est Carolus
 ille, cuius vitam gesta quæ à
 suo ipsius alūno Eginhar-
 to aulico, viro certè non
 indocto descripta hīc ha-
 bes. Equidem ex hisce co-
 gnoscere

gnosceret licebit, q̄ mort-
talium res Deus ipse curet,
quū tantas tamq̄ mira-
bileis virtutes in hūc vnum
principem ab eo transfun-
di legeris. Quæ enim tanta
grauitas, quæ tanta constā-
tia, magnitudo animi, pro-
bitas, fides? quæ tam excel-
lens in omni genere virtus
in vllis priscis Imperatorib.
vnuquam fuit, vt sit cū hoc
Carolo comparanda? aut
sanè, in quo quis hunc vin-
cere potuerit? Si spectes
principem virtutū fortitu-
dinē, quæ eo cogit esse ani-
mo, vt omnia quæ possint
homini

homo
nat,
hoc
clar
nūs,
Ten
quæ
nihil
tur.
& p
les in
cet t
citati
cam
luern
rissin
Solo
sapie

homini euenire, contem-
 nat, & pro nihilo putet, in
 hoc quidē clarissimo Imp.
 clarissimè cernes: nihil mi-
 nùs, si frugalitatē, quam &
 Temperātiā appellamus,
 quæ turpiter & nequiter
 nihil eundem facere pati-
 tur. Quid dicam de iustitia
 & prudentia, quæ mirabi-
 les in eo reperiuntur? Scili-
 cet tantum herosa Deus ex-
 citat, vbi restaurari politi-
 cam administrationem vo-
 luerit. Usqueadeò, vt ve-
 rissimum sit, quod apud
 Solomonem diuina de se
 sapientia testatur: Hæc
 N enim

enim in summis excelsisq;
verticibus supra viā, in me-
dijs semitis stans, iuxta por-
tas ciuitatis in ipsis foribus
loquitur. Per me Reges re-
gnant, legumq; latores ius-
ta decernunt: Per me prin-
cipes imperant, & potentes
decernunt iustitiam. Sic il-
la. Hunc ergò victorē orbis
terrarū dedit, hunc omniū
gentium atque omnis me-
moræ clarissimum lumen
præbuit, vt huius succe-
ssione denuò Respublica
sub hac monarchia, pul-
cherrimo veluti concentu
quietè & tranquillè mane-
ret,

ret,
foel
piss
Im
pri
qui
dor
ei v
den
que
con
Step
cis
per
lan
res
fir
Ca

ret, cuius auspicijs nitidum
 foeliciter caput exerere coe-
 pisset. Ut verissima optimi
 Imp. Titi Vespasiani digna
 principe vox esse videatur,
 qui suis insidiatoribus Dei
 donum imperium aiebat,
 ei verò contingere, cui i-
 dem largiatur: falsa Italo-
 quorundam, aliorumque
 commenta rideamus, qui
 Stephani Romani Pontifi-
 cis donatione nostris im-
 perium esse oblatum fabu-
 lantur: quum rerū scripto-
 res hunc sui Pótificatus cō-
 firmationem à Lodouico
 Caroli filio altero imperij

ductore sibi per Legatos
petiuisse testentur. Ac ut
paucis dicam, Deum Om-
nipotentem huius impe-
rij potiùs autorem consti-
tuamus, cuius benigna vo-
luntate iamdudum ultra
DCCCLX. annos imperij
maiestasq; decusque apud
nostrates consistit: qui no-
stris tandem temporibus
Carolus illum amplissi-
mum quidem principem,
non omninò huic profe-
ctò dissimilem, eum quo-
que heroa dederit, qui tu-
multuantem orbem quo-
dammodò cōponere, tur-
bulen-

bulentumque diuino certè
nutu pacatum reddere po-
tuerit.

Sed hæc de pulchra illa
harmonia, quæ omninò
mihi cum cœlestium orbi-
um motione & (vt ita di-
cam) Republica conuenire
videtur, qua Deus Optimus
Maximus vnus principatû
instituat, propaget & con-
seruet in his inferioribus,
quaquæ vitæ communita-
tem tueatur, breuiter dicta
sufficiant. Reliquum est,
Christiane lector, eundem
Dominum, Deum patrem
Domini nostri Iesu Christi

vnà cum Spiritu sancto oremus, vt hanc curam pro sua immensa in genus humanum charitate non abijciat, at nunc quoque eiusdem imperij, quod sibi hisce postremis temporibus elegit, defensor & propagator contra immanissimum Turcam esse velit: Oremus, inquam, vt cuius mirabili sanè beneficio & munere nostratibus Principibus eadem Imperij Maiestas contigerit, eodem fauore ad libertatem populi Christiani vel constituendam, vel amissam recuperandam

L. VENRADII. 295

perandam conseruare velit, quò ei tranquillè in pietate & suo timore seruire valeamus. Sed nunc Eginhartum nostrum summi herois vitam sanctiss. gesta que celeberrima recentem audiamus.

Coloniæ. Ipsis Idibus Augusti, Anno salutis partæ, 1561.

N 4 VITA

VITA ET GE-

STA CAROLI CO-
GNOMENTO MAGNI,
Frâcorum Regis fortiss. & Ger-
manix suæ Illustratoris, auto-
risq; optimè meriti, per Egin-
hartum illius quandoq; alum-
num, atque scribam adiu-
ratum, Germanum,
incipiunt fœ-
liciter,

itam & conuersa-
tionem, & ex parte
non modica res ge-
stas, Domini & nu-
tritoris mei Caroli,
excellētissimi & meritò celeberrimi
Regis, postquā animus scribere tulit,
quantapotui breuitate cōplexus sum,
operam.

VITA CAROLI MAGNI 297

operā impendēs, ut de ijs quæ ad meā
notitiam peruenire potuerunt, nihil
omitterem, neque prolixitate nar-
randi noua quæq; fastidientium ani-
mos offenderem: si tamen ullo modo
uitari potest, ut noua scriptione non
offendantur, qui uetera, & à uiris do-
ctissimis atque disertissimis confecta
monumenta fastidiunt. Et quamuis
plures esse non ambigam, qui otio ac
literis dediti, statum æui præsentis
non arbitrentur ita negligendum,
ut omnia quæ nunc fiunt, uelut nulla
memoria digna, silentio atque obli-
uioni tradantur: potiùsque uelint, a-
more diuturnitatis allekti, aliorum
præclara facta qualibuscunque scri-
ptis inferere, quam sui nominis famā
posteritatis memoriæ nihil scribendo
subtrahere: Tamen ab huiusmodi de-
scriptione non existimaui temperan-

N. S. dunt,

dum, quando mihi conscius eram, nul-
 lū ea ueracius quā me scribere pos-
 se, quibus ipse interfui, quæque præ-
 sens oculata, ut dicitur, fide cognoui,
 & utrum ab alio scriberentur nec
 ne, liquidò scire non potui. Satiùs
 ergò iudicaui, eadem cum alijs uelut
 communiter literis mandata memo-
 ria posterorum tradere, quā Re-
 gis excellentissimi, & omnium sua
 etate maximi, clarissimam uitam, &
 egregios, atque nostri temporis ho-
 minibus uix imitabiles actus, pati
 obliuionis tenebris aboleri. Sube-
 rat & alia non irrationabilis cau-
 sa, quæ uel sola sufficere posset, ut
 me ad hæc scribenda compelleret:
nutrimentum uidelicet in me im-
pensum, & perpetua postquam in
 aula eius conuersari coëpi, cum ipso
 & liberis eius amicitia, qua me ita
 sibi

sibi a
 q̄ mor
 tus u
 benef
 memo
 homi
 silen
 tam e
 sine l
 Cui se
 meun
 uum,
 nam p
 tibi l
 mi u
 quo p
 admin
 barus
 rum
 aut c
 tauer

sibi deuinxit, debitoremque tam uiuo
 q̄ mortuo constituit, ut merito ingra-
tus uideri & iudicari possem, si tot
 beneficiorum in me collatorum im-
 memor, clarissima & illustrissima
 hominis optimè de me meriti gesta
 silentio præterirem: patererque ui-
 tam eius quasi qui nunquam uixerit,
 sine literis ac debita laude manere.
 Cui scribendæ atque explicandæ non
 meum ingeniolum, quod exile & par-
 uum, imò nullum penè est, sed Tullia-
 nam par erat desudare facundiã. En
 tibi librum Præclarissimi & maxi-
 mi uiri memoriam continentem, in
 quo præter illius facta, non est, quod
 admireris, nisi fortè quod homo bar-
 barus in Romana locutione perpa-
 rum exercitatus, aliquid decenter
 aut cōmodè Latinè scribere posse pu-
 tauerim, atque in tantam impuden-

300 VITA GESTAQVE

tiam proruperim, ut illud Ciceronis
putarem contemnendum, quod in pri-
mo Tusculanorum libro, cum de La-
tinis scriptoribus loqueretur, ita di-
xisset legitur: Mandare quemquam,
inquit, literis cogitationes suas, quas
nec disponere, nec illustrare possit,
nec delectatiōe aliqua allicere lecto-
rem, hominis est intemperanter abu-
tentis & otio & literis. Poterat qui-
dem hæc oratoris egregij sententia
me à scribendo deterrere, nisi animo
præmeditatum esset, hominum iudi-
cia potius experiri, & scribendo in-
genioli mei periculum facere,
quàm tanti uiri memori-
am mihi parcendo,
præterire.

GENS.

Sub initium

in
posi
rium
lice
iame
quid
Reg
& o
latij
ceba
rij p
Reg
regi
ne p
fide
ret,

Ens Merouingorū, ^{meringorū} ^{deinde}
de qua Franci Reges.

sibi creāre soliti e-^{procreare. 22. ibid.}
rant, usque in Hilde-
ricum Regem, qui

iussu stephani Rom. Pontificis de-
positus ac detonsus, atq; in monaste-
rium trusus est. durasse putatur, quæ
licet in illo finita possit uideri: tamen
iamdudum nullius uigoris erat, nec
quicquam in se clarum, præter mane-
Regis uocabulum præferebat. Nam ^{Reges Frā}
et opes et potentia regni penes pa- ^{corū ante}
latij præfectos, qui Maiores domus di- ^{Pipinum}
cebantur, et ad quos summa impe- ^{nihil præ-}
rij pertinebat, tenebantur: neque ^{ter vanū}
Regi aliud relinquebatur, quàm ut ^{Regis no-}
regio tantum nomine contentus, cri- ^{men ob-}
ne profuso, barba submissa, folio re- ^{tinebant,}
sideret, ac speciē dominantis effinge-
ret, legatos undecunq; ^S ^{diret,} ^{venientes au-}

302 VITA GESTAQVE.

diret, ijsq; abeuntibus responsa quæ e-
 rat doctus, uel etiã iussus, ex sua uelut
 potestate redderet: cū præter inutile
 Regis nonē, & precariū uitæ stipen-
 diū, quod ei præfectus aulæ, pro ut ui-
 debatur, exhibebat: nihil aliud pro-
 prij possideret, quàm unam præparui
 redditus uillam, in qua domū, ex qua
 famulos sibi necessaria ministrantes,
 atque obsequium exhibentes, pauca
 numerositatis habebat. Quocunque
 eundum erat, carpento ibat, quod bu-
bus iunctis, & bubulco rustico more
agente trahebatur: sic ad palatium,
sic ad publicum populi sui conuen-
tum, qui annuatim ob regni utilita-
tem celebrabatur, ire, sic domū redire
solebat. At regni administrationem,
 & omnia, quæ uel domi uel foris agē-
 da ac disponēda erant, præfectus aulæ
 2. procurabat. Quo officio, tū cū Hil-
 deri-

CAROLI MAGNI. 303

dericus deponeretur, Pipinus pater
CAROLI Regis iam uelut heredi-
tario iure fungebatur: Nam pater ei-
us Carolus, qui tyrannos per totam
Franciam dominatum sibi uendican-
tes oppressit, & Saracenos Galliam
occupare tentantes, duobus magnis
prælijs, uno in Aquitania apud Picta-
uium ciuitatem, altero iuxta Narbo-
nam apud Byrram fluuium ita deuic-
cit, ut in Hispaniam eos redire com-
pelleret, eundem magistratum à pa-
tre Pipino sibi dimissum egregiè
administrauit: Qui honor non alijs
à populo dari consueuerat, quàm ijs,
qui & claritate generis, & opum am-
plitudine cæteris eminebant. Hunc
cum Pipinus pater CAROLI Re-
gis ab auo et patre sibi et fratri Caro-
lomāno relictū, summa cū eo concor-
dia diuisum aliquot anni uelut sub

Carolus
Magni Ca-
roli auus
tyrannos
Franciæ
oppressit.
& Sarace-
nos fuga-
uit.

Re-

Carolo.
mannus
Magni Ca
roli patri
us fit Mo
nachus.

Murat i.
dem sedes
obinter
pellatio
nem.

rege memorato tenuisset, frater ei-
us Carolomannus, incertum quibus
de causis, tamen uidetur, quod amore
conuersationis contemplatiuæ suc-
census, operosa temporalis regni ad-
ministratiōe relicta, Romā se cōtulit
in otium: ibiq; habitu permutato, mo-
nachus factus, in mōte Soracte apud
Ecclesiā B. Syluestri constructo mo-
nasterio, cū fratribus secum ad hoc ue-
nientibus, per aliquot annos optatā
quiete perfruitur. Sed cū ex Fran-
cia multi nobilium ob uota soluendā
Romā solenniter comnearēt, et cum
uelut Dominum quondā suum prete-
rire nollēt, otium quo maximē dele-
ctabantur, crebra salutatione inter-
rumpentes, locum mutare compellunt:
Nam cū huiusmodi frequentiam
suo proposito officere uidisset, reli-
cto monte, in Samnium provinciā ad
mo

C
mona
arce
liquu
conue
per a
fecto
per X
imper
quod
nie ab
annos
bo aq
stitib
loman
uino n
facto s
bos sib
ne pra
equo p
eam p
tenuer

CAROLI MAGNI. 305

monasterium S. Benedicti, situm in
arce Cassina secessit, & ibi quod re-
liquum erat tēporalis uitae religiosē
conuersando compleuit. Pipinus autē
per auctoritatē Ro. Pontificis ex prae-
fecto palatij Rex constitutus, cum
per XV. annos aut eo ampliūs Frācis
imperaret, finito Aquitanico bello,
quod cōtra Guaisariū ducē Aquita-
niae ab eo susceptū per cōtinuos IX.
annos gerebatur apud Parisios mor-
bo aquae intercutis diem obiit, super-
stitibus liberis CAROLO, & Caro-
lomanno, ad quos successio regni di-
uino nutu peruenerat. Frāci siquidē
facto solēniter generali cōuentu, am-
bos sibi reges constituūt, ea cōditio-
ne praemissa, ut totū regni corpus ex
equo partirētur: & CAROLVS
eam partē, quā pater eorū Pipinus
tenuerat, Carolomannus uero, eā cui

Pipinus a
lummo
Pontifice
Rex Fran-
corum cre-
atus anno
75 Regni
sui mori-
tur Parisi-
is aqua in-
tercute.

pa-

Carolus
Magnus
cū fratre
Caroloma-
no Re-
gnu Fran-
corum di-
midit,

Carolo-
mānus
annore-
gni sui
moritur.

306 VITA GESTAQVE.
patruus eorū Carolomānus præerat,
regenda susciperet. Suscepta sunt u-
trinq; conditiones, & pars regni di-
uisi iuxta modū sibi propositum ab
utroq; recepta est: māsitq; ista quam-
uis cū summa difficultate concordia,
multis ex parte Carolomāni societa-
tē separare moliētibus, aded, ut quidā
etiā eos bello committere sunt medi-
tati. Sed in eo plus suspitionis quā
periculi fuisse ipse rerum exitus ap-
probavit, cum defūcto Carolomāno,
uxor eius cum filijs, & quibusdā qui
ex optimatū eius numero primores
erāt, Italiā fuga peteret: & nullis ex-
istētibus causis spreto mariti fratre,
sub Desyderij Regis Langobardorū
patrociniū se cū liberis suis offerret.
Carolomānus quidē post administra-
tū cōmuniter beiennio regnū morbo
decessit. CAROLVS autē fratre de-
fuit.

CAROLI MAGNI. 307

defuncto, cōsensu omnium Francorum Carolus
 Rex cōstituitur. De cuius natiuitate totius Frā⁴
atq; infantia, uel etiā pueritia, quia cīæ Rex
neq; scriptis usq; aliquando declaratū creatur.
est, nec quiquā modò superesse inue-
nitur, qui horū se dicat habere noti-
tiā, scribere ineptū iudicans, ad actus
et mores, cæterasq; uitæ illius partes
explicandas ac demonstrandas, omīssis
incognitis trāsire disposui, ita tamē,
 ut primò res gestas et domi et foris, 1.
 deinde mores et studia eius, tū de re- 2
 gni administratione et fine narrando, 3.
 nihil de ijs, quæ cognitu uel digna uel
 necessaria sunt prætermittā. 5
 Omnium 5
 bellorū, q̄ gessit, primò Aquitanicū Primum
 à patre inchoatū, sed nondū finitum, bellum Ca
 roli Aquit
 quia citò pagi posse putabatur, fra tanicum
 tre adhuc uiuo et auxiliū ferre roga fuit.
 to, suscepit, et licet eū frater promiss-
 so frustrāisset auxilio, susceptā expe-
 ditionem

ditionem strenuissimè executus, non prius incepto desistere, aut suscepto labori cedere uoluit, quàm hoc, quod efficere moliebatur, perseuerantia quadā perfecto fine concluderet. Nam & Hunoldū qui post Guaifarii mortem Aquitaniam occupare, bellumq; iam penè peractū reparare tentauerat, Aquitaniā relinquere, & Vasconiam petere coëgit. Quem tamen ibi consistere non sustinens, transmisso amne Garonna Lupo Vasconū duci per legatos mādāt, ut perfugam reddat: quod ni festinè faciat, bello eum se exposculaturum. Sed Lupus saniori usus consilio, non solum Hunoldum reddidit, sed etiam seipsum cum prouincia cui præerat, eius potestati submisit. Compositis in Aquitania rebus, eoq; bello finito, regni quoq; socio iam rebus humanis exempto, rogatu

‘C
 & pre
 scopi e
 gobar
 & à p
 plican
 scepu
 bus Fr
 tare so
 si sunt
 mumq;
 maren
 contra
 mè con
 belli s
 dem ca
 mili ta
 ne con
 siquid
 rum ob
 lit &
 nis op

'CAROLI MAGNI. 309

Et precibus Adriani Rom. urbis Epi-
scopi exoratus, bellum contra Lan-
gobardos suscepit: quod prius quidē
Et à patre eius, Stephano Papa sup-
plicante, cum magna difficultate su-
sceptum est: quia quidā ex primori-
bus Francorum, cum quibus consul-
tare solebat, adeò uoluntati eius reni-
si sunt, ut se Regem deserturos, do-
mumq; redituros libera uoce procla-
marent. Susceptum tamen bellum est
contra Haistolfum regem, et celerri-
mè completum. Sed licet sibi Et patri
belli suscipiendi similis, ac potius ea-
dem causa subesse uideretur, haud si-
mili tamen Et labore certatum. Et si-
ne constat esse completum. Pipinus
siquidem Haistolfum paucorum die-
rum obsidione apud Ticinum compu-
lit Et obsides dare, Et erepta Roma-
nis oppida atq; castella restituere,
atq;

Bellū Ca:
roli cōtra
Langebar
dos.

310 VITA GESTAQVE

atq; ut reddita non repeterentur, sacramento fidem dare. Carolus uero post inchoatum à se bellum non prius destitit, quàm ut Desiderium Regem, quem longa obsidione fatigauerat in deditionem susceperet. & filium eius Adalgisum, in quem spes omnium inclinata uidebatur, non solum regno, sed etiam Italia decedere compelleret, oia Romanis erepta restitueret, Ruodgaudū Foroiuliani ducatus prefectum res nouas molientem opprimeret, totamq; Italiā suæ ditioni subiugaret, subact. eiq; filiū Pipinum Regē imponeret. Italiam intranti. quàm difficilis Alpium transitus fuerit, quantoq; Francorum labore inuiamōtium iuga & eminentes in cœlū scopuli, atq; asperæ cautes superata sint, hoc loco describerem, nisi uite illius modum, potiùs quàm bellorum quæ

geſſit

CAROLI MAGNI. 311

gestiteuentus memorie mādare, præ-
senti opere animo esset propositum.
Finis tamē huius belli fuit subacta Ita-
lia, & Rex Desiderius perpetuo exi-
lio deportatus, & filius eius Adalgi-
sus Italia pulsus, & res à Langobar-
dorum regibus erepta, Adriano Ro-
mana Ecclesiæ rectori restituta. Post
eius finem Saxonicum, quod quasi
intermissum uidebatur, repetitū est,
quo nullum neq; prolixius neq; atro-
cius, Francorumq; populo laboriosius
susceptū est: Quia Saxones, sicut oēs
ferè Germaniam incolentes nationes,
& natura feroces, & cultui demo-
num dediti nostræq; religioni cōtra-
rii, neq; diuina neque humana iura
uel polluere, uel transgredi inhone-
stum arbitrabātur. Suberāt & cau-
se, quæ quotidie pacem conturbare
poterant, termini uidelicet nostri
& il-

7.
Saxonicū
bellū atro-
cius. m. m.

312 VITA GESTAQVE.

*gratia in sylva
7. montis iddy*

Carolus
cū Saxoni-
bus 33. an-
nis bella
gelsit,

et illorum penè ubiq; in plano conti-
gui præter pauca loca, in quibus uel
syluæ maiores, uel montiū iuga inter-
iecta, utrorumq; agros certo limite
distinguerant: in quibus cædes et ra-
pine et incendia uicissim fieri non
cessabant. Quibus aded Franci sunt
irritati, ut iam non uices reddere sed
apertum contra eos bellum suscipere
dignū iudicarent. Susceptū est igitur
contra eos bellum, quod magna utrin-
que animositate, tamen maiore Saxo-
num quàm Francorum damno per cō-
tinuos triginta tres annos gerebatur.
Poterat siquidē citiūs finiri, si Saxo-
num hoc perfidia pateretur. Diffici-
le dictū est, quoties superati, ac sup-
plices Regi se dediderint, impata sa-
cturos polliciti sint, obsides qui impe-
rabatur, absq; dilatione dederint, le-
gatos qui mittebantur, susceperint.
Ali-

Aliqu
et cu
Christi
promi
enda
peruen
tes: V
utrum
posse
cum ei
Aus sit
ita sit
Regis,
quā p
nulla e
terat, u
defatig
cemodi
ferre p
ducto,
ercitu p

CAROLI MAGNI. 313

Aliquoties ita domiti & emolliti, ut
 & cultum demonum dimittere, &
 Christianæ religioni se subdere uelle
 promitterent. Sed sicut ad hæc faci- Saxonū
 enda aliquoties proni, sic ad eadem ferocitatē
 peruertenda semper fuere præcipi. Caroli vi
 tes: Ut non facile æstimare possis, ad cit fortitu
 utrum horum faciliores uerius dici do.
 possent: quippe cum post inchoatum
 cum eis bellum, uix annus unus exa-
 ctus sit, quo nō ab eis huiusmodi fa-
 cta sit permutatio. Sed magnanimitas
 Regis, ac perpetua tam in aduersis,
 quam prosperis mentis constantia,
 nulla eorū mutabilitate uel uinci po-
 terat, uel ab ijs, quæ agere cœperat,
 defatigari. Nam nunquam eos huius-
 modi aliquid perpetrantes, impunē
 ferre passus est, quin aut ipse per se
 ducto, aut per comites suos misso ex-
 ercitu perfidiā ulcisceretur, et dignā
 O ab eis

314 VITA GESTAQVE

ab eis poenam exigeret : donec omnibus qui resistere solebant profligatis, & in suam potestatem reductis, decem hominū millia ex ijs qui utraq; que ripas Albis fluminis incolebant, cum uxoribus et liberis sublatostrastulit, & huc atq; illuc per Galliam & Germaniam multimoda diuisione distribuit. Eaq; conditione à Rege proposita, & ab illis suscepta, tractū per tot annos bellum constat esse finitum, ut abiecto dæmonum cultu, & relictis patrijs ceremonijs, Christianæ fidei atq; religionis sacramenta perciperent: & Francis adunati, unus cum eis populus efficerentur. Hoc bello licet per multum temporis spacium traheretur, ipse non amplius cū hoste quā bis acie cōfligit: semel iuxta montē qui Osneggi dicitur, in loco Thietmelle nominato : & iterum

apud
se pa
His d
gati a
neq; p
re, ni
auder
nobili
functi
pti sun
tio fin
in diue
tra Fra
tia Re
tuenti
in co a
citātē
bienni
psit ex
ne gere
cubier

apud Asam fluium, & hoc uno mē-
 se paucis quoq; interpositis diebus.
 His duobus prælijs hostes adeò profligati ac deuicti sunt, ut ulterius Regē
 neq; prouocare, neq; uenienti resiste-
 re, nisi aliqua loci munitione defensi,
 auderent. Plures tamē eo bello tā ex
 nobilitate Francorū q̄ Saxonum, &
 functi summis honoribus uiri, cōsum-
 pti sunt: tādemq; anno tricesimo ter-
 tio finitū est: Cū interim tot ac tanta
 in diuersis terrarū partibus bella cō-
 tra Francos & exorta sint, & soler-
 tia Regis administrata, ut meritò in-
 tumentibus in dubiū uenire possit, utrū
 in eo aut laborū patientiā, aut fœli-
 citatē potius mirari conueniat. Nam
 biennio ante Italicū hoc bellū sum-
 psit exordium: et cū sine intermissio-
 ne gereretur, nihil tamē ex ijs quæ ali-
 cubi erant gerēda, dimissum, aut ul-

Carolus,
prudētia
& animi
magnitu-
dine præ-
stantissi-
mus.

Expedi-
tio Caroli
in Hispa-
niam.

316 VITA GESTAQVE.

la in parte ab æquē operoso certami-
ne cessatum est. Nam Rex omnium qui
sua ætate gentibus dominabantur, &
prudētia maximus, et animi magni-
tudine præstantissimus, nihil in ijs,
quæ uel suscipienda erant uel exequē-
da, aut propter laborem detrectauit,
aut propter periculū exhorruit. Ve-
rū unumquodq; secundum suā qua-
litatem, & subire & ferre doctus,
nec in aduersis cedere, nec in prospe-
ris falso blandienti fortunæ assentire
solebat. Cum enim assiduo ac penē
continuo cum Saxonibus bello certa-
retur, dispositis per congrua confi-
niorum loca præsidijs, Hispaniam
quā maximo poterat belli appa-
tu aggreditur: saltūq; Pyrenæi supera-
to, omnibus quæ adierat oppidis atq;
castellis in deditionem acceptis, saluo
atque incolumi exercitu reuertitur.

Præter

Præter
scō
deum
agm
fitus
ercit
tice p
opaci
est ib
tunus
parte
ne in
tes t
tes,
confer
ad un
reptis
ficio,
summa
spergi
Vasco

VE.

certami-
nnū qui
antur, et
i magni-
hil in ijs,
el exequē
rectant,
ruit. Ve-
suā qua-
e doctus,
n prospe-
assentire
ac penē
lo certa-
a confi-
spaniam
appara-
ei supera-
idis atq;
tis, saluo
ertitur.
Præter

CAROLI MAGNI. 317

Præter quod in ipso Pyrenæi iugo Vasconicam perfidiam parumper in redeundo cōtigit experiri: Nam cū agmine longo, ut loci et angustiarū situs permittebat, porrectus iret exercitus, Vascones in summi mōtis uertice positos insidijs (est enim locus ex opacitate sylvarum, quarum maxima est ibi copia, insidijs ponendis opportunus) extremam impedimentorum partem et eos qui nouissimo agmine incedentes, subsidio præcedentes tuebantur, desuper incursantes, in subiectam uallem deiiciunt: consertoque cum eis prælio, usque ad unum omnes interficiunt: ac direptis impedimentis, noctis beneficio, quæ iam instabat, protecti, summa cum celeritate in diuersa disperguntur. Aduuabat in hoc facto Vascones et leuitas armorū, et loci in

318 VITA GESTAQVE

quo res gerebatur situs. Econtrà Frâ-
cos & armorū gravitas, & loci ini-
quitas per omnia Vasconibus reddi-
dit impares. In quo prælio Eghartus
regie mense præpositus, Anshelmus
Comes palatii, & Rutlandus Britan-
nici littoris præfectus, cum alijs cō-
pluribus interficiuntur. Neque hoc
factum ad præsens vindicari poterat:
quia hostis re perpetrata ita disper-
sus est, ut ne fama quidem remaneret,

10.

ubinam gentium quæri potuisset. Do-
muit & Brittones, qui ad occidentē
in extrema quadam parte Gallie su-
per littus Oceani residētes, dicto au-
dientes non erant: missa in eos expe-
ditione, qua & obsides dare, & que
imperarentur se facturos polliceri co-
acti sunt. Ipse postea cum exercitu
Italiam ingressus, ac per Romanam
iter agens, Capuam Campanie ur-
bem

Carolus
cū exerci-
tu Italiā
ingredi-
tur,

bem
belli
com
gen
dum
pecu
gat
cum
cetū
conf
Rex
ei o
des s
spect
mag
lijs, q
reten
gatis
neue
da cu
dit:

CAROLI MAGNI. 319

hem accessit: atq; ibi positis castris,
bellum Beneuentanis, ni sese dederēt,
comminatus est. Præuenit hoc dux
gentis Aragisus, filios suos Rumol-
dum & Grimoaldum cum magna
pecunia obuiam Regi mittens, ro-
gat ut filios obsides suscipiat, seque
cum gente imperata facturum polli-
cetur: præter hoc solum, si ipse ad
conspectum uenire non cogeretur.
Rex utilitate gentis magis q̃ animi
eius obstinatione considerata, & obsi-
des sibi oblatos suscepit, eiq; ut ad cō-
spectum uenire non cogeretur, pro
magno munere conceßit: unoq; ex fi-
lijs, qui minor natu erat, pro obside
retento, maiorem patri remisit: le-
gatisq; ob sacramenta fidelitatis à Be-
neuentanis exigenda atq; suscipien-
da cum Aragiso dimissis, Romam re-
dit: consumptisque ibi in sanctorum

320 VITA GESTAQVE.

II. Baioaricū
bellum.

ueneratione locorum aliquot diebus,
in Galliam reuertitur! Baioaricū de-
inde bellum & repente ortum, & ce-
leri sine completum est: quod super-
bia simul ac socordia Tasilonis ducis
excitauit: Qui hortatu uxoris, quæ
filia Desiderij Regis erat, ac patris
exilium per maritum ulcisci posse pu-
tabat, iuncto fœdere cum Hunis, qui
Baioarijs sunt ab oriente contermini
non solum imperata non facere, sed
bello Regē prouocare tētabat. Quo-
rum contumaciam, quia nimia uide-
batur, animositas regis ferre nequi-
uerat, ac proinde copijs undique cō-
tractis, Baioariam petiturus ipse ad
Lechum annem cum maximo uenit
exercitu. Is fluius Baioarios ab A-
lemannis diuidit: Cuius in ripa ca-
stris collocatis, prius quàm provin-
ciam intraret, animum ducis per
legatos

lega-
tima-
tile
obse-
ter c-
data
quod
fecti
ret.
mun-
est fi-
mod-
redi-
quan-
Com-
THIS
qui
pri-
tibi
quo
ter c-

VE.

diebus,
ricū de-
n, & ce-
d super-
nis ducis
ris, quæ
c patris
posse pu-
nis, qui
termini
ere, sed
t. Quo-
ia uide-
e nequi-
que cō-
ipse ad
no uenit
s ab A.
ipa ca-
prouin-
cis per
legatos.

CAROLI MAGNI. 321

legatos statuit experiri. Sed ille per-
tinaciter agere nec sibi nec genti u-
tile ratus, supplex se regi subiecit:
obsides qui imperabantur dedit: in-
ter quos & filium suum Theodonem:
data insuper fide cum iuramento,
quod ab illius potestate nemini de-
fectionem suadenti assentire debe-
ret. Sicque bello, quod quasi maxi-
mum futurum uidebatur, celerrimus
est finis impositus. Tasilo tamē post-
modum ad Regem euocatus, neque
redire permissus, neque prouincie
quam tenebat ulterius præesse, sed
Comitibus ad regēdum commissa est.

His motibus ita compositis, Sclauis, 12

qui nostra consuetudine Vuilsi, pro Bellū Scla-
priē uerò, hoc est, sua lingua Vuela uonicum.
tabi dicuntur, illatum est bellum: in Vuulsi a Wilda
quo & Saxones uelut auxiliares in- rary fulda redi
ter ceteras nationes, quæ Regis signa

O S. iussu

322 VITA GESTAQVE.

uisse sequebatur, quanquam ficta &
minus deuota obediētia militabant.
 Causa belli erat, quod Abotritos, qui
cum Francis olim federati erant, as-
 sidua incursione laceſſebant, nec in-
 ſionibus coërceri poterant. Sinus
quidam ab* oceano orientem uerſus
porrigitur, longitudinis quidem in-
compertæ, latitudinis uerò que nu-
ſquam centum millia paſſuum exce-
dat, cum in multis locis contractior
inueniatur: Hunc multæ circumſe-
dent nationes, Dani *ſiquidem &
Sueones, quos Nordmannos uoca-
mus, & ſeptentrionalē littus, & om-
nes in eo inſulas tenent. At littus au-
ſtrale ſclauū (& Aſti) & aliæ diuerſæ
incolunt nationes: inter quos uel præ-
cipui ſunt, quibus tunc à Rege bellum
inferebatur ſuelatabi: quos ille undā
tantū, & qua per ſe geſſerat expedi-
 tione

* occidit ſclauos, & u.
 ſclauos. p. 49.

et quidem = ibi

et ſclauos ibi
 et ſclauos ibi

et ſclauos ibi

tione
 teru
 nuēd
 um q
 præte
 ſit, ill
 res ſi
 ille e
 longē
 uit. V
 am, na
 incole
 filio ſi
 ciarū
 perfe
 ſtrenu
 octauo
 prælia
 effuſu
 tatore
 Cagan

tione ita contudit ac domuit, ut ulterius imperata facere minime renuendum iudicaret. Maximum omnium quæ ab illo gesta sunt bellorum, præter Saxonicum huic bello successit, illud uidelicet, quod contra Auares siue Hunos susceptum est, quod ille & animosius quàm cætera, & longè maiori apparatu administravit. Vnam tamen per se in Pannoniam, nā hanc prouinciam ea gēs tum incolebat, expeditionē fecit: cæteras filio suo Pipino ac præfectis prouinciarū, Comitibus etiam atq; legatis perficiēdas commisit. Quod cū ab ijs strenuissimè fuisset administratum, octauo tandē anno cōpletū est. Quot prælia in eo gesta, quātum sanguinis effusum sit, testatur uacua omni habitatore Pannonia, & loc⁹ in quo regia Cagani erat, ita desert⁹, ut ne uestigiū quidem

12

Hungari-
cum bellū
8 annis du-
rās, in quo
tota Hun-
norum
nobilitas
cum infi-
nita popu-
li multitu-
dine peri-
it.

844. l. 1. c. 1.

324 VITA GESTAQVE.

quidem in eo humane habitationis
 appareat. Tota in hoc bello Hunorū
 nobilitas periit, tota gloria decedit:
 omnis pecunia & congesti ex longo
 tempore thesauri direpti sunt. Neq;
 ullum bellum contra Francos exortū
 humana potest memoria recordari,
 quo illi magis ditati & opibus aucti
 sunt: quippe cum usque in id tempo-
 ris penē pauperes uiderentur, tantū
 auri & argenti in regia compertum,
 tot spolia pretiosa in praelijs sublata,
 ut meritō credi posset, hoc Francos
 Hunis iustē eripuisse, quod Huni pri-
 us alijs gentibus iniustē eripuerant.
 Duo tantū ex proceribus Francorū
 eo bello perierūt, Ericus dux Foro-
 lianus, in Liburnia iuxta Tarsaticam
 maritimam ciuitatē insidijs oppida-
 norum interceptus, & Geroltus Ba-
 iparie praefectus in Pannonia, cum
 contra

Franci
 quantum
 ditati Hū
 garica pre
 da,

CAROLI MAGNI. 325

contra Hunos præliaturus aciem in-
strueret, incertū à quo, cum duobus
tantum qui eum obequitantē ac sin-
gulos hortantem comitabantur, in-
terfectus est. Caterum incruentum
penè Frācis hoc bellū fuit, et prosper
rimū exitum habuit, tametsi diutius
sua magnitudine traheretur. Post 14
quod & Saxonicum suæ prolixitati
conuenientē finem accepit. Bohæmi-
cum quoque & Hilimonicum, quæ
postea exorta sunt, diū durare non
potuerunt: quorum utrūque ductu
Caroli iunioris, celeri fine completū
est. Vltimum quoque contra Nord-
mānos, qui Dani uocātur, primò pira-
ticā exercentes, deinde maiori classe
littora Gallie atq; Germaniæ uastan-
tes, bellū susceptū est. Quorum Rex Danicum
Godefrid⁹ adeo uana spe inflat⁹ erat, bellum,
ut totius sibi Germaniæ promitte-

Bellū Bo-
hæmicū
atq; Hili-
monicum.

326 VITA GESTAQVE.

Carolus
in Frâcia
regnavit
annis 47.

ret potestatem. Frisiam quoque & Saxoniam haud aliter atque suas provincias estimabat. Iam Abotritos uicinos suos in suam deditiōē redegerat, iam eos sibi uestigales fecerat: lactabat etiā se breui Aquasgrani ubi Regis comitatus erat, cum maximis copijs aduenturum. Nec dictis eius quamuis uanissimis omnino fides abnuebatur, quin putaretur tale aliquid inchoatur^o, nisi festinata fuisset morte praeuentus: Nam à proprio satellite interfectus, & suae uitae, & belli à se inchoati finem accelerauit.

- 15 Hæc sunt bella quæ Rex potentissimus per annos XLVII. tot enim annis regnauerat, in diuersis terrarum partibus summa prudentia atque felicitate gessit. Quibus regnum Francorū, quod post patrem Pipinum magnū quidem & sorte susceperat, ita nobili-

CAROLI MAGNI. 327

nobiliter ampliauit, ut penè duplam
illi adiecerit. Nam cum prius non
amplius quàm ea pars Gallie quæ
intra Rhenum & Ligerim, oceanum
que & mare Balearicum iacet, &
pars Germanie quæ intra Saxoniam
& Danubiū, Rhenumq; ac Salā fluui
um, qui Turingos et Sorabos diuidit,
postea à Francis, qui Orientales di-
cuntur, incolitur: & præter hæc Ale
manni atq; Baioarii ad regni Franco
rū potestatem pertinerent, ipse per
bella memorata primò Aquitaniā &
Vasconiā, totumq; Pyrenæi mōtis iu
gum, & usq; ad Hiberum amnem, qui
apud Nauarros ortus, & fertilissi
mos Hispaniæ agros secans, sub *Dertho
tose ciuitatis mœnia Balearico mari
miscetur, deinde Italiam totam, quæ
ab Augusta Prætoria usq; in Calabri
am inferiorem, in qua Græcorū ac Be
neuenta

Carolus
quas nati
ones sube
gerit.

*Dertho
(æ).

*Dalmatiae supra mare Carole appellavit ab i Perispa
maria carol* *Aghell flit. sec. VI. p. 6*

328 VITA GESTAQVE.
neuentanorum constat esse confinia,
decies cētum & eo amplius passuum
millibus lōgitudine porrigitur. Tum
Saxoniam, quæ quidem Germaniæ
pars non modica est, & ad eam quæ
à Francis incolitur, latitudine du-
pla putatur, cum longitudine possit
esse consimilis. Post quam utrāque
Pannoniam, & oppositam in alte-
ra Danubij ripa Daciam, Histriam
quoque & Liburniam atque Dalma-
tiam, exceptis maritimis ciuitatibus,
quas ob amicitiam & iunctum cum
eo foedus, Constantinopolitanum Im-
peratorem habere permisit. Dein-
de omnes barbaras ac feras natio-
nes, quæ inter Rhenum ac Vistulam
fluuios, oceanūque & Danubium
positæ, lingua quidem penè similes,
moribus uerò atque habitu ualdè dis-
similes, Germaniā incolunt, ita perdo-
muit.

mult, ut eas tributarias effecerit: In-
ter quas serè precipui sunt, Vuelata-
bi, Sorabi, Abotriti, Bohæmi, cum eis
namque confligit, cæteras quarum
multo maior est numerus, in deditio-
nem suscepit. **T** Auxit etiam gloriam 16
 regni sui, quibusdam regibus ac gen-
 tibus per amicitiam sibi concilia-
 tis. Adeo namque Adelfonsum Gale-
 tiæ atque Asturicæ Regem sibi so-
 cietate deuinxit, ut is cum ad eum
 uel literas uel legatos mitteret, non
 aliter se apud illum quàm proprium
 suum appellari iuberet. Scotorum
 quoque Reges sic habuit ad suam uo-
 luntatem per suam munificentiam
 inclinatos, ut eum nunquã aliter quàm
 Dominũ seque subditos ac seruos eius
 pronunciarent. Extant Epistolæ ab
 ijs ad eum missæ, quibus huiusmodi af-
 fectus eorũ erga illũ indicatur. Cum
 Caroli, cũ
 Rege Per-
 sarum Im-
 peratori-
 busque
 Græcorũ
 ac aliorũ
 principũ
 terræ ami-
 citia quan-
 ta.

Aaron.

330 VITA GESTAQUE.

Aaron rege Persarum, qui, excepta India, totum penè tenebat Orientem, talem habuit in amicitia cōcordiam, ut is gratiam eius omnium, qui in toto orbe terrarum erant, regum ac principum amicitie præpōneret, solumque illum honore ac munificentia sibi colendū iudicaret: ac proinde cū legati eius quos cum donarijs ad sacratissimum Domini ac Saluatoris nostri sepulchrum locumq; resurrectionis miserat, ad eum uenissent, & ei Domini sui uoluntatem indicāssent, non solum quæ petebantur fieri permisit, sed etiam sacrum illum & salutarem locum, ut illius potestati ascriberetur, concessit: & reuertentibus legatis suos adiungens, inter uestes et aromata, et cæteras orientaliū terrarū opes, ingentia illi dona transmisit, cū ei paucos ante annos eū quē tūc solum

solum habebat roganti mitteret elephantem. Imperatores etiam Constantinopolitani, Nicephorus, Michael & Leo, ultrò amicitiam & societatem eius expetentes, complures ad eum misere legatos: cum quibus tamen propter susceptum à se Imperatoris nomen, & ob hoc ei quasi qui imperium eis eripere uellet, ualde suspectum, foedus firmissimum statuit, ut nulla inter partes cuiuslibet scandali remaneret occasio. Erat enim semper Romanis & Graecis Francorum suspecta potentia: Vnde & illud Graecū extat Prouerbiū. τὸν φραγκὸν φίλον ἔχεις, γείτονα δὲν ἔχεις. Qui cū tātus in ampliato regno & subigendis exteris nationibus existeret, & in huiusmodi occupationibus quotidie uersaretur, opera tamē plurima ad regni decorē et utilitatem

Id est. Prā-
cū amicū
habeas, vī
cinum ne
habeas.

Caroli Ma
gni ædifi-
cia.

332 VITA GESTAQVE.
litem pertinentia, diuersis in locis
inchoauit, quedam etiā cōsummauit:
Inter quæ præcipua ferè non imme-
ritò uideri possunt, basilica Sanctæ
Dei Genitricis Aquisgrani opere mi-
rabili constructa, et pons apud Mogū
tiacum in Rheno quingentorū passū
longitudinis (nā tāta est ibi fluminis
latitudo) qui tamē uno ante quā de-
cederet anno, incendio conflagrauit:
nec refici potuit propter festinatum
eius decessum: quanquā in ea medi-
tatione esset, ut pro ligneo lapideum
restitueret. Inchoauit et palatia ope-
ris egregij, unum haud longè à Mo-
guntiacō iuxta uillā cui nomē est In-
gelheim: alterū Nouiomagi sup Vua-
halē fluuiū, qui Batauorū insulam à
parte meridiana præterfluit. Præci-
puè tamē ades sacras ubicunq; in toto
regno suo uetustate collapsas cōperit,
Pon-

Pontificibus & patribus, ad quorum
 curā pertinebant ut restaurarentur
 imperauit, adhibens curā, ut impera-
 ta perficerent. Molitus est classē cō-
 tra Nordmānos, edificatis ad hoc na-
 uibus iuxta flumina, quæ & de Gallia
 et Germania septentrionalē influunt
 oceanum: & quia Nordmanni Galli-
 cum littus atq; Germanicum assidua
 infestatione uastabant, per oēs portus
 & ostia fluminum, quæ naues recipi
 posse uidebantur, stationibus & ex-
 cubijs dispositis, ne qua hostis exire
 posset, tali munitione prohibuit. Fe-
 cit idem à parte meridiana in littore
 prouinciæ Narbonensis ac Septima-
 niæ, toto etiam Italiæ littore usq; Ro-
 mam, contra Mauros nuper piraticā
 exercere aggressos: ac per hoc nullo
 graui damno uel à Mauris Italia, uel
 Gallia atq; Germania à Nordmannis
 die

diebus suis affecta est: præter quod
Centūcellæ ciuitas Hertrurie p
ditionē à Mauris capta atq; uastata est.
Et in Frisia quedam insule Germani-
co littori contiguæ, à Nordmannis

18 depredate sunt. Talem eum in tuc-
do & ampliando simulq; ornando re-
gno fuisse constat: Cuius animi dotes,
& summam in qualicunq; et prospe-
ro & aduerso euentu constantiam, ce-
teraq; ad interiorem atq; domesticā
uitam pertinentia, hinc dicere exor-
diar. ¶ Post mortem Patris cum fra-
tre regnum partitus, tanta patientia
simultates & inuidiam eius tulit, ut
omnibus mirum uideretur, quod ne
ad iracundiam quidem ab eo prouo-
cari potuisset. Deinde cū matris hor-
tatu filiam Desiderij Regis Lango-
bardorum duxisset uxorem, incertum
qua de causa post annum repudiavit,
¶

Caroli pa-
tientia
quanta.

¶ H
præci
trimo
Carol
uicū,
tam e
tres,
thaid
que d
mano
de co
modo
Sta Fa
duxit
Post c
cubin
peper
Gersu
filia n
Regi
genue

VE.

er quod
p pdi-
ata est.
ermani-
mannis
n tuen-
ndo re-
i dotes,
prospe-
iam, ce
nesticā
e exor-
m fra-
tientia
lit, ut
od ne
prouo-
is hor-
ango-
ertum
liuit,
O

CAROLI MAGNI. 335

Et Hildegardim de gente Sucuorum
præcipue nobilitatis fœminam, in ma-
trimonium accepit: de qua tres filios,
Carolus uidelicet, Pipinum Et Ludo-
uicū, totidēq; filias, Rotdrudim, Ber-
tam et Gislam genuit. Habuit Et filias
tres, Thedradam, Hildrudim Et Ro-
thaidem: duas de Fastrada uxore,
quæ de Orientalium Francorum, Ger-
manorum uidelicet gente erat: tertiā
de concubina quadam, cuius nomen
modò memoriæ nō occurrit. Defun-
cta Fastrada, Luitgardim Alemannā
duxit, e qua nihil liberorum talit.
Post cuius mortem quatuor habuit cō-
cubinas, Mathalgardim scilicet, quæ
peperit ei filiā, nomine Rothildim:
Gersuindā Saxonici generis, de qua ei
filia nomine Adeldrudis nata est: Et
Reginam, quæ ei Drogonem Et Hugū
genuit: Et Adelluidam, ex qua The-
derichum

336 VITA GESTAQVE.

derichum procreauit. Mater quoq;
eius Bertrada in magno apud eū ho-
nore consenuit: Colebat enim eā cum
summa reuerētia, ita ut nulla unquam
inter eos sit exorta discordia, præter
in diuortio filie Desiderij Regis,
quam illa suadente acceperat. Dece-
sit tandem post mortem Hildegardis,
cū iam tres nepotes suos, totidemq;
neptes in filij domo uidisset: quam ille
in eadem basilica, qua pater situs est,

Caroli pie-
tas in ma-
triē & oro-
rem.

apud Sanctum Dionysium, magno se-
cit honore humari. Erat ei unica so-
ror nomine Gisle à puellaribus annis
religiosæ conuersationi mancipata,
quam similiter ut matrem magna co-
luit pietate: quæ etiam paucis ante
obitum illius annis, in eo quo conuer-
sata est monasterio, decessit. Liberos
suos ita censuit instituendos, ut tā fi-
lij q̃ nepotes primò liberalib⁹ studijs,
quibus

QVE.

ter quoq;
ad eū ho-
m eā cum
a unquam
a, præter
j. Regis,
at. Deceſ-
degardis,
oidemq;
quam ille
ſitus eſt,
agnoſe-
unica ſo-
us annis
cipata,
igna co-
cis ante
conuer-
liberos
ut tā ſi-
ſtudijs,
quibus

CAROLI MAGNI. 337

quibus & ipſe operā dabat, erudirē-
tur. Tū filios, quā primū ætas pa-
tiebatur, more Frācorū equitare, ar-
mis ac uenationibus exerceri fecit: Fi-
lias uerò lanificio aſſueſcere, coloq; ac
fuſo, ne potiū torperent, operam im-
pendere, atq; ad omnē honeſtatē eru-
diri iuſſit. Ex ijs oībus duos tantū
filios & unam filiam priūs quā mo-
reretur amiſit: Carolū, qui maior na-
tu erat, & Pipinum, quem Regem Ita-
liæ præfecerat, Rotdrudim quæ filia-
rum eius primogenita, & Constanti-
no Græcorum Imperatori deſponſata
erat. Quorum Pipinus unum filiū ſu-
um Bernhartum, filias autem quinq;
Adelhaidem, Atalam, Gundradam,
Bertaïdem ac Thedradam ſuperſtites
reliquit. In quibus rex pietatis ſuæ
præcipuum documentum oſtendit, cū
filio deſuncto nepotē patri ſuccede-

Carolus
vti proles
inſtitui cu-
rauit.

P re,

Carolus
in morte
Adriani
Romani
Pontificis
quantum
doluit.

re, & neptes inter filias suas educari fecisset. Mortes filiorū ac filiarū promanimitate, qua excellebat, minus patienter tulit. pietate uidelicet, qua non minus insignis erat, cōpulsus ad lachrymas. Nūciato etiā sibi Adriani Pōtificis obitu, quē amicū principum habebat, sic fleuit ac si fratrem aut charissimū filium amisisset. Erat enim in amicitijs optimē temperatus, ut eas & facillē admitteret, & constantissimē retineret: colebatque sanctissimē quoscunq; hac affinitate sibi coniunxerat. Filiorū & filiarum tantā in educādo curam habuit, ut nunquā domi positus sine ipsis cenaret, nunquā iter sine illis faceret. Adequibatant ei filij, filiarū uerō ponē sequebantur, quarum agmen extremum ex satellitum numero ad hoc ordinatiuebantur. Quæ cum pulcherrimæ essent,

essent, & ab eo plurimum diligeren-
 tur, mirum quod nullam earum cui-
 quam aut suorum, aut exterorum nu-
 ptum dare uoluit: sed omnes secum
 usq; ad obitū suum in domo sua reti-
 nuit: dicens se earum contubernio
 carere non posse: ac propter hoc
 licet aliās fœlix, aduersæ fortune
 malignitatem expertus est: quod
 tamen ita dissimulauit, ac si de ijs
 nunquam alicuius probri suspicio
 orta uel dispersa fuisset. Erat ei fili- 20
 us nomine Pipinus, ex concubina e-
 ditus, cuius inter cæteros mentionē
 nullam fecimus, facie quidem pul-
 cher, sed gibbo deformis: is cū Pater
 bello cōtra Hunos suscepto in Baioa-
 ria hyemaret, ægritudine simulata,
 cū quibusdā primoribus Francorū,
 qui sibi uana promissione regni illu-
 serant, aduersus patrē cōiurauit, quē

340 VITA GESTAQVE.

post fraudem detectam, & damnationem coniuratorum, detonsum in cœnobio Prumia religiose uite, iamque uolentem uacare permisit.

x Facta est & alia prius contra eum in Germania ualida coniuratio: cuius autores partim luminibus or-
bati, partim membris incolumes, omnes tamen in exilium acti sunt: neque ullus ex eis interfectus est, nisi tres tantum, qui cum se ne comprehenderentur strictis gladijs defenderent, aliquos etiam occidissent, quia aliter coërceri non poterat, interempti sunt. Harum tamē coniurationum Fastrade reginæ crudelitas causa & origo extitisse creditur. Et idcirco in ambabus contra Regem conspiratum est: quia uxoris crudelitati consentiens, à suæ naturæ benignitate ac solita māsuetudine

Carolus
vti Coniu-
ratos in su-
am mortē
tractarit.

ne im-
Cate
cū su-
& de
nunq
delit
Sta
scipio
ram:
solum
non
Ipse t
huius
uabat
moda
fama
re fut
emin
ceder
dum
isse f

CAROLI MAGNI. 341

ne immaniter exorbitasse uidebatur. Ceterum per omne uitæ suæ tēpus ita cū summo omnium amore atq; fauore & domi & foris conuersatus est, ut nunquam ei uel minima iniustæ crudelitatis nota à quoquā fuisset obie-

cta. Amabat peregrinos, et eorum suscipiendorum magnam habebat curam: adeò, ut eorum multitudo non

21.
Pietas Ca.
roli in pe-
regrinos.

solum palatio, uerumetiam regno non immeritò uideretur onerosa. Ipse tamen pro magnitudine animi huiusmodi pondere minimè grauabatur: cū etiam ingentia incommoda laude liberalitatis, ac bonæ famæ mercede compensaret. Corpor-

22.

re fuit amplo atque robusto, statura Caroli cor-
eminentem, quæ tamen iustam non ex-
cederet: nam septem suorum pe-
descriptio,
dum proceritatem eius constat habu-
isse figuram: Apice capitis rotundo,

P 3 oculis

342 VITA GESTAQVE
oculis prægrandibus ac uetis,
naso paululum mediocritatem exce-
dente, canicie pulchra, facie leta
& hilari: unde formæ authoritas
ac dignitas tam stanti, quam sedenti
plurima inerat. Quamquam ceruix
obesa & breuior, ueterq; prolixi-
or uidetur, tamē hæc cæterorū mem-
brorum celabat æqualitas: Inces-
su firmo, totaq; corporis habitudine
uirili: Voce clara quidem, sed que
minus corporis formæ cōueniret. Va-
letudine prospera, præter quod an-
tequā decederet, per quatuor an-
nos crebrò febribus corripiebatur:
ad extremum uno etiam pede claudi-
caret: & tunc quidē plura arbitratu
suo quā medicorum consilio facie-
bat: quos penē exosos habebat, quod
ei in cibis assa, quib; assuetus erat, di-
mittere, et elixis assuescere suadebāt.

Exer-

CA
Exerc
nādo,
ullam
hac re
batur
turali
tu cor
tus fu
præse
regia
uita
habit
neum
aliqu
stodu
nunq
mine
trio
corp
libus
cam.

Exercebatur assidue equitando ac uenando, quod illi gentilitium erat: quæ uix Caroli.

ulla in terris natio inuenitur, quæ in hac re Francis possit æquari. Delectabatur etiam uaporibus aquarum naturaliter calentium, frequenti natatu corpus exercens: cuius adeo peritus fuit, ut nullus ei iuste potuerit præferri: ob hoc etiam Aquisgrani regiam extruxit, ibique extremis uite annis usque ad obitum continuo habitauit: & non solum filios ad balneum, uerum optimates & amicos, aliquando etiam satellitum & custodum turbam inuitauit, ita ut nonnunquam centum uel eo amplius homines unâ lauarentur. Vestitu patrio, hoc est Francico utebatur: ad corpus camisiâ lineam, & fœminilibus lineis induebatur: deinde tunicam, quæ limbo serico ambiebatur,

Vestitus 23
Caroli.

& tibialia: tum fasciolis crura, &
 pedes calciamenti constringebat: &
 ex pellibus lutrinis thorace confe-
 cto, humeros ac pect^{us} hyeme munie-
 bat. Sago Veneto amictus, & gla-
 dio semper accinctus, cuius capu-
 lus ac balthus aut aureus aut argen-
 teus erat: aliquoties & gemmato en-
 se utebatur: quod tamen non nisi in
 præcipuis solennitatibus, uel si quan-
 do exterarum gentium legati uenif-
 sent, faciebat. Peregrina uerò in-
 dumenta quàmuis pulcherrima re-
 spuebat, nec unquàm eis indui patie-
 batur: excepto quod Romæ semel A-
 driano Pōtifice petēte, et iterū Leo-
 ne successore eius supplicante, longa
 tunica et chlamide amictus, & calce-
 is Romano more formati, indueba-
 tur. In solennitatibus ueste auro te-
 xta, et calciamentis gēmat, & fibula
 aurea.

CAROLI MAGNI. 345

aurea sagum astringente: diademata
quoq; ex auro & gēmis ornatus, ince-
debat: alijs aut diebus habitus eius
parū à cōmuni ac plebeio abhorre-
bat. In potu & cibo temperans, sed in 24
potu tēperantior: quippe qui ebrie-
tatē in qualicunq; homine, nedū in se
ac suis plurimū abominabatur: Cibo
enim nō adeò abstinere poterat, ut se-
pe quereretur noxia esse suo corpori
ieiunia. Conuiuabatur rarissimè, &
hoc præcipuis tantū solennitatibus,
tūc tamē cum magno hominū nume-
ro. Coena quotidiana quaternis tantū
ferculis præbebatur, præter assam,
quā uenatores uerubus adferre sole-
bāt, quā ille libentiùs quàm ullo alio
cibo uestebatur. Inter cœnādū aut a-
liquod acróama, aut lectore audiebat.
Legebātur ei historia, & antiquorū
Regū gesta. Delectabatur et libris S.

P.

5.

Augusti.

24
Sobrietas
Caroli.

346 VITA GESTAQVE

Augustini, præcipuè ijs, quæ de Ciuitate Dei inscripsit. Vini & ois potus adeò parcus in bibendo erat, ut sub cœnâ raro plus ter biberet. Aestate post cibû meridianû pomorû aliquid sumens ac semel bibens, depositis vestibus ac calciamentis, uelut noctu solitus erat, duabus aut trib⁹ horis quiescebat. Noctibus sic dormiebat, ut somnû quater aut quinquies, non solû expurgiscendo sed etiam desurgendo interrûperet. Cùm calciaretur aut amicitur, nō tantum amicos admittebat, uerum etiam si Comes palatii litem aliquam diceret, quæ sine eius iussu definiri non posset, statim litigantes introduci iussit, & uelut pro tribunali sederet, lite cognita, sententiâ dixit. Nec hoc tantû eo tempore, sed etiâ quicquid ea die cuiuslibet officij agendû, aut cuiquâ ministro-

rum

rum
T Erat
 pote
 exp
 cont
 edis
 bus
 ac p
 cā u
 nun
 dus
 ijsse
 dios
 plur
 hon
 tru
 diu
 cog
 nu
 hon
 mū

rum iniungendum erat, expediebat. Floquētiā
T Erat eloquētia copiosus et exuberās, Caroli

poteratq; quicquid uellet apertissimē
 exprimere. Nec patrio tantū sermone
 contentus, sed & peregrinis linguis
 ediscendis operam impendit: in qui-
 bus Latinam ita didicit, ut aequē illa
 ac patria lingua orare sit solitus: Græ-
 cā uerò melius intelligere quā pro-
 nuntiare poterat. Adeò quidē facun-
 duserat, ut etiā didascali munus sub-
 ijsse appareret. Artes liberales stu-
 diosissimē coluit, earumq; doctores
 plurimū ueneratus, magnis afficiebat
 honoribus. In discenda Grāmatica Pe-
 trum Pisanum Diaconum senem au-
 diuit, in cæteris disciplinis Albinum
 cognomento Alcuinum item Diaco-
 num de Britannia, Saxonici generis
 hominem, uirum undecunq; doctissi-
 mū præceptorem habuit: apud quem

Magistri
 Caroli.

& Rhetoricæ & Dialecticæ, præci-
 pue tamen Astronomicæ ediscendæ plu-
 rimum & tēporis & laboris impen-
 dit. Discebat et artem computādi, &
 intentione sagaci syderum cursum
 curiosissimè rimabatur. Tentabat &
 scribere, tabulasq; & codicillos ad
 hoc in lectulo sub ceruicalibus circū-
 ferre solebat, ut cū uacuum tempus
 esset, manum effigiendis literis assue-
 faceret. Sed parū prosperè successit
 labor præposterus, ac serò inchoatus.

26. Religionem Christianam qua ab in-
 fantia fuerat imbutus, sanctissimè, &
 cum summa pietate ac ueneratione
 coluit, ac propter hoc miræ pulchri-
 tudinis basilicam Aquisgrani extru-
 xit, auroq; & argento & luminari-
 bus, atq; ex ære solido cancellis & ia-
 nuis ornauit. Ad cuius structuram cū
 columnas & marmora aliundè habe-
 re non.

re non posset, Roma atq; Rauēna de-
uehenda curauit. Ecclesiam manē & Caroli di.
uestperi, nocturnis itē horis & Sacri- ligētia ad
ficij tempore, quando cum ualetudo diuina of-
permiserat, impigrē frequentabat: ficia.
curabatq; ut omnia quæ in ea gere-
bantur, cum quāmaxima fierent ho-
nestate, ædituos cōmonens, nequid in-
decens aut sordidū aut inferri aut in
ea remanere permetterent. Sacrorum
uasorū ex argento & auro, uestimē-
torumq; sacerdotalium tantam in eo
copiam procurauit, ut in sacrificijs
celebrandis ne ianitoribus quidē, qui
ultimi ecclesiastici ordinis sunt, pri-
uato habitu ministrare necesse fuisset.
Legendi atq; psallendi disciplinā
diligentissimē emendauit: erat enim
utriusq; admodū eruditus: quanquā
ipse nec publicē legeret, nec nisi sub-
missē & in commune cantaret. Tcir. 27

ca pauperes sustentandos & gratui-
tam libertatem, quam Græci eële-
synam uocant, deuotissimus, quam
non in patria sua solum & in suo re-

Eleemosy
na in pau
peres Chri
stianos,

Carolus
quare trās
marinorū
Regū am
icitiam pe-
tīt.

gno facere curauerit, uerū trans ma-
ria in Syriam & Aegyptum atq; A-
fricam, Hierosolymas, Alexandriam
atq; Carthaginem, ubi Christianos in
paupertate uiuere compererat, penu-
ria eorum compatiens, pecuniā mit-
tere solebat: ob hoc maximè transma-
rinorum Regum amicitiam expetēs,
ut Christianis sub eorū dominatu de-
gentibus, refrigerium aliquot ac re-
leuatio proueniret. Colebat præ cæ-
teris sacris & uenerabilibus locis a-
pud Romā Ecclesiam Beati Petri A-
postoli, in cuius donaria magna uis pe-
cunie tam auri quàm argenti nec nō
& gemmarū ab illo congesta est: mul-
ta & innumera Pontificibus munera
missa.

missa. Nec ille toto regni sui tempore
 quicquam duxit antiquius, quam ut
 urbs Roma sua opera suoq; labore ue-
 teri polleret autoritate: & Ecclesia
 S. Petri non solum per illum cura ac
 defensa, sed etiā suis opibus præ om-
 nibus Ecclesijs esset ornata ac ditata.
 Quam cum tanti penderet, tamē in-
 tra XLVII. annorum quibus regna-
 uerat spatium, quater tantum illō
 uotorum soluendorum ac supplicandi
 causa profectus est. Ultimi aduentus 28
 sui non solum hæc fuere causæ, uerū-
 etiam quod Romani Leonem multis
 affectum iniurijs, erutis uidelicet o-
 culis, linguaq; amputata, fidem Regis
 implorare compulerunt. Idcirco Ro-
 mam ueniens propter reparandum
 qui nimis conturbatus erat Ecclesiæ
 statum, ibi totum hyemis tēpus pro-
 traxit. Quo tempore Imperatoris & satus.

Carolus
 Augusti
 nomē quā-
 rum auer-

An-

352 VITA GESTAQVE.

Augusti nomen accepit : quod primò
 tantum auersatus est, ut affirmaret se
 eo die, quamuis præcipua solennitas
 esset, Ecclesiam non intraturum fuisse,
 si Pontificis cōsiliū præscire po-
 tuisset. Inuidiā tamen suscepti nomi-
 nis, Constantinopolitanis Imperato-
 ribus super hoc indignātibus, magna
 tulit patientia, uicitq; eorū cōtuma-
 ciam magnanimitate, qua eis procul
 dubio lōgè præstantior erat, mittēdo
 ad eos crebras legationes, & in epi-
 stolis fratres eos appellādo. Post susce-
 ptū imperiale nomen cū aduerteret
 multa legibus populi sui deesse (nam
 Franci duas habent leges, plurimis in
 locis ualdè diuersas) cogitauit quæ
decerant addere, & discrepantia uni-
 re, praua quoq; ac perperam prolata
 # corrigere. Sed in ijs nihil aliud ab eo
 factū est, quàm quod pauca capitula

& ca.

Et ea imperfecta legibus addidit. Om-
 niū tamē nationū quæ sub eius ditiōe
 erant, iura quæ scripta nō erant, de-
 scribere, ac literis mandari fecit. Itē
 barbara et antiquissima carmina, qui-
 bus ueterū Regū actus & bella cane-
 bantur, scripsit memorieq; mādauit.
 Inchoauit & Grammaticā patrij ser-
 monis. Mensibus etiā iuxta patriā lin-
 guā nomina imposuit, cū ante id tē-
 pus apud Frācos partim Latinis, par-
 tim Barbaris nominibus appellaren-
 tur. Itē uentos duodecim nominibus
 proprijs insigniuit, cū prius non am-
 pliū quā uix quatuor uentorū uo-
 cabula inueniri possent. Mensiū qui-
 dē Ianuariū appellauit, Winthermo-
 net/ Februariū, Hornung/ Martium
 Lenzmonet/ Aprilē, Ostermonet/
 Maiū, Wunnemonet/ Iuniū, Brach-
 monet/ Iuliū, Heumonet/ Augustū,
 Arnmō.

Carolus
 mēfibus et
 vētis ser-
 mone pa-
 trio noīa
 imposuit,
 Karle, Karl.

354 VITA GESTA QVE.

Armonet/ Septembrem, Zerbst
monet/ Octobrē, Weinmonet/ No-
uembrem, Windtmonet/ Decembrē,
Zeiligmonet/ appellauit. Ventis ue-
rò hoc modo nomina imposuit, ut
Subsolanū uocaret, Osterwindt/Eu-
rum, Ostfunderē/Euroaustriū, Sund-
ostren/Austrum, Sundren/ Austro-
africum, Sundwestren/ Africum,
Westfunderen/ Zephyrū, Westren/
Corū, Westnorden/Circiū, Nord-
westren/ Septentrionem, Nordren/
Aquilonem, Nordostren/Vulturū,
Ostnorden T Extremo uite tempore
cū iam & morbo & senectute preme-
retur, euocatum ad se Ludouicum
Aquitania Regem, qui solus filiorum
Hildegardis supererat, congregatis
solenniter de toto regno Francorū
primoribus, cunctorum consilio con-
sortem sibi totius regni, & Impe-
rialis

30

Carolus
filiū Lud-
uicū Au-
gustum
creat,

CAROLI MAGNI. 355

rialis nominis heredem constituit:
impositoq; capiti eius diademate Im-
peratorem & Augustum iussit appel-
lari. Susceptum est hoc eius consiliū
ab omnibus, qui aderant, magno cum
fauore: nam diuinitus ei propter re-
gni utilitatem uidebatur inspiratum:
Auxilque maiestatem eius hoc fa-
ctum, & exteris nationibus non mi-
nimum terroris incussit. Dimisso
deinde in Aquitaniam filio, ipse more
solito, quanquam senectute cōfectus,
non longè à regia Aquensi uenatum
proficiscitur: Exactoque in huius-
cemodi negotio quod reliquum erat
Autumni, circa CAL. NOVEMB.
Aquaſgrani reuertitur: Cūq; ibi hye-
maret, mense Ianuario febre ualida
correptus, decubuit. Qui statim, ut
in febribus solebat, cibi sibi abstinē-
tiā indixit, arbitratus hac cōtinentia
morbum

356 VITA GESTAQVE

morbū posse depelli, uel certè mitiga-
ri: Sed accedēte ad febrē lateris dolo-
re, quē Græci pleure sim uocant, illoq;
adhuc in ediam retinente, neq; corpus
aliter quā rarissimo potu sustentā-
te, septimo postquam decubuit die sa-
cra communione percepta, decessit.

Carolus
Magnus
mortuus
Aquilgra-
ui.

Anno ætatis sue. LXXII. & ex quo
regnare cœperat XLVII. V. CAL.

31. FEB. hora diei tertiæ T Corpus more
solenni lotū & curatū, & maximo to-
tius populi planctu Ecclesiæ illatum
atq; humatum est. Dubitatum est pri-
mò ubi reponi deberet, eò quod ipse
uiuus de hoc nihil præcepisset. Tan-
dem omniū animis sedit nusquā eum
honestiùs tumulari posse, quā in ea
basilica, quam ipse propter amorem
Dei & Domini nostri Iesu Christi, &
ob honorē Sæctæ & æternæ Virginis
genitricis, ei' proprio sumptu in eo-
dem

CAROLI MAGNI. 357

dem uico construxit. In hac sepultus
est, eadem qua defunctus die, arcusq;
super tumulum deauratus cum ima-
gine & titulo exstructus: cuius hæc
ferè sunt uerba: SVB HOC CON-
DITORIO SITVM EST
CORPVS CAROLI, MA-
GNI ATQVE ORTHODO-
XI IMPERATORIS, QVI
REGNV M FRANCORVM
NOBILITER AMPLIA-
VIT, ET PER ANNOS
XLVII. FOELICITER TE-
NVIT. DECESSIT SEPTVA-
GENARIVS, ANNO DO-
MINI DCCCXIII. INDI-
CTIONE VII. V. CALEND.
FEBRVARIJ. Appropinquantis 32

finis cōplura fuere præfagia, ut non præfagia
solum alijs, sed & ipse hoc minitari sen mortis Ca
toret. Per tres continuos uitaq; ter- roli.

mino

358 VITA GESTAQVE

mino proximos annos & Solis & Lu-
 na creberrima defectio, ac in sole
 macula quædam atrii coloris septem
 dierum spatium uisa. Porticus quam in-
 ter basilicam & regiam operosa mo-
 le construxerat, die Ascensionis Do-
 mini subita ruina usq; ad fundamenta
 collapsa. Item pons Rheni apud Mo-
 guntiacum, quem ipse per decem an-
 nos ingenti labore, & opere mirabi-
 li è ligno ita construxit, ut perenni-
 ter durare posse uideretur, ita tribus
 horis fortuito incendio cõflagrauit,
 ut præter quod aqua tegebatur, ne
 una quidem hastula ex eo remaneret.
 Ipse quoq; cum ultimam in Saxoniam
 expeditionem contra Godefridũ Re-
 gem Danorũ ageret, quadam die cum
 ante exortũ solis castra egressus iter
 agere cœpisset, uidit repente delap-
 sam cælitus cū ingenti lumine facẽ à
 dextra

dextr
 incun
 porte
 cui in
 decia
 elisib
 gladi
 ader
 mini
 quoa
 lapsu
 pedu
 ad h
 mor
 asid
 sta e
 tus e
 tect
 nis a
 tific
 pro

dextra in sinistram per serenum aëra
 incurrere; cunctisq; hoc signum quid
 portederet mirantibus, subito equus,
 cui insidebat, deorsum capite merso
 decidit, eumq; tam grauitè ad terrā
 elisit, ut fibula sagi rupta, balthecoq;
 gladij dissipato, à festinantibus qui
 aderant ministris exarmatus sine ad-
 miniculo leuaretur: Iaculum quoq;
 quod tunc fortè manu tenebat, ita e-
 lapsum est, ut uiginti uel eo amplius
 pedum spatio procul iaceret. Accessit
 ad hoc creber Aquensis palatij tre-
 mor, & in domibus ubi cōuersabatur
 assiduus laqueariorum crepitus: Ta-
 cta etiā de cœlo in qua postea sepul-
 tus est basilica, malūque aureū, quo
 tecti culmen erat ornatū, ictu fulmi-
 nis dissipatum, & supra domum Pō-
 tificis quæ basilicæ contigua erat
 proiectum est. Erat in eadem basilica
 in margi-

360 VITA GESTAQVE

in margine coronæ, quæ inter superiores & inferiores arcus interiorem ædis partē ambiebat, synopide scriptū, cōtinens quis auctor esset eiusdē tēpli, cuius in extremo uersu legebatur, Princeps Carolus: notatū à quibusdā eodē quo decessit anno paucis ante mortē mēsis, eas quæ Princeps exprimebāt literas ita esse deletas, ut penitus nō apparerēt. Sed superiora oīa sic aut dissimulauit aut spreuit, ac si nihil horū ad res suas quolibet modo ptineret. Testamēta instituit, quibus filias, & ex cōcubinis liberos ex aliqua parte sibi heredes faceret: sed tardē inchoata pfici nō poterāt. Diuisionē thesaurorū, pecuniæ ac uestiū aliæq; suppellectilis corā amicis & ministris suis, annis tribus antequam decederet, fecit: cōtestatus eos, ut post obitū suum à se facta distributio per illorum

CAROLI MAGNI. 351

illorum suffragium rata permaneret: quidque ex ijs quæ diuiserat fieri uellet, breuiario comprehendit, cuius ratio ac textus talis est.

IN NOMINE. DOMINI Testamen
tū Caroli
DEI omnipotentis, Patris, Filij
& Spiritus sancti. Incipit descriptio
atque diuisio, quæ facta est à glorio-
sissimo atq; pijsimo Domino, CARO
LO Imperatore Augusto, Anno ab
incarnatione Domini nostri IESV
CHRISTI, DCCCXI. anni uero
regni eius in Francia XLIII. &
in Italia XXXVI. Imperij aut XI.
Indictione III. quā pia cōsyderatio-
ne facere decreuit, et Domino annu-
ente perfecit, de thesauris suis atq; pe-
cunia, quæ in illa die in camera ei⁹ in-
nēta est: in qua illud præcipuē præca-
uere uoluit, ut non solum eleēmosyna
rñ largitio, quæ solēniter apud Chri-
stianos

362 VITA GESTAQVE

stianos de possessionibus eorū agitur,
 pro se quoq; de sua pecunia ordine
 atq; ratione perficeretur, sed etiā ut
 hæredes sui omni ambiguitate re-
 mota, quid ad se pertinere deberet
 liquidò cognoscerent, & sine lite
 atq; contētionē sua inter se cōpetenti
 partitione diuidere possent. Hac igitur
 intētionē atq; proposito omnem
 suppellectilē atq; substantiā suā tam
 in auro quā in argēto, gemmisq; &
 ornatu regio, quæ ut dictū est illa die
 in camera eius inueniri poterat, pri-
 mō quidē trina diuisione partitus est.
 Deinde easdē partes subdividēdo, de
 duabus partibus **XXI.** partes fecit,
 & tertiā integrā reseruauit. Et dua-
 rū quidē partiū in **XXI.** partes fa-
 cta diuisio tali ratione cōsistit, ut
 quia in Regno illius Metropolitane
 ciuitates **XXI.** esse noscuntur, una-
 queq;

CAROLI MAGNI. 363

queq; illarū partiū ad unamquamq;
Metropolim per manus heredū & a-
micorū suorum eleēmosynæ nomine
perueniat, et Archiepiscopus, q̄ tūc
illius Ecclesiæ rector extiterit, par-
tem quæ ad suam Ecclesiā data est su-
scipiēs, cum suis Suffraganeis partia-
tur, eo scilicet modo, ut pars tertia
sue Ecclesiæ sit duæ uero partes in-
ter suffraganeos diuidantur. Harum
diuisionū, quæ ex duabus primis par-
tibus factæ sunt, & iuxta Metropo-
litarū ciuitatū numerū XXI. esse
noscuntur, unaqueq; ab altera seque-
strata, semotim in suo reposito-
riū superscriptiōe ciuitatis cōdita ia-
cet. Nomina uero Metropoliticaū ci-
uitatū, ad quas eadē eleēmosyna uel
largito data est, hæc sunt: Roma, Ra-
uēna, Mediolanū, Forumiulij, Gradus,
Colonia, Moguntiacū, Viuanū, quæ et

364 VITA GESTAQVE.

Saltzburgū, Rotomagus, Treueri, Se-
 nones, Vefontiū, Lugdunum, Remi,
 Arelatum, Viēna, Tarantasia, Ebro-
 dunum, Burdigala, Turones, Bituri-
 ges. Vnius autem partis quā integrā
 reseruari uoluit, talis est ratio, ut il-
 lis duabus in supradictas diuisiones di-
 stributis, et sub sigillo reconditis, hæc
 tertia in usu quotidiano uersaretur,
 uelut res quam nulla uoti obligatiōe
 à Dominio possidentis alienatā esse
 constaret: & hoc tā diu, quo ad usq;
 uel ipse superstes esset, uel usum eius
 sibi necessarium iudicaret, post obi-
 tum uerò suum aut uoluntariam secu-
 larium rerum abdicationem eadem
 pars quatuor sub diuisionibus secare-
 tur: et una quidem earum supradictis
 XXI. partibus adderetur, altera à
 filijs ac filiabus, nepotibusq; ac nepti-
 bus suis assumpta, & iusta ac rationa-
 bili

bili in
 Terti
 more
 Quar
 syna i
 bus pa
 distrib
 tius su
 cetera
 iungi
 alijsq;
 armis
 uili ad
 ut sun
 fulcra
 in cam
 fuisset
 us par
 eleēmo
 Capell
 um, tar

CAROLI MAGNI. 365

bili inter eos partitione diuideretur:
 Tertia uerò consueto Christianitatis
 more, in usum pauperū erogaretur:
 Quarta simili modo, nomine eleēmo-
 synæ in seruorum & ancillarum usi-
 bus palatij famulantium sustentationē
 distributa ueniret. Ad hanc tertiā to-
 tius summæ portionē, quæ similiter ut
 ceteræ ex auro et argento cōstat, ad-
 iungi uoluit omnia ex ære & ferro,
 alijsq; metallis, uasa atq; utēilia, cum
 armis et uestibus, aliaq; preciosa aut
 uili ad uarios usus facta suppellectile,
 ut sunt cortinæ, & stragulæ, tapetes,
 fulcra, coria, sagmata, & quicquid
 in camera atq; uestiario eius eo die
 fuisset inuentū, ut ex hoc maiores illi
 us partis diuisiones fierēt, et erogatio
 eleēmosynæ ad plures puenire posset.
 Capellā, id est ecclesiasticū ministeri-
 um, tam id quod ipse fecit atq; cōgre-
 gauit.

gavit, quàm quod ei ex paterna hereditate prouenit, ut integrum esset, neq; ulla diuisione scinderetur ordinauit. Siqua aut inuenirètur aut uasa aut libri, aut alia ornamenta, quæ liquidò constaret eidem capellæ ab eo collata non fuisse, hæc qui habere uellet, dato iustæ æstimationis pretio, emeret & haberet. Similiter & de libris, quorū magnā in bibliotheca sua copiam, cōgregauit: statuit: ut ab ijs qui eos habere uellēt, iusto pretio redimerètur, pretiū in pauperes erogaretur. Inter ceteros thesauros atque pecuniam tres mensas argenteas, & auream unam præcipuæ magnitudinis & ponderis esse cōstat: de quibus statuit atque decreuit, ut una ex ijs, quæ forma quadrangula, descriptionem urbis Constantinopolitane continet, inter cetera donaria

que

C
que a
basili
ratur
Roma
Episc
ratur
pulch
multū
bibus
ption
ne con
quart
& int
synam
se con
atq; o
batiba
fentes
hic no
const
Richo

quæ ad hoc deputata sunt, Româ ad basilicam Beati Petri Apostoli deferatur: & altera, quæ forma rotunda, Romanæ urbis effigie insignita est, Episcopo Rauënatis Ecclesiæ conferatur. Tertiâ, quæ ceteris & operis pulchritudine et ponderis grauitate multum excellit, quæ ex tribus orbibus connexa, totius mundi descriptionem subtili ac minuta figuratone complectitur, & auream illâ, quæ quarta esse dicta est, in tertiâ illius, & inter hæredes suos atq; in eleëmofynam diuidendæ partis augmentum esse constituit. Hanc constitutionem atq; ordinationem corâ Episcopis, Abbatibus, Comitibusq; qui tunc præsentibus esse potuerunt, quorumque hic nomina scripta sunt, fecit atque constituit. Episcopi: Hildeboldus, Richolfus, Arn, Vuolfari^o, Bernoinus

368 VITA GEST. CAR. MAG.

Laidradus, Ioānes, Theodulfus, Iesse,
Hetto, Vualtgaudus. Abbates: Fri-
dogisus, Adalungus, Engilbertus, Ir-
mino. Comites: Vualach, Megin-
her, Othulfus, Stephanus, Vnruchus,
Burchartus, Meginhartus, Hatto,
Richuuius, Eddo, Erchangarius,
Gerholtus, Bero, Hildegern, Rhocul-
fus. Hæc omnia filius eius Ludouicus,
qui diuina ei iussioe successit, inspe-
cto eodem Breuiario, quàm celer-
rimè poterat, post eius obi-
tum summa deuotione
adimplere cu-
rauit.

VITAE CAROLI MAGNI,
per Eginhartum descriptæ,
FINIS.

INDEX

INDEX EORVM,

QVAE IVXTA SERIEM AL-
phabeti in his Annalibus & Vi-
ta Gestisq; Caroli, scitu di-
gniora obseruanda
veniunt.

A.

A Dalgisus filius Desiderij Re-
gis Langobardorū Con-
stantinopolim fugit. 74.

Adriani Rom. Pontificis precibus ex-
oratus Carolus Desiderium Lāgo-
bardorum Regem in Papia obsef-
sum coepit, & secum in Galliā ca-
ptiuum abduxit. 71.

Aedificia praecleara Caroli. 332.

Alemānia uastatur à Carolomāno. 43.

Ardulfus Rex Nordhumbriorum in
regnum à Carolo restituitur. 168.

Auarico siue Hunico bello Franci ul-

Qs, tra

INDEX.

tra modum ditati fuerunt. 324

B.

B Arcinona Hispania ciuitas ca-
pta. 147

Bella quæ Carolus Magnus per totam
uitam gesserit. à 307. ad 327

Beneuentani 25. millia solidorum au-
ri tributi nomine Carolo soluunt.
184.

Beueneuentani Ludouico Imperato-
ri annis singulis septem solidorum
millia soluunt. 191

Bernhartus filius Caroli Rex Italiae
efficitur. 185

Bernhartus idem contra Ludouicum
Imperatorem conspirat, capitur,
& luminibus priuatur. 204

Bero Barcinonæ comes cum accusa-
tore equestri pugna confligere co-
natus uincitur. 215

Bertrada Caroli mater moritur. 97
Boni-

INDEX.

Bonifacius Moguntinensis Episcopus
in Frisia martyrium subit. 50

Britaniæ populus ab Anglis et Saxo-
nibus patria pulsus, in ultimis fi-
nibus Gallie sedes occupavit. 102

Britones à Carolo subiugantur. 318

C.

C Acanus Hunorum Princeps à
Carolo habitationis locum
petit & accipit. 152

Colloquiū inter Frācos et Danos. 189

Cōiuratio aduersus Ludouicum. 205

Cōspiratiōes cōtra Carolū factæ. 102

Constantinus Græcorum Imp. pro-
pter morum insolentiam à suis com-
prehenditur & excœcatur. 134

Crumas Bulgarorum Rex usque ad
Constantinopolim cum exercitu
accesit, subacta tota Moesia. 188

Carol⁹ Martell⁹ Pater Pipini tyrānos
p totā Franciā oppressit, et duobus

Q 6

magnis

INDEX.

- magnis praelijs Saracenos in Gal-
 lia strauit. 303.
 Carolomannus frater Pipini Regis
 Romæ Monachus fit in mōte Sora-
 ã. Et apud Ecclesiam S. Syluestri. 45.
 Carolus & Carolomannus Pipino pa-
 tri in regno succedunt, illudq; ex
 æquo inter se partiuntur. 65.
 Carolus post mortē fratris solus toti-
 us regni summam tenuit. 68.
 Carolus capto Desiderio totam sube-
 git Italiam. 311.
 Carolus Saxones ad religionem Chri-
 sti conuertit. 313.
 Carolus plurimos Reges externos ami-
 cos & socios habuit. 329.
 Carolus historiariū lectione delecta-
 batur, & libris S. Augustini de
 Ciuitate Dei. 345.
 Carolus seniore filium uiuens ad Im-
 perij consortium assumpsit. 354.
 Carolus.

INDEX:

- Carolus Latinam linguā aequē ac patriam callebat, Græcam intellexit melius quàm proferret. 347
 Carolomannus moritur. 68
 Carolus rebellium Saxonum 4500. capite truncari mandat. 55
 Carolus Romam petit, eiꝑ; Leo Papa usq; ad Numentum obuiam profiscitur. 141
 Carolus Aquisgrani moritur, & ei Ludouicus succedit. 189

D.

- D**Ani & Sueones ij sunt, quos & Nordmānos uocârūt. 322
 Diuisio bonorum Caroli & Testamentum. 362
 Duo Pontifices Ro. per contentione electi, sed obtinuit nobilium pars, ut esset Eugenius. 241

E.

- E**Ductio liberorum Caroli, & 27 amor.

INDEX.

amor erga eos.	337
Epitaphium Caroli.	348
Ex Merouingorum gente Franci Re-	
ges sibi creare solebant.	301

F.

Fastradam Carolus uxorem du-	
cit.	97
Fragmentum glaciei ingens cū gran-	
dine in Augustudunensi territorio	
decidit.	247

G.

Godefridus Danorū Rex uici-	
nos deuastat.	164
Godefridus idem regnum suum uallo	
cingere tentauit, ab ea parte, qua	
continentem respicit.	165
Godefridus idem a suo quodā satelli-	
te interficitur.	175
Grammaticam patrio sermone Caro.	
tradere incepit.	353
Gregorius presbyter S. Marci Rome	

in.

INDEX.

- in Pont. cligitur, sed non prius or-
dinatur, quàm legatus Ludouici
Imp. Rom. ueniret, & electionem
populi examinaret. 262
- Grifo Pipino fratri bellum mouet in
Saxonia. 45
- Grifo in Baioariam fugit, & ibi ca-
pitur. 47
- Grifo moritur. 49
- Guduscani desertores iterum à Borna
subiguntur. 213

H.

- H** Aeresis Fœliciana damnatur
& quædam Constantino-
politana. 124
- Heriholtus Danorum Rex cum uxo-
re & magna populi sui multitudi-
ne Moguntiaci baptizatur. 253
- Hildericus Merouingorum ultimus,
solo nomine Rex, in monasterium
truditur. 48

Hil-

INDEX.

Hildigarius Episcopus à Saxonibus:
interficitur. 49

Hildigardis Caroli uxor moritur. 95

Hochsigburg arx in Saxonia à Caro-
lomanno capta. 44

Hunorum regia quā ipsi Ringum uo-
cabant cum immensa auri copia ca-
pitur atq; dissipatur. 129

I.

Imperatoris nomen Carolus quan-
do acceperit. 352

Imperatoris nomen Carolus auersi-
batur. ibid.

Irmingardis Ludouici Imperatoris:
uxor moritur. 208

Irminsul Saxonum idolum. 70

Isaac Iudæus, Caroli ad Persarum Re-
gem legatus incolumis reuertitur,
duobus collegis suis in itinere de-
functis. 146

L.

Leo

INDEX.

- L**eo Imp. Constantinopolitanus,
 pactum cum Ludouico missis
 legatis firmat. 201
- Leo Papa apud Carolum Imp. iure-
 iurando de obiectis sibi crimini-
 bus purgat. 142
- Leo Papa Carolo coronam Imperij
 imponit, cumq; iuxta ueterum cō-
 suetudinem principum adorat. 143
- Leo Papa defendit se apud Ludoui-
 cum de obiecta coniurationis de-
 fensione. 194
- Liberorum Caroli educatio. 337
- Lotharius senior Ludouici Imp. fili-
 us Irmingardim ducit uxorem. 223
- Ludouicus senior Caroli filius Impe-
 rator efficitur. 185
- Ludouicus idem Iudith ducit uxo-
 rem. 211
- Luitgardis uxor Caroli moritur. 140

M.

Maiores-

INDEX.

M Aioresdomus totum regnū
Frācorū administrabāt. 301
Mensibus uernacula uocabula Car.
indidit. 354

Michael Imp. Constant. relicto impe-
rio Monachus efficitur, & ei Leo
subrogatur. 188

Miraculum in Saxonia factum. 70

Miraculum de puella ieiunante in
tertium annum. 250

N.

N icephorus Constant. Imp. à
Bulgaris interficitur, & Mi-
chaël gener eius succedit. 182

Nordmannorum quatuor millia ce-
duntur. 134

Nuceria in Italia capta. 149

O.

O Mortag Bulgarorum Rex le-
gatos ad Lud. Imp. pacis fa-
ciunde gratia mittit. 249

Ordi-

INDEX.

Ordinatio regni Caroli iussu per E-
ginhartum descripta. 155

Orthona Italiae ciuitas capta. 148

P.

Papia Carolo se dedit, & Desi-
derius captiuus abducitur. 74

Paschalis Papa iureiurando purgat
se à criminibus sibi apud Lodoui-
cum Imp. obiectis. 221

Persarum Rex Carolo elephantem do-
nat. 148

Persarum Regis legati Carolo magna
dona ferunt. 159

Pipinus Paruus primus Rex Franco-
rū ex pgenie Maiorūdomus. 305

Pipinus moritur. 305

Pipinus contra Haistolfum Regem
Langobardorum mouet, cumq; in
Papia obsidet. 50

Pipinus Ecclesie Ro. Rauennā et Pē-
tapolim, & Hexarchatū, qui nunc
marchia

INDEX.

Marchia Anchenitana, donat. 52
Pipinus Saxonibus tributum impo-
nit. 54

Portenta quædam memorabilia nar-
rantur. 226

Prodigia Caroli mortem præcesse-
runt. 357

Q.

Quantum Francorum termi-
nos Carolus ampliavit.
327. 328.

Quinque Concilia generalia Caro-
li iussu celebrata, & eorum con-
stitutiones coram eo collatæ. 185

R.

Reatina Italiae ciuitas capitur.
147

Rhiustri Frisie comitatus Herihol-
to Danorū Regi à Ludouico Imp.
donatur. 254

Rom. & Græcis suspecta semper fuit
potentia.

INDEX.

potentia Francorum.	331
Romani Leoni Papæ oculos eruunt,	
linguamq; amputant.	136
Rotdrudis Caroli maior natu filia	
moritur.	174
S.	
S anguis Christi in Mantua reper	
tus.	152
Saxonicum bellum per annos xxx. ge	
stum.	312
Saxones in Galliam & Germaniam	
transferuntur, sublati ex utraque	
Albis ripa.	312
Saxonum 4500. à Carolo capite trū	
cantur.	95
Saxones Transalbini legatos Caroli	
interficiunt.	132
Sclavi bello per Carolum subigun-	
tur.	113
Statura, liniamenta, uestitus & ex-	
ercitium Caroli.	34 ^r
Ste-	

INDEX.

Stephanus Papa Pipini auxilium con-
tra Langob. petit 49

Stephanus Papa post Leonē electus,
Imperatorem pro sua consecra-
tione adit. 197

Studium Caroli erga religionē Chri-
stianam, cuiusque pietatis opera.
348

T.

Tasilonis ducis Baioariorum
perfidia. 320

Tasilo idem in monasterium damna-
tur. 110

Timotiani & Guduscani à Bulgaro-
rum societate ad Francos descie-
runt. 208

Tres exercitus simul contra Linde-
uuitum in Pannoniam missi. 216

V.

Vascones Caroli exercitū in-
uadunt. 82. 316

Ventis

INDEX.

Ventis uernacula nomina Carol. in-
didit. 345.353.347

Victus, studium, & praeceptores Ca-
roli. 346

Vuestfali Carolo se dedunt. 86

Vxores & liberi Caroli. 335

FINIS. INDICIS,

Casaubonus ad Vindobonum p. 68.
Eginhardus in vita Caroli Magni. Q. 2.
Ista fore Vindobonensis. A. p. 1.
tenetis scripta est.

66.
Que
et

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

13907

784.